

Tanıklığımla

Eğitim - Bir ve
Mehmet Akif İNAN

(1992-2000)

Nurettin SEZEN

EĞİTİM-BİR-SEN

Tanıklığımla

EĞİTİM-BİR

ve

MEHMET AKİF İNAN

(1992 - 2000)

Nurettin SEZEN

EĞİTİM-BİR-SEN YAYINLARI

Eğitim-Bir-Sen Yayınları : 54
Edebiyat Dizisi : 12

Eğitim-Bir-Sen Adına Sahibi
Ahmet GÜNDOĞDU
Genel Başkan

Genel Yayın Yönetmeni
Ali YALÇIN
Genel Başkan Yardımcısı

Grafik Tasarım
Selim AYTEKİN

Eylül 2013
10.000 Adet

ISBN : 978-975-6153-44-4

Teknik Hazırlık & Baskı:

EĞTİM-BİR-SEN GENEL MERKEZİ

G.M.K Bulvarı Ş. Daniş Tunalıgil Sokak No: 3/13
Maltepe/ANKARA
Tel: (0312) 231 23 06
Faks: (0312) 230 65 28
www.egitimbirsen.org.tr
e-posta: egitimbirsen@egitimbirsen.org.tr

NURETTİN SEZEN: 1940 yılında Gerede'de doğan Nurettin Sezen, Ankara Üniversitesi İlahiyat ve Hukuk fakültelerinden mezun oldu. 30 yıl çeşitli okullarda öğretmen olarak çalışan Sezen, öğretmenlikle birlikte Ankara Barosu'na kayıtlı serbest avukatlık da yaptı. Sezen, Hukuk Müşaviri ve avukat olarak 6 yıl hizmet verdiği Ankara Büyükşehir Belediyesi'nden emekliye ayrılarak tekrar serbest avukatlığa döndü. Eğitimciler Birliği Sendikası ve Memur Sendikaları Konfederasyonu'nun kurucuları arasında yer alan Sezen, Memur-Sen ve Eğitim-Bir-Sen'de 8 yıl genel yönetim kurulu üyeliklerinde de bulundu. Çeşitli dergi ve gazetelerde pek çok makalesi yayımlanan Nurettin Sezen'in *Memur Sendikalarının Geleceği*, *Etkin Yönetim ve Etkinlikte Başarı*, *Mehmet Akif İnan* (hatırat), *Geredeli Yunus Fehmi*, *Gönüllerin Şifası-Mesnevî'den Hikmetler*, *Hac* gibi eğitim ve biyografi konularında eserleri yayımlandı.

Tanıklığımla

EĞİTİM-BİR

ve

MEHMET AKİF İNAN

(1992 - 2000)

Nurettin SEZEN

*Her türlü yayın hakları **Eğitim-Bir-Sen**'e aittir.*

EĞİTİM-BİR-SEN YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

TAKDİM	11
DUA	13
GİRİŞ	15

BÖLÜM 1

EĞİTİM-BİR'İN KURULUŞU AŞAMASINDA

MEHMET AKİF İNAN

EĞİTİM-BİR KURULUYOR	21
EĞİTİM-BİR'İN KURULUŞU ÖNCESİ.....	21
SENDİKA KURUCULARININ BELİRLENMESİ.....	24
SENDİKA TÜZÜK TASLAĞI ÇALIŞMASI	28
GENEL YÖNETİM KURULU'NUN ve SENDİKA İSMİNİN BELİRLENMESİ	30
SENDİKAL ÇALIŞMALAR	33
SENDİKAL ÇALIŞMALARIN BAŞLAMASI	33
SENDİKANIN BENLİK KAZANMASI AŞAMASI	34
SENDİKA KURULMASIYLA İLGİLİ SORUŞTURMA	38
EĞİTİM-BİR'İN GÖRÜŞLERİNİN OLGUNLAŞMASI	41
EĞİTİM-BİR'İN TEMEL FİKİRLERİ.....	42
EĞİTİM-BİR'İN DİĞER SENDİKALARLA İLGİLİ PRENSİPLERİ	50
VARLIK GÖSTERMENİN SIKINTILARI	53
I. OLAĞAN GENEL KURUL KARARININ ALINIŞI.....	57
GENEL KURUL'UN İPTALİ İÇİN DAVA AÇILIYOR	65

BÖLÜM 2

I. OLAĞAN GENEL KURUL VE SONRASI

I. OLAĞAN GENEL KURUL	71
I. OLAĞAN GENEL KURUL YAPILIYOR	71
SENDİKANIN KAPATILMASI VE GENEL KURUL	
TOPLANTISININ İPTALİ DAVASI.....	76
EĞİTİM-BİR'E GÜVEN VEREN KARAR VE	
ETKİNLİKLER.....	77
I. OLAĞAN GENEL KURUL SONRASI FAALİYETLER.....	80
HAK-İŞ'İN 7. OLAĞAN GENEL KURULU.....	80
EĞİTİM-BİR TAŞINIYOR.....	81
MEHMET AKİF İNAN'IN CÖMERTLİĞİ.....	82
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI'NDA İLK RESMİ TOPLANTI...83	
GENEL YÖNETİM KURULU'NDAN AYRILMALAR.....	86
EĞİTİM-BİR'İN II. OLAĞAN GENEL KURULU TOPLANİYOR	91

BÖLÜM 3

MEMUR-SEN KONFEDERASYONU AŞAMASINDA MEHMET AKİF İNAN

MEMUR-SEN KURULUYOR.....	97
KONFEDERASYON KURULMASI ÇALIŞMALARI	97
MEMUR-SEN KURULUYOR.....	99
MEMUR-SEN'İN I. OLAĞAN GENEL KURULU.....	103

MEMUR-SEN'İN KURULUŞU SONRASI

SENDİKAL FAALİYETLER	105
MİLLİ EĞİTİM BAKANI NEVZAT AYAZ'LA GÖRÜŞME ...	105
MİLLİ EĞİTİM KOMİSYON RAPORLARI	108
SENDİKADA TİCARİ ADIMLAR	112
ŞEHİT ADEM YAVUZ'DAN AYRILIŞ	115
REFAHYOL'LA İLİŞKİLER	119
TUTARLI SENDİKACILIK.....	121
SENDİKAYI GÜÇLENDİRMEK İÇİN YETKİ VERME	123
EMEK PLATFORMU	125

BÖLÜM 4

İZLENİM VE ANEKDOTLARLA MEHMET AKİF İNAN

İZLENİM VE ANEKDOTLAR.....	131
MEHMET AKİF İNAN'IN METODU VE ETKİSİ.....	131
NÜKTELER / ANEKDOTLAR.....	140
MEHMET AKİF İNAN'DA ŞİİR VE ŞAİR	150
MEHMET AKİF İNAN'IN ARDINDAN	156
SONSÖZ	157
KAYNAKLAR	158
FOTOĞRAFLARLA MEHMET AKİF İNAN.....	159

TAKDİM

Yapmak, açmak, kurmak, meydana getirmek, bina etmek, üretmek gibi kelimeler insanın ne denli içini aydınlatan kelimelerdir. Bozmak, kapatmak, ortadan kaldırmak, kırmak, yıkmak gibi kelimeler de hâkezâ iç karartıcı.

Bilenler İmam-ı Gazali gibi, İbn-i Rüşd gibi, İbn-i Sina gibi, kuranlar Osman Gazi gibi, açanlar Sultan Fatih gibi, koruyanlar Sultan Abdülhamid gibi, hissederek söyleyenler Mehmet Akif Ersoy gibi unutulmazken; yıkanlar, bozanlar, kıranlar, tarumar edenler bilinmezliğin gayyasında kaybolup gidiyorlar.

Yapmak Rahmanî, yıkmak şeytanî... Yapmak Yüce Yaradan için 'ol' deyince 'oldur'üverecek denli kolay, kulları için sabır ve savaşa kazanılan meşakkatli bir zafer gibi yorucu.

Evvelki Âkifimizin diliyle söylemek gerekirse, “*Yıkmak insanlara yapmak gibi kıymet mi verir? / Onu en çolpa herifler de, emin ol becerir. / Sâde sen gösteriver 'işte budur kubbe!' diye; / İki ırgatla iner şimdi Süleymaniyye / Ama gel kaldıralım dendi mi, heyhat, o zaman, / Bir Süleyman daha lâzım yeniden bir de Sinan.*”

Yapmak; zor olan, bilgi isteyen, emek isteyen, zaman isteyen... Yapmak, rahmetle anılmaya ve ebediyete vesile olan.

Eğitim-Bir-Sen 21 yıllık, Memur-Sen de 19 yıllık iki müessesel. Neredeyse çeyrek asırlık bir tarihi olan bu iki güzide müessesemizin de bânîsi bir diğer Âkifimiz, Mehmet Akif İnan. Bugün Eğitim-Bir-Sen ve Memur-Sen denilince hemen ardından Mehmet Akif İnan adının da dudaklarda belirivermesi bu gönül erinin yapmış, kurmuş, meydana getirmiş olmasından ileri geliyor. Tıpkı Süleymaniye denince Muhteşem Süleyman'ın ve Muhteşem Sinan'ın hemen dudaklardan dökülürmesi gibi.

Bugün Türkiye'de, Eğitim-Bir-Sen'in ve Memur-Sen'in millet eksenli ve insan merkezli duruşuyla nasıl bir ağırlık merkezi teşkil ettiği dikkate alınacak olursa, demokratikleşme, özgürleşme yolunda ortaya koyduğu tavrın ederi, değerlere yönelebilecek

her türden saldırı karşısında göstereceği tepkinin etkisi hesap edilecek olursa Mehmet Akif İnan ve arkadaşlarının, Türkiye'nin her bir ilindeki, ilçesindeki öncülerin bu müesseseleri bünyad etmekle ne kadar büyük bir iş yapmış oldukları anlaşılır.

Mehmet Akif İnan, 52 yaşına kadar ülkemizin önemli bir aydını, düşünce adamı, konuşmacısı, yazarı, şairi olarak ortaya koyduğu çaba ve ürünle bir isim ve bir değer oluşturmuştu. 52 yaşından 60 yaşına, bir başka deyişle vefatına kadar 52 yıllık birikimini sendikal mücadelenin hamuruna katarak, bir sendikacı kimliğiyle ve bir aksiyoner olarak mücadele sahnesine atıldı.

Eğitim-Bir-Sen'in ve Memur-Sen'in kuruluşunu, Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu'nun çıkarılmasından önceki zamana tekabül eden 2000 yılına kadarki zorlu mücadele yıllarını Mehmet Akif İnan'sız ele almak mümkün değildir.

Dünü daha iyi kavrayarak bugüne daha iyi sahip çıkmak ve bugünü düne göre kıymetlendirmek mecburiyetindeyiz. Dünün öncüleri, dünü bugüne taşıyanlar ve bayrağı bizlere ulaştıranlar, bugünün vüs'ati ve imkanlarıyla belki anlamını ve değerini kavramakta zorlanacağımız hangi güçlüklerle mücadele etmişler, hangi fedakarlıklarda bulunmuşlardır, bunu bilmek ve bugünün öncülerine aktarmak zorundayız.

Hem Eğitim-Bir-Sen'in hem de Memur-Sen'in kuruluşunda kurucu üye olarak bulunan, her iki kurumumuzda da 8 yıl Genel Yönetim Kurulu Üyesi olarak görev yapan değerli ağabeyimiz Nurettin Sezen'in kuruluş ve yükselişe, Kurucu Genel Başkanımız Mehmet Akif İnan'la sendikal mesai arkadaşlığına ilişkin tanıklığını ihtiva eden bu eserin Eğitim-Bir-Sen ve Memur-Sen'in dününün daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacağını düşünüyorum.

Hayattaki diğer öncüler tarafından bu nev'iden yeni eserler yazılmasının Eğitim-Bir-Sen ve Memur-Sen tarihinden şanlı sayfaların birer tablo gibi önümüze serilmesine vesile olacağına, bu tabloların bir araya getirilmesiyle de Eğitim-Bir-Sen ve Memur-Sen tarihinin daha berrak biçimde ortaya çıkacağına inanıyorum.

Ahmet GÜNDOĞDU

Memur-Sen ve Eğitim-Bir-Sen
Genel Başkanı

DUA

Güzel ve mutlu bir kış gününün dar akşamı...

“İnsanların hayırlısı insanlara faydalı olandır”
fehvasınca, insanlığın, insanımızın, bahusus çalışanların
huzurlu, mutlu ve müreffeh bir hayata kavuşması için
verilen bir hizmetten; sendikal bir eylemden dönüş...

Aynı yöne dönüp, aynı Makam’a iltica edenlerin
yürekerinden birbirine yönelen köprülerle ulanarak,
rıza-yı bârî’ye, hakiki vuslata erişme emelli bir ulvi
seyahatten, sılaya, evlad u iyale dönüş...

Rüzgârın şiddetini artırdığı dar akşamda, Çorum
Hasan Zâhir Belî, arabalara geçit vermiyor; yol, cam
gibi donmuş. Arabamız bir sağa, bir sola yalpalarken
tehlikenin boyutunu da haber veriyor.

- *Aman yavrum, aman; dikkat et, yavrum!..*

- *Arabaya hâkim olmam zorlaştı Hocam, kurtuluruz
inşallah!*

- *İnşallah, inşallah, Allaaahhh!..*

- *Eyvaaahhh!*

Mehmet Akif İnan’la beraber, yardım isteğimizi geri
çevirmeyen başka bir arabanın iki yolcusuyla cem’an
beş kişi arabayı, düştüğü şarampolden itekleyerek
çıkarmaya çalışıyoruz.

Kudüs yollarında devesini kendi yeden Hazret-i Ömer gibi, liderimiz Mescid-i Aksa Şairi Mehmet Akif İnan da arabamızı şarampolden kurtarmak için yükleniyor bütün gücüyle...

Bütün çabalar nafîle, araba yerinden oynatılamıyor, olduğu yere mihlanıp kalmış sanki...

Açılan her kanat sesini taşı*

Boşaltır umudun bahçelerine

Akif Hoca, arabanın yanından ayrılıyor ve yöneliyor Allah'ına.

Doğrul bana yönel uzat elini

Savaş burçlarından selâmlar sana

Ve sesleniyoruz: *“Hocam! Arabayı düzlüğe çıkardık, artık geliniz!”*

Zikreyle şükreyle fikreyle ey sen

Önüne serilmiş sonsuza karşı

Kul zikrine ve şükürüne devam eder, sonsuza doğru kalp gözünü açarak...

Nurettin Sezen

ÖNSÖZ

1940'ta Urfa'da doğmuş olan Mehmet Akif İnan'la 1960'lı yıllarda, Türk Ocağı'nda ve bilhassa Necip Fazıl'ın onbeş günde bir, Ankara'da verdiği konferanslarda tanışmıştık. O yıllarda Necip Fazıl "Cirit Palas" oteline iner, özel görüşmeler ve sohbetler yapıldıktan sonra konferansa geçilirdi.

Mehmet Akif İnan, uzun boylu bir gençti. Genç yaşına rağmen olgun, ciddi, kültürlü ve sadık bir dost olarak görünüyordu, Fakülte ve yurt arkadaşım -yedi güzel adamdan biri- Hasan Seyithanoğlu da Mehmet Akif İnan'ı daha yakından tanımama vesile oluyordu.

Mehmet Akif İnan, 60'lı yılların teorik ve kültürel etkinliklerinin hep yanında yer alırken, o yılların siyasî ve ideolojik eylemlerinin içinde bulunmuyordu.

1966 yılı başlarında Necip Fazıl'ın Kırıkkale konferansından, trenle birlikte döndükten sonra Mehmet Akif İnan'la, 1992 yılına kadar bir daha karşılaşmamız mümkün olmadı.

1970'li ve 1980'li yıllar Necip Fazıl Kısakürek ve Mehmet Akif İnan'ın daha yakından tanınma ve anlaşılma yılları oluyordu. Mehmet Akif İnan, Mâverâ dergisi ile Yeni Devir ve Milli Gazete'deki yazılarından takip ediliyor ve seviliyordu.

Mehmet Akif İnan'ı samimi, açık kalpli ve sözüne sadık biri olarak tanıyanlar, bir plan ve metod dâhilinde, çekinmeden, onun yanında yollarına devam edebiliyorlardı.

Mehmet Akif İnan, haksızlığa asla tahammül edemeyen ve basitliğe, pespayeliğe asla taviz vermeyen bir şahsiyetti. Söylediği söz okunu hedefine mutlaka isabet ettirir, Hakk'ın hatırını yüksek tutmak için gerekeni yapardı.

Aklı eren-ermeyen herkesin konuştuğu bir zaman ve ortamda dinlemesini bilmek, doğrusu büyük, hem de çok büyük bir meziyettir. Mehmet Akif İnan, dinlemesini bilir, ama sözünü de kimseden sakınmazdı. Allah'tan başka hiçbir kudrete bel bükmeden, beşerî zaafaların çoğundan azade ve zillet nedir bilmeyen, Hakk'tan başka her şeye kafa tutan, geleneklere bağlı, mert, dostluklarına sadık bir insandı.

Mehmet Akif İnan, eski dostları tarafından bir sendikacı olarak değil, hep bir mütefekkir ve bir şair olarak görülmeğe istenmiştir. Kendisi de, uzun bir süre sendikacılığın yanında bir düşünür olarak kalmak istemiş, ne var ki zaman geçtikçe sendikacılık vazgeçemeyeceği bir meşguliyet haline gelmiştir: *“Bu sendikal mücadele ile başarıya ulaşılacağına inanmasam bu kadar meşakkate katlanmam, çekilir bir köşeye yazar, çizer ve rahat bir hayat sürerim.”* demiştir.

Mehmet Akif İnan'la, hemen hemen her gününü beraber geçirdiğimiz sekiz senelik sendika hayatının, ilk altı aylık bir deneme ve tecrübe kazanma devresinden sonra mükemmel denebilecek bir uyum ve anlayış içinde çalıştık. Mehmet Akif İnan'ın, Allahu Teâlâ'nın rahmetine kavuştuğu 6 Ocak 2000 tarihine kadar geçen sendikal mücadele devresinde acı tatlı pek çok hatıraya ortak olduk.

Bu hatıraların büyük çoğunluğunu unutmayı ya da notlarımın arasında gizli kalmasını yeğledim. Bazı olayların teğhisine, bilhassa kamu sendikacılığının öz-geçmişine ışık tutacağı ve ibret alınacağı düşüncesiyle buraya aldığım notların bir kısmının ifşasının, yine de büyük sorumluluk taşıdığına inanıyor, serzenişte bulunanların mazur görmelerini diliyor ve Allahu Teâlâ'dan mağfiret niyaz ediyorum.

Bu arada Memur-Sen'i akıllıca ve fedakarlıklara katlanarak zirveye taşıyan sendikaların üye ve yöneticilerine takdirlerimi arz ediyorum.

Bu duygu ve düşüncelerden sonra, Allahu Teâlâ'nın, merhum Mehmet Akif İnan Hocamızın taksiratını bağışlamasını ve merhametiyle yarlığamasını diliyorum.

BÖLÜM 1

EĞİTİM-BİR'İN KURULUŞU AŞAMASINDA MEHMET AKİF İNAN

EĞİTİM-BİR KURULUYOR

EĞİTİM-BİR'İN KURULUŞU ÖNCESİ

1982 Anayasası'na, memurların sendika kurmasını yasaklayan veya sendika kurma hakkını tanıyan bir kural konulmamıştı. Anayasa'nın bu boşluğundan ve Uluslararası Çalışma Örgütü (İLO) sözleşmelerinin bağlayıcı hükümlerinden yararlanılarak 1990'lı yıllarda, kamu çalışanları tarafından sendikalar kurulmaya başlanmıştı.

28 Mayıs 1990 tarihinde Eğitim-İş ve 13 Kasım 1990'da Eğitim-sen, aşırı sol tandanslı uçlar olarak, Eğitim-Der üyeleri tarafından kurulmuştu.

1991 yılının sonbaharında, HAK-İŞ Konfederasyonu'nun, organize ettiği memur sendikası kuruluş çalışmalarını hızlandırdığını duyuyorduk.

1992 yılının başında, çeşitli bakanlıklarda çalışan memur temsilcilerinin HAK-İŞ yöneticilerinin önderliğinde, memur sendikalarının kuruluş çalışmalarını yoğunlaştırdıkları, çeşitli toplantıların yapıldığı ve sendika kurulacak kamu kuruluşları bazında ayrı ayrı çalışmaların devamına karar verildiği haberini almıştık.

14 Ocak 1992, Salı

Kamu çalışanları sendikası kurma çalışmalarına katılmak için ikna edilmiştim. Bu konuda ilk defa özel bir toplantıya katılacaktım.

Sendika kurma çalışmalarını yürüten Ali Parıldar'ın da bulunduğu bu özel toplantıda Yusuf Beyazıt, 'aylardan beri çalıştıklarını ve sendikanın derhal kurulması gerektiğini' anlatmıştı. Konuşmalar, kurulacak sendikanın tüzüğü üzerinde yoğunlaştığı anda, 'yasal durumu' ve 'memur sendikası kurmanın ciddiyeti'ni kavramamız gerektiğini vurguladım.

Diğer konuşmalardan sonra da, *"Asıl problem tüzük yapımı değil, asıl mesele sendika kurucularının kişilikleri ve kimlikleridir. Bu tüzüğü hazırlama görevi onların hakkıdır."* dedim.

Böylece, benim de katılabileceğim gelecek toplantının gündemi de belirlenmiş oluyordu.

Kamu Çalışanlarının Sendikalaşmada

Tereddüt Etmelerinin Nedenleri

Sendikalaşması gereken kamu görevlilerinin tereddüt ve korkularının asıl nedeni, sendika kurma ya da kurulan sendikaya üye olma hususunda hukuksal bir dayanağın bulunmadığına inanmalarıydı. Sendika kurmakla ya da sendikaya üye olmakla yasal olmayan yollara girdiklerinden dolayı suç işlemiş olacaklarına yahut bu riskli yolda kendilerine büyük bir külfet yükleneyeceğine, böylece yükselme yollarının tıkanacağına ilişkin tereddütler taşıyanlar bulunuyordu. Bu tereddüdü gidermenin ilk ve en önemli adımı olmak üzere, sendikalaşmadaki hukukî mevzuat tüm boyutlarıyla ortaya konulmalıydı.

Konuya bir hukukçu gözüyle bakıldığında, sendikalaşmada hukuksal yollar açıldı ve sendikalaşmaya

engel bir durum bulunmuyordu. Sendikal mücadeleye atılmayı önleyen, cesareti kıran olsa olsa mevzuatın bilinmemesiydi.

1982 Anayasası'nda, kamu çalışanı olan memurların sendika kurması ve kurulan sendikalara üye olması yasaklanmamış, bununla birlikte sendika kurma hakkını tanıyan ya da sendikal faaliyetleri düzenleyen bir kural da yer almamıştı. Memurlar bakımından eksik olan bu anayasal güvenceydi.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda da memurların sendika kurmasını veya kurulan sandikalara üye olmasını yasaklayan ya da sendikal hakları tanıyan bir kural yoktu.

1983 yılında kabul edilen 2821 sayılı Sendikalar Yasası ise, işçi sendikalarının yanında, kamu çalışanları sendikalarının çalışma sistemini düzenleyen hükümler içeriyordu. Sendikaları yönlendirecek olan yasa, işte bu 2821 sayılı Yasa olacaktı.

Anayasa'nın 90. maddesine göre, TBMM'nin ve ardından Cumhurbaşkanı'nın onayladığı ve yayımladığı uluslararası bir sözleşme, kanun hükmündedir. Bu sözleşmeler hakkında, "Anayasa'ya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesi'ne başvurulamaz." Anayasa, uluslararası hukuku millî hukuka üstün tutmuştu.

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyanname'sinin 23. maddesinde yer alan, "*Herkesin çıkarlarının korunması için sendikalar kurmaya ve bunlara katılmaya hakkı vardır*" hükmü, 1949 yılında Resmi Gazete'de yayımlanmıştı.

Uluslararası Çalışma Örgütü (İLO) belgelerinde teşkilatlanma ve toplu pazarlık prensiplerinin uygulanmasına dair 1952 yılında onaylanan 98 sayılı Sözleşme, kamu görevlilerinin sendikalaşma ve toplu pazarlık haklarını güvence altına almıştı.

Bu yasal durum karşısında, kamu çalışanlarının sendikalaşmalarında ve sendikal faaliyette bulunmalarında ne gibi bir sakınca olabilirdi ki?

SENDİKA KURUCULARININ BELİRLENMESİ

24 Ocak 1992, Cuma

Altı arkadaşla birlikte, hemen hemen tamamı eğitimci 50 civarındaki kamu görevlisinin bulunduğu Hak-İş Konfederasyonu'ndaki salona girdiğimizde, masanın ortasında Hak-İş Genel Başkanı Necati Çelik, sağında Hak-iş Genel Eğitim Sekreteri Salim Uslu, solunda Mehmet Akif İnan'ın oturduğunu gördük. Mehmet Akif İnan'la, seneler sonra ilk defa, bu toplantıda karşılaşıyorduk.

Yapılan açıklamalardan, 5-6 aydan beri memur sendikalarının kurulmasıyla ilgili çalışmaların, sendika kurulması gündemli toplantıların devam ettiği ve hâlâ bir sonuca ulaşamadığı anlaşılıyordu.

Bu toplantıda da katılımcı bürokrat ve kamu görevlilerinin yüzlerinde tereddüt ve korku ifadesi vardı. Yapılan konuşmalarda, 'biraz daha düşünelim, biraz daha erteleyelim' tavırları sergileniyor ve adeta lisan-ı hal ile 'birileri işi yüklensin, elini taşın altına onlar koysun, şayet süt kaymak tutacak olursa biz de katılırız' deniyordu.

Toplantıya katılan Milli Eğitim Bakanlığı mensupları, her biri bir kuruluştaki, bir sivil toplum örgütünde de görev üstlenmiş olmalarına rağmen, sendika kuruluşu hususunda çekimser davranıyorlardı.

‘Sendikanın henüz kurulamamasının nedeninin konunun tam kavranamamasından, yasal dayanakların bilinmemesinden kaynaklandığı, sendika kurmanın önünde hukuki bir engel bulunmadığı, sendika kurucular kurulunun belirlenmesinden sonra çalışmaların tüzük taslakları üzerinden yapılması gerektiği’ ve ‘Hak-İş’in bütün korkuları ve endişeleri ortadan kaldırmak üzere daha fazla tanıtımda bulunmasının gerekli olduğu’ hususunu ifade ettim. Tüzük ve usul tartışmalarıyla geçirilecek vaktimizin bulunmadığını, toplantıda kurulunun çekirdek kadrosunun hemen oluşturulması gerektiğini belirterek hazırlamış olduğum 14 daktilo sayfası ‘kamu çalışanları sendikası tüzük taslağı’ni Hak-İş Genel Başkanı Necati Çelik’e sundum.

Bu açıklamam üzerine Necati Çelik, “8-10 kişilik bir yürütme kurulu ile çalışmalar başlamalıdır, tartışmaya gerek yoktur” dedi.

(19 ve 20. Dönem) RP Tokat Milletvekili Ahmet Fevzi İnceöz de, söz alarak, hayırlı işlerde acele edilmesi gerektiğini vurguladı.

Ben de, “8-10 kişilik bir grubun varlığı, güç bakımından biraz zayıftır. Asgarî 26 kişinin ‘Kurucular Kurulu’nda bulunmasını ve bilâhare bu Kurucular Kurulu’ndan yönetim kurulunun tespit edilmesini teklif ediyorum” dedim.

“3 kişilik ya da 7 kişilik Kurucular Kurulu da olabilir” diyenler oldu. Sona yaklaşılmıştı artık Kurucular Kurulu seçilecekti.

Bana göre, sayıca fazla üyeden teşekkül etmiş Kurucular Kurulu, sendikanın beynini teşkil edecek yönetim kurulu ve diğer üyeler de oradan seçilecekti.

Kuruluşla ilgili konuşmaların uzadığı dakikalarda Hak-İş Genel Başkanı Necati Çelik, Mehmet Akif İnan’a yönelerek, “Hocam! Gördüğünüz gibi, uzun süredir çalışmalara devam ediyoruz, henüz bir sonuca varamadık. Bu ağır yükü size havale ediyoruz” dedi.*

Hemen hemen hiç konuşmayan Mehmet Akif İnan, “Memur sendikalarının kurulmasının zorunlu olduğuna inanıyorum. Ancak, bu görevin üstesinden gelebileceğime inanmıyorum. Benim mesleğimle ilgili yapacağım pek çok işim var. Zamanım çok kısıtlı, sendikaya vakit ayıramam, ayrıca sendika kuruluş çalışmalarına da katılmadım. Durumu bilmiyorum ve kimseyi de tanımıyorum” dedi.

Necati Çelik, “Hayır hocam! Memurları biraraya getirmemiz çok önemli. Aylardır çalışıyoruz, bir arpa boyu yol alamadık” dedi.

Etraftan sesler yükseldi. Mehmet Akif İnan dayanamadı ve “Evet” demek zorunda kalıyordu.

Mehmet Akif İnan, hazırlıksız yakalanmış ve kendisine emrivaki yapılarak görev verilmiş gibiydi. Ama bu tercih uygundu. Mehmet Akif İnan’da ne ikbal kaygısı ne de bir aşağılık kompleksi vardı. Makam,

* “Konuyu ilk açtığımızda, ‘Fikir güzel, ihtiyaç var, ama benimle olur mu?’ diye tepki verdi. Peşpeşe takip eden görüşmelerde mazeretlerinin fayda etmediğini gördü.” *Medeniyetin Burçları, M. Akif İnan’ın Hatırasına*, Salim Uslu, s. 176, Nisan 2004, Kayseri.

mevkî ve yükselme derdi de yoktu. Sendika kurmaktan ne zarar görecekti ne de bir şey kaybedecekti.

Sendika Kurucular Kurulu'nun Oluşması

Liderin belirlenmesinin ardından sendika kurucularının tespit edilmesine karar verildi. Ancak yine bir sorun vardı. Doğrudan sendika kurucularının seçimi zordu. Önce, sendikayı kuracak adayların tespit edilmesi uygun olacaktı. Söz alarak, “*Sendika kurucularını oluşturabilmemiz için, önce Kurucular Kurulu adaylarını tespit edelim, sonra bu adayların arasından sendika kurucularını seçelim*” dedim.

Necati Çelik, ‘sendika kurucu aday listesinin tespit edilmesi’ teklifimin, nazarı itibare alınarak hareket edilmesini istedi.

Daha sonra ‘Kurucular Kurulu adayları’nı belirleyecek ‘seçici kurul’un tespitine geçildi.

Hak-İş’ten Necati Çelik ve Salim Uslu’nun yanı sıra; memurları temsilen Mehmet Akif İnan, Niyazi Yavuz, Ali Parıldar, Nurettin Sezen, Mehmet Duman ve Rıfki Kaymaz’dan oluşan ‘Seçici Kurul’, Salim Uslu’nun makam odasına geçerek 15 kişilik ‘Kurucular Kurulu’ üyesini belirleyecekti.

Bu arada, Necati Çelik ve Salim Uslu, kurucuların seçiminde titiz davranılmasını istediler. Necati Çelik, “*Aman çok dikkat edelim. Kurucular sağlam olsunlar!*” dedi.

Mehmet Akif İnan’ın sözlerinde son derece samimi olduğu, görevi bir emrivâkî ile kabullendiği, ‘Seçici Kurul’daki şu sözlerinden anlaşılıyordu: “*Ben, kurucu*

*olarak bir tek öğrencim Metin Selçuk'u teklif ediyorum. Metin'i tanıyorum ve çalışacağına inanıyorum.**

Mehmet Akif İnan'ın bu açık kalpliliği ve samimiyeti kendisine olan güveni ve bağlılığı daha da artırıyordu. Gerek Mehmet Akif İnan'ın gerekse diğer seçici kurul üyelerinin ceplerinden birer Kurucular Kurulu üyesi listesi çıkarmamalarına şaşırdım. Bu, iyi niyet ve samimiyetin bir göstergesi olduğu gibi, daha önceki sendika kuruluş çalışmalarının yeterli ve ciddi bir seviyede yapılmadığının da işareti olabilirdi.

'Seçici Kurul', sendikanın 15 kurucu üyesini, kısa bir müzakere ve müşaverenin ardından hemen tespit etmişti.

Sendika kurucuları; **Mehmet Akif İnan, Metin Selçuk, Yusuf Beyazıt, Ali Parıldar, Raşit Yazan, Nazire Keten, Yunus Solmaz, Ahmet Temizkök, Gülderen Kuyucu, Şükrü Gökdemir, Necdet Pakdil, Burhan Uzgur, Zeki Efil, Yurdağül Aydoğan** ve **Nurettin Sezen**'den oluşmuştu.

SENDİKA TÜZÜK TASLAĞI ÇALIŞMASI

Daha ilk Kurucular Kurulu toplantısında Mehmet Akif İnan tarafından bana 'Sendika Tüzük Taslağı'nı hazırlama görevi verilmişti. Hak-İş ve Türk-İş'e bağlı pek çok sendika tüzüğünün yanısıra, konuyla ilgili diğer örnekler tekrar tekrar incelendi.

* 24 Ocak Cuma günü, Hak-İş Konfederasyonu'nda yapılan toplantıda tutulan özel notlardan.

Bilhassa ‘sendikanın amaçları, yönetim kurulunun görevleri’ çok önemliydi. Daha başta sendikanın temel esaslarının tespiti çok büyük önem taşıyordu.

Mehmet Akif İnan, hazırlanan ilk tüzük müsvedelerini alıyor ve titizlikle inceliyordu. Bunu çok tabii karşılıyorduk. Daha başta Mehmet Akif İnan’ın bir ‘edebiyatçı’ gözüyle her türden metnin edebi değeri üzerinde de duracağını kabullenmiştik.

5 Şubat 1992, Çarşamba

Mehmet Akif İnan, her şeyi daha başta ‘edebî bir eser’ titizliğiyle ele alıyordu. Tüzük Taslağı hazırlanıp Kurucular Kurulu’na sunulduğunda, taslağı noktası ve virgülüne kadar, kelime kelime inceliyordu.

Mehmet Akif İnan’a göre hiçbir maddede, kulağı tırmalayan kelime tekrarları olmayacaktı. Ama hukukta sorun çözülürken hukukîlik ön plana çıkıyor, edebîlik ikinci planda kalabiliyordu.

Mehmet Akif İnan ‘fazladır’ diye bazı kelimeleri çizerken, bazı kelimelerin de vurgu için metinde tekrar yer almasını istiyordu.

Tüzük taslağının, ‘Sendikanın Amaçları’ bölümünde, dokuz adet ‘çalışmayı’ kelimesine yer verilmişti. Bazı arkadaşlar, Mehmet Akif İnan’ın kelime tasarrufu hususundaki yaklaşımını dikkate alarak kelime tekrarı yapılmaması yönünde görüş belirtiyorlardı.

Halbuki tüzükte, ‘üye’, ‘üyelik’, ‘çalışan’, ‘çalışma’ gibi kelimelerin tekrarında zorunluluk görülüyordu.

Nihayet Av. Necdet Pakdil ve Yusuf Beyazıt imdada yetiştiriler: *“Muhterem Hocam! Bu tüzük taslağı, bir hukuk belgesidir. Lütfen, meramı anlatan tekrarlara müsaade ediniz.”*

GENEL YÖNETİM KURULU'NUN VE SENDİKA İSMİNİN BELİRLENMESİ

12 Şubat 1992, Çarşamba

Kurucular Kurulu üyelerinin tespitinden sonra sendika isminin de belirlenmesine çalışılmış ve çeşitli fikirler ileri sürülmüştü. Daha önce farklı grupların sendika kuruluş çalışması yürüttüğünü sendikanın isminde ortaya koyacak, aynı zamanda çeşitli siyasî, gayrisiyasî grupların, belki çeşitli dernek, vakıf ve kuruluşların birlikteliğini ifade edecek 'Birlik' kelimesinin sendika isminde yer alması etrafında yoğunlaşıyordu. Bu yoğunlaşmadan aylarca süren sendika kuruluş çalışmalarının, çeşitli kuruluşların temsilcilerinin iştirakiyle yapıldığı anlaşılıyordu.

Şunu özellikle ifade etmek gerekir ki, ister kuruluş aşamasında isterse kuruluştan bugüne, sendikal çalışmalarda sosyal taban örtüşmesi içerisinde bulunan siyasi partilerin, vakıfların, derneklerin ve sair kuruluşların herhangi bir kurumsal varlıkları görülmemiştir ya da bir başka ifadeyle çeşitli sendikal etkinliklerde mezkûr gruplar, faaliyetin mehabetine gölge düşürecek, başka örgütlerde sıkça görülen, gövde gösterilerine asla kalkışmamışlardır.

Kurucular Kurulu toplantısında, birkaç isim teklif eden Mehmet Akif İnan'la beraber bu 'Birlik' kelimesine sıcak bakmamıştık. Aramızda ayrılık yoktu ki, birleşme ve birlik olsun. Herhangi bir ideolojik fraksiyonun varlığı ve dayatması da yoktu. Sendikanın çatısı altında çeşitli grupların varlık göstermeleri doğru olmadığı gibi, böyle bir varlığa işaret eden 'Birlik' kelimesi de olmamalıydı. Daha kısa ve söylenmesi kolay olan "*Eğitimciler Sendikası (Eğitim-Sen)*" ismi üzerinde durduğumuzu nedenleriyle birlikte açıklamaya çalıştık.

Vaktin ilerlediği ileri sürülerek ertesi gün saat 15.30'da Hak-İş Genel Başkanı Necati Çelik, Hüseyin Tanrıverdi, Necdet Pakdil, Metin Selçuk ve Nurettin Sezen'in katılacağı bir toplantıda isim sorununun çözülmesine karar verildi.

13 Şubat 1992 Perşembe günü, yapılan toplantının ardından, sendikanın ismi '*Eğitimciler Birliği Sendikası*' oldu.

İsminin de tespitiyle birlikte, Eğitimciler Birliği Sendikası'nın kuruluşunun önündeki engellerin tamamı ortadan kalkmıştı.

14 Şubat 1992, Cuma

Son şeklini almasından sonra Kurucular Kurulu üyeleri tarafından imzalanan **Eğitimciler Birliği Sendikası** (Eğitim-Bir) Tüzüğü ve ekleri, **14 Şubat 1992** günü Ankara Valiliği havalesiyle Ankara Emniyet Müdürlüğü Sendikalar Masası'na verilerek kuruluş süreci tamamlanmış oluyordu.

Sendika Kurucuları ve İlk Genel Yönetim Kurulu Üyeleri

Mehmet Akif İnan	:	Genel Başkan
Yusuf Beyazıt	:	Genel Başkan Yardımcısı
Metin Selçuk	:	Genel Sekreter
Nurettin Sezen	:	Genel Sekreter Yardımcısı
Ali Parıldar	:	Genel Teşkilatlanma Sekreteri
Yunus Solmaz	:	Genel Mali Sekreter
Ahmet Temizkök	:	Genel Eğitim Sekreteri
Necdet Pakdil	:	Genel Mevzuat Sekreteri

Nazire Keten

Raşit Yazan

Şükrü Gökdemir

Gülderen Kuyucu

Burhan Uzgur

Zeki Efil

Yurdağül Aydoğan

SENDİKAL ÇALIŞMALAR

SENDİKAL ÇALIŞMALARIN BAŞLAMASI

Eğitimciler Birliği Sendikası'nın yönetim merkezi, bir dairenin yarısıydı. Genel Başkan'ın kullandığı bir masa ile Genel Yönetim Kurulu üyelerinin çalıştıkları diğer bir masa salondaydı. Daracık bir odada ise sekreteryaya çalışıyordu. Küçükçe mekanik bir daktilo, birkaç sandalye, bir çelik dolap gayriresmi demirbaşları teşkil ediyordu.

Komisyon üyelerinin toplantıları, eğitim çalışmaları, genişletilmiş Genel Yönetim Kurulu toplantıları da Hak-İş toplantı salonunda yapılıyordu.

Sendikanın Tanıtımı

22 Şubat 1992, Cumartesi

Genel Yönetim Kurulu toplantısında Ahmet Gül'ün 'Sendikanın tanıtımı için neler yapılabileceğinin müzakeresi' ve Kemal Yazıcı'nın, 'Faaliyetlerden kamuoyunun haberdar edilmesi gerektiği' hususlarını belirtmeleri üzerine Mehmet Akif İnan, '*Kanun olmadan, kuruluş safhasındaki bir müessesenin hemen, şaşaalı bir tanıtıma girişmesinin makul olmayacağını*' belirterek, daha başta sendikanın, maceradan, riyâdan ve debdebeden uzak olarak da, sağlam temeller üzerine inşa edilebileceğini ve faaliyetini yürüterek başarılı olabileceğini vurguluyordu.

Bağımsız Sendika

26 Şubat 1992, Çarşamba

Toplantıda, Ahmet Fidan'ın, *“Eğitim politikamız başarılı değildir. Eğitim sistemi siyasilerin iki dudağının arasındadır. Sendika kurmakta geç kalınmıştır. Eğitim camiasının yüzde 2,5'unun fikrini taşıyoruz”* diye devam eden konuşmasının ardından Genel Başkan Mehmet Akif İnan, *“Herhangi bir grubun, herhangi bir ideolojinin, herhangi bir siyasî teşekkülün güdümünde değiliz, yüzde 2,5 da değiliz. Yanılanların bize gelmesini temin edelim”* diyerek, sendikayı ideoloji ve siyasî düşünce bağlamında nereye konumlandığını ortaya koyuyor, çizdiği çerçeveye, geniş yelpazeli ve kitlelere hitap eden bir sendika vizyonunu paylaşarak Eğitim-Bir'in ne kadar sağlam temellere oturtulduğunu açıklıyordu.

Eğitimciler Birliği Sendikası'nın belli bir kesime hitap etme niyetinde olmadığı, hangi ideolojiden, siyasi düşünceden, mezhepten, meşrepten, cemaatten, vakıftan, dernekten olursa olsun, eğitim camiasının bütününe yönelen bir geniş perspektifi kuşandığı, geniş kitleler üzerinde faaliyette bulunacağı vurgulanıyordu.

SENDİKANIN BENLİK KAZANMASI AŞAMASI

İhtisas Komisyonları

Daha ilk günlerde başta 'kamu çalışanları sendikacılığı' ve 'Millî Eğitimin sorunları' olmak üzere, pek çok temel konuda çalışma yürütecek ihtisas komisyonları kurulmuştu. Yükseköğrenimin, ortaöğretimin, ilköğretimin,

özel eğitimin sorunlarıyla ilgili ihtisas komisyonlarının raporları tek tek geldiğinde, oluşan birikim, sendikada ileriye yönelik 'ümit vaat eden' çok olumlu bir hava oluşturuyordu.

İhtisas komisyonlarının raporları sendikada tartışılıyor, raporlar ve müzakereler ışığında hedefler tespit edilmeye çalışılıyordu.

Sendikaya gönül verenlerin ve öncülerin cesur davranışları, o günün atmosferinde bir kamu çalışanları sendikasıdan beklenmeyen performansın gösterilmesi, ilgiyi daha da artırıyordu.

İhtisas komisyonlarının bu çalışmaları ve raporları sendikaya yön veriyor, bilgi birikimini sağlıyor ve tecrübe noksanlığını gideriyordu.

Çeşitli Çevrelerin Sendika Üzerindeki Etkileri

Sendikada verilen seminerlerde ya da özel davet ve ziyaretlerde Genel Başkan Mehmet Akif İnan başta olmak üzere Genel Yönetim Kurulu üyeleri, istedikleri bilgileri hemen elde ediyorlardı. Mehmet Akif İnan'ın geniş çevresi, sendikal hareketi akademik bilgiyle destekleyecek akademisyen sıkıntısını ortadan kaldırıyordu.

Örneğin, Gazi Üniversitesi'nden Doç. Dr. Ziya Selçuk'la Mehmet Akif İnan'ın tartışması dikkat çekiciydi. Doç. Dr. Ziya Selçuk, 'saygı' çerçevesini zedelemeyecek dakik bir eda ile, savunduğu fikirlerinden vazgeçmiyordu. Akademik çevrelerle kurulan temaslara sendikanın hinterlandı genişletiliyor, sendikada teksif edilen birikim, çalışmaları bereketlendiriyordu.

Hak-İş Konfederasyonu'yla olan paylaşma ve beraberliğin yanında, etki, bilgi ve tecrübe birikiminden yararlanılması için Türk-İş'le de temaslara olmasında arzu ediliyordu. Bu aşamada Türk-İş'e bağlı Sağlık-İş Sendikası'nın ve Genel Başkanı Mustafa Başoğlu'nun yardımları azımsanamazdı.

Böylece Mehmet Akif İnan, sivil toplum kuruluşlarıyla, derneklerle, vakıflarla, sendikalarla temasları artırarak daha geniş kitlelere ulaşmanın yollarını arıyordu.

Ret Cephesi

Sendikanın iletişim halinde olduğu çevrelerden memur sendikacılığı ve faaliyet biçimi üzerine olumlu görüş bildirerek sendikanın temel düşüncelerinin oluşmasında katkıda bulunanların yanında bir de, yasal altyapıyı yeterli bulmayan, sendikal tutumu devlet memurunun vakarına yakıştıramayan, sendikal görüşlerin ve faaliyetlerin ileride olumsuz sonuçlar doğurabileceğini ileri süren kimseler vardı.

Mehmet Akif İnan ve sendika yönetimi tarafından müspet ya da menfi görüş bildiren tüm görüş sahiplerine saygı gösteriliyor, aykırı ve alternatif görüşlerden de mutlaka yararlanılıyordu.

Sendikal tavır ve hareketlerle ilgili olumlu görüş bildirenlerin başında Hak-İş ve diğer sendikaların yöneticilerinin yanında Yıldırım Koç, Mesut Gülmez gibi sol tandanslı teorisyenler geliyordu. Olumlu görüş sahiplerine göre 'Kamu çalışanları sendikaları da toplu iş görüşmeleri veya toplu iş sözleşmeleri, grev uygulamaları gibi hakları' çekinmeden kullanmalıydı.

Olumsuz tavır sergileyenlerin başında da Eğitim-Bir'e çok yakın bazı siyasetçi, akademisyen ve bürokratlar yer alıyordu. Bu görüşte olanlara göre, kamu çalışanları sendikalarını koruyan ve faaliyet alanlarını belirleyen yasalar olmadan sendikal çalışma yapmak büyük risk taşıyordu. Bunun için sendikal faaliyetin, azami dikkatle yürütülmesinde yarar vardı.

Mehmet Akif İnan, samimi duygularla ileri sürülen her türlü fikre ve iyi niyetli fikir sahiplerine saygı gösteriyor, olumlu olumsuz bütün fikirleri olgunlukla karşılıyordu. İşte olumlu görüş bildirenlerin yanında, 'ret cephesi' diye adlandırdığımız olumsuz görüş bildirenlerin fikirleri de Eğitim-Bir yönetici ve kadrolarının eğitime katkı sunuyordu.

Mehmet Akif İnan, bir fikrin doğruluğuna inandırıldıktan sonra, aksi yönde ikna edilinceye kadar, o fikrin en güçlü savunucuları arasında yer alıyordu. Doğru bildiği şeyi sonuna kadar savunuyor, doğrudan ödüm vermiyordu. Ama hatırlanışlığı, başkasının doğrusunun önünü de açık tutuyordu. Yeri geldiğinde *"Ben bu fikre katılmıyorum, ama madem öyle istiyorsunuz, öyle olsun"* diyebiliyordu.

Necati Çelik'in Tecrübeleri

Hak-İş Konfederasyonu Genel Başkanı Necati Çelik, Eğitim-Bir için yardımlarını hiç esirgememiş, fikirleri ve tecrübeleri ile de her zaman bir rehber olmuştur.

Necati Çelik, Eğitim-Bir'in kuruluşunun hemen ardından düzenlenen ve ilgiyle izlenen 'Anayasa Kurultayı' açılış konuşmasında, Hak-İş Konfederasyonu'nun

temel görüşlerini, “*Konfederasyonumuz, katılımcılığı ve mutabakatı öngören, insanı merkez alan, şahıs ve resmi ideoloji egemenliğini reddeden, tarih, kültürel değerler ve çevresel etkileri dikkate alan, çağdaş bir anayasa yapmanın başka zamanlara tehir edilemeyecek kadar aciliyet kazandığına inanmaktadır*” diyerek, özetlemiş ve “*Anayasa’nın 51. maddesindeki, ‘İşçiler’ kelimesi ‘Çalışanlar’ şeklinde değiştirilerek sendikal haklar memurlara da verilmeli, grev hakkı işçilere ve memurlara birlikte getirilmeli*”^{*} diyerek, sendikal düşüncelerini açıklamış ve Eğitim-Bir’e de, ileriye yönelik mesajını vermişti.

Özetlenen bu esasları dinleyen Mehmet Akif İnan ve Eğitim-Bir mensuplarının bu konulardaki görüşleri sabitleşiyor ve istikrar kazanıyordu.

SENDİKA KURULMASIYLA İLGİLİ SORUŞTURMA

9 Nisan 1992

Genel Başkan Mehmet Akif İnan tarafından makamına çağırılmıştım. İlköğretim Müfettişi Alim Seyrek’le tanıştırdım. Mehmet Akif İnan hakkında soruşturma açılmış, Alim Seyrek de muhakkik olarak görevlendirilmişti. Mehmet Akif İnan’ın ifadesi alınıyordu.

“Eğitim-Bir adı altında bir sendika kurduğunuz iddia edilmektedir. Konu ile ilgili olarak açıklamalarınızı yazmanızı rica ederim.”

^{*} HAK-İŞ Genel Başkanı Necati Çelik’in, 27-29 Şubat 1992 tarihlerinde yapılan Anayasa Kurultayı açılış konuşması.

Genel Başkan Mehmet Akif İnan'ın ifadesinde;

“Daha önceki Milli Eğitim Bakanı Avni Akyol'un açıklamalarında da belirtildiği üzere, öğretmenlerin sendika kurmalarına engel olunmayacağı şeklinde resmî açıklamalar yapılmıştır.

-Kamu çalışanlarının, İLO standartlarına uygun biçimde sendika kurması imkân dâhilindedir.

-Sendika kuruluşuyla ilgili düzenleme ve çalışmalar, kanun hükmünde bulunan onaylanmış uluslararası sözleşmelere göre yapılmıştır.

-Halen yürürlükte olan yasalarla, uluslararası sözleşmeler arasındaki çelişki ve çatışmaların giderilmesi amacıyla, uluslararası sözleşmeler doğrultusunda yasal düzenleme çalışmaları devam etmektedir.

-Kaldı ki, 1982 Anayasası'nda kamu çalışanlarının sendika kurmalarına engel herhangi bir hüküm mevcut değildir.

-Bu nedenle sendika kurmaya mani haller bulunmamaktadır.” diye yazıyordu.

İfade üzerinden bazı mesajlar Milli Eğitim'e ve Ankara Valiliği'ne veriliyordu.

İfade alınmış, konu kapatılmıştı ama, Mehmet Akif İnan'ın sendikal görevi dolayısıyla hayli başının ağrıyacağı anlaşılıyordu.

Rahatlatan Danıştay Kararı

Danıştay Birinci Dairesi tarafından, 22.04.1992 tarihinde (1992/136 E. ve 1992/147 s.), “Anayasa’nın 51. maddesinde, sendika kurma hakkının yalnızca işçi ve işverenlere özgü olduğu anlamına gelecek bir anlatımın yer almadığı, Anayasa’da sendika kurulmasını yasaklayan bir hüküm bulunmadığı ve kamu görevlileri de dâhil olmak üzere herkese sendika kurma hakkı tanınmasına ve konunun yasal olarak düzenlenmesine Anayasal bir engel bulunmadığı” kararı verilmişti.

Danıştay Birinci Dairesi, söz konusu kararını, Başbakanlığın, “Memurların sendikalaşmasını öngören Uluslararası Çalışma Örgütü (İLO) hukukuna Türkiye’nin taraf olmasına iç hukuk açısından bir engel olup olmadığı” yolunda Danıştay’dan görüş istemesi üzerine vermişti.

Bu kararın alınmasında, istikrarlı söylemleri ve nitelikli faaliyetiyle varlık gösteren Eğitim-Bir’in etkili olduğu şüphesizdir.

Yasaklama olmaması bağlamından yola çıkarak, ‘memurların sendika kurmalarında’ sakınca olmadığı belirtilen kararda, bu görüşten hareketle, Türkiye’nin İLO hukukuna taraf olmasında herhangi bir anayasal engel olmadığı kaydedilmiş ve bu konuda hazırlanacak bir yasa ile konunun çözümlenebileceği ifade edilmişti.

Bu karar, 27.04.1992 tarihinde sendikada bayram havasının oluşmasına vesile oluyordu. Genel Başkan Mehmet Akif İnan’ın, bu karardan sonra, teşkilatlanmanın önündeki engellerin kalkacağına inandığı için duyduğu sevinç sonsuzdu. Bir sigara

bitmeden, diğerini yakıyordu. Çaylar, kahveler arka arkaya getiriliyordu.

Ancak, potansiyel üyelerimizin zihinlerindeki sis perdesini nasıl kaldıracaktık, onların ürkekliklerini nasıl giderecektik, onları sendikaya nasıl getirecektik?

EĞİTİM-BİR'İN GÖRÜŞLERİNİN OLGUNLAŞMASI

Hak-İş'in Tecrübesi

Sendikacılıkta edinilmiş muazzam bir tecrübe Hak-İş tarafından Eğitim-Bir'e aktarılıyordu. Hak-İş'e bağlı Öz İplik-İş, Öz Gıda-İş ve Öz Demirçelik-İş sendikalarının '**hizmet sendikacılığı**' konusundaki tecrübeleri doğrudan doğruya, Eğitim-Bir'de bazı temel fikirlerin oluşmasına yardımcı olmuştur.

Eğitimciler Birliği Sendikası'nda; sırf ücret sendikacılığı değil, hizmet sendikacılığının da yapılması ve ister siyasî, ister ideolojik olsun, değişik görüşlerin sendikada mutlaka yer bulması gerektiği fikrini onaylayan ve bu geniş yelpazeyi olumlu bulan Hak-İş'in tavrı daha da umut veriyordu.

Eğitim-Bir'in Moral Günü

Eğitim-Bir, Ankara'nın Oran semtinde bir otelde yemek veriyordu. Yemekte, Eğitim-Bir yöneticileri, şube başkanları, temsilciler ve bazı danışmanlar profesyonel

sendikacılarla biraraya geliyorlardı. Genel Başkan Mehmet Akif İnan'ın keyfine diyecek yoktu. 200 kişiye yaklaşan, çok değerli elemanları birarada görmek kıvanç veriyordu. Bu yemekte, Eğitimciler Birliği Sendikası'nın varlığının, büyük kitlesi okyanusun derin sularının içinde gizlenen aysbergler gibi olduğu fark ediliyordu.

Bu yemek ve arkasından gelen özel görüşmeler büyük bir moral kaynağı olmuştu.

EĞİTİM-BİR'İN TEMEL FİKİRLERİ

Pek çok temel konuda kurulan ihtisas komisyonlarının çalışmaları ve raporları sendikaya yön vermiş, kaynak oluşturmuştu. Bazı akademisyenlerle sendikal kuruluşların tecrübeleri Eğitim-Bir'in vazgeçemeyeceği temel görüşlerinin oluşmasını sağlamıştı.

Bu görüşlerden bazıları, Eğitim-Bir'in 'Bülten'inde yer aldı.* 'Bülten'de bu aşama Mehmet Akif İnan'ın üslubuyla şöyle açıklanıyordu:

“Sendikanın görüşlerini belirlemek amacıyla 61 bilim adamı ve eğitimcimizin görev aldığı bir Kurul oluşturuldu. Bu Kurul, belirlenen konular üzerinde çalışmalar yapmak ve raporlar hazırlamak için kendi arasından 9 komisyon oluşturdu. Elinizdeki bülten bu komisyon raporlarından bazı özetlemeleri de içermektedir.”

Bir kısmı slogan haline gelen bu fikir ve görüşlere son şeklini veren Genel Başkan Mehmet Akif İnan'dı.

* *Eğitim-Bir Bülteni*. Haziran 1992, sayı 1.

Mesajların etkileyici tarzı tamamen Mehmet Akif İnan'a aitti. Bunlar, başta Mehmet Akif İnan olmak üzere Eğitim-Bir mensuplarının, ileride ortaya koyacakları çeşitli mesajların hep özünü oluşturacaktı.

Amaçlar**

“Sendikamızın iki temel amacı var:

1. Eğitim düzenimizin iyileştirilmesi için, sorunlarının özgür bir ortamda tartışılarak bilimsel bir gerçeklik içinde çözüm yollarının bulunması ve uygulanma alanına konulması,

2. Üyelerinin ortak ekonomik, sosyal, kültürel, özlük, meslekî hak ve yararlarının geliştirilmesi ve korunması.

Sendika'mız bu amaçlar doğrultusunda düşünceler ve pratikler üretmek için yoğun bir çaba içerisinde. Bu konular çevresinde yapmış olduğumuz çalışmaları öncelikle meslektaşlarımızın özgür katılımıyla geliştireceğimiz daha geniş platformlarda tartışmalara açacağız. Kesin boyut kazanan önerilerimiz ise, çeşitli araçlarla, ilgili çevrelere ulaştırılacaktır. Bu çalışmalar yapılırken her türlü düşünce ve öneriye açık olacağız.

Sendika'mız, eğitimcilerimizin istismar edilmediğinden emin olacağı; çekinmeden, kaygı duymadan, gönül rahatlığı içinde katılacakları bir kuruluştur.

** *Eğitim-Bir Bülteni*. Haziran 1992, sayı 1. Akif İnan'ın başyazısı, “MERHABA” köşesi.

Bütün meslektaşlarımızın saygıyla karşılanıp kabul edileceği bir meslek kuruluşuyuz.”

Genel Düşünceler

Genel Başkan Mehmet Akif İnan tarafından sık sık dile getirilen sendikanın genel düşüncelerinden bazıları şöyle sıralanabilir:

“Sendikamız herhangi bir siyasal partinin şemsiyesi altında değildir.

Sendikamız, her yurttaşımız gibi eğitimcilerimizin de herhangi bir siyasal görüş ve tercihe sahip olabileceğini olağan sayar. Ama bu siyasal görüş ve tercihlerin tartışılma alanı Sendikamız değildir.

Çünkü Sendika’mız bir meslek kuruluşudur.

Ve Sendikamız geniş bir tabana dayanmayı, eğitimcilerimizin tümüne seslenmeyi ve onlara tercüman olmayı hedef bilmektedir.

Biliyoruz ki, siyasal seçenekleri ne olursa olsun, bütün meslektaşlarımızın yığınla ortak sorunları ve beklentileri vardır. Biz, öncelikle bu ortak sorunların çözümü için kurulduk.

Hepimiz özgür bir ortamda yaşamak istiyoruz.

Hepimiz her kesimin olduğu gibi eğitimcilerimizin de toplum içinde saygın ve onurlu bir yer almalarını istiyoruz.

Hepimiz eğitimcilerimizin maddi sıkıntı içinde olmamasını istiyoruz.

Hepimiz eğitim düzeninin geliştirilmesini, çağdaşlaşmasını istiyoruz.

Hepimiz eğitim konusunun bir ulusal politika niteliğine eriştirilmesini istiyoruz.

Hepimiz eğitimcilerimizin de sürekli olarak bilgi ve becerilerinin arttırılmasına olanaklar sağlanmasını istiyoruz.

Hepimiz teftiş, taltif ve cezalandırılmalarda keyfilik olmamasını istiyoruz.

Hepimiz mesleğinde üstün başarı gösterenlerin derece ve kademe terfileriyle ödüllendirilmelerini istiyoruz.

Hepimiz meslektaşlarımızın inanış ve siyasal görüş farkı yüzünden suçlanmalarını istiyoruz.

Hepimiz iyi eğitici olmayı istiyoruz.

Hepimiz eğitim düzeyinin yükselmesini istiyoruz.

Hepimiz eğitim koşullarının iyileştirilmesini istiyoruz.

Hepimiz fırsat eşitliği istiyoruz.

Hepimiz bölgeler, kentler ve okullar arasındaki farkların, dengesizliğin, eşitsizliğin giderilmesini istiyoruz.

Hepimiz tayin ve nakillerde âdil davranılmasını, bu konunun kalıcı bir çözüme kavuşturulmasını istiyoruz.

Hepimiz kadın meslektaşlarımızın mesleki faaliyetlerinin kolaylaştırılmasını, temel insan hak ve özgürlüklerinden yararlanmasını istiyoruz.

Hepimiz Milli Eğitim'in plan, program, yönetim, yürütme ve denetim safhalarına eğitimcilerimizin de katılmasını istiyoruz.

Kısacası hepimiz eğitim düzeninin ve eğitimcilerimizin durumunun iyileştirilmesini istiyoruz.

Ama aslolan bu genel istekleri istismar etmeden, herhangi bir siyasî partinin gölgesine taşımadan, herhangi bir düşünce ve eylem kampının içinde yer almadan savunmaktır.

Bu isteklerin yerine getirilmesi konusunda Sendika'mız, gerçekçi, dengeli ve tutarlı bir yol izleyecektir. ...”

Bu isteklerin sonuna nokta konularak, şart ve imkânlar muvacehesinde, isteklerin nasıl yerine getirileceği şöyle dile getirilmektedir:

“Ülkemizin imkân ve şartlarını gözönünde bulundurarak öneri geliştiriyoruz. Yapılması mümkün olup da yapılmayanları isteyeceğiz.”

Hizmet Kapsamı

Eğitim-Bir'in çalışma alanının genişliği şu şekilde özetleniyordu:

“Sendikamız, Türkiye'deki eğitim sürecinin içinde yer alan her kademedeki eğitim emekçisini kapsamaktadır. Ve Sendika'mız bütün eğitim zinciri içinde yer alan her kesimin hakkını aramayı kendine görev saymaktadır.”

Hükümetten Beklentilerimiz

Siyasî erkten de, sendika kurmaya bir engel olmadığına göre, beklenen kamu çalışanları sendikası yasasının bir an önce çıkarılması isteniyordu:

“Bilindiği gibi ne 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda, ne 2821 sayılı Sendikalar Yasası'nda ne de 1982 Anayasası'nda devlet memurlarının sendika kuramayacaklarına dair bir hüküm bulunmamaktadır.

Buna karşın, ilgili yasa bugüne kadar çıkarılmamıştır.

Bu yasa taahhütlere uygun, yani grevli, toplu sözleşmeli bir biçimde, İLO standartları esas alınarak çıkmalıdır.

Sendikamız bu taahhüdün yerine getirilmesi konusunda üstüne düşen tüm görevleri yerine getirecektir.”

Eğitimle İlgili Görüşler

Eğitimle ilgili temel görüşlerden bazıları şöyle sıralanıyordu:

“Ortaöğretimdeki yabancı dil derslerinin mevcut öğretim şekli ıslah edilmelidir.

a) Öğrenci istediği dili seçebilmelidir.

b) Anadolu liseleri ve benzeri okullarda matematik, fizik gibi derslerin yabancı dil ile eğitimi kaldırılmalıdır.

-Edebiyat dersi kitaplarına yalnız batı edebiyatı değil, dünya edebiyatının diğer örnekleri de eklenmelidir. (Arap-Fars-Uzakdoğu ...)

-Müfredat konuları lüzumsuz bilgilerden ayıklanmalıdır.

-Fakülte ve yüksek okul mezunu öğretmenler MEB Hizmetiçi Eğitim kurslarında bir yıl eğitim görmelidir. Öğretmenlikte 3 yılını doldurmuş öğretmenlerden başlayarak 5-10-15 yıllık öğretmenlere kadar her öğretmen bu ‘hizmetiçi eğitim’den yararlandırılmalıdır.”

Liselerde Eğitim ve Öğretim Sorunları

“Sınıf geçmeyi öğretmenlerin kararları değil, politik emir ve talimatlar belirlemektedir. Bu da kalitenin düşmesine neden olmaktadır.

Öğretimdeki araç ve gereç eksikliği başarısızlığın ana nedenleri arasındadır.

Üniversite kapılarında yığılmanın baş sebebi mesleki eğitim noksanlığıdır.”

Ölçme ve Değerlendirme

“Eğitim sistemimizde gerçek ölçme ve değerlendirme yapabilecek bir bölüm yoktur. Gerçeğe yakın ölçme ve değerlendirmenin acı sonuçlarını ÖSS ve ÖYS sonuçlarından öğrenebilmekteyiz.

a) Bakanlık bünyesinde bulunan Ölçme ve Değerlendirme Birimi eğitimde, öğrencileri tanıma ve yetiştirme, öğrenmeleri izleme, öğrenme düzeyini belirleme amaçlarına uygun hale getirilmelidir.

b) Teftiş Kurulu, bir rehberlik müessesesi uzmanları olarak görev yapmalı, disiplin âmirliği vasfına bürünmemelidir.

c) Öğretmenlerin, öğrenci ve veliler tarafından seçilmesi imkânı tanınmalıdır.

d) Zekâ ve yetenek israfına yol açan faktörler ortadan kaldırılmalıdır.”

Eğitimin sağlıklı, verimli, amaca uygun olarak yapılabilmesi için öngörülen,

“Bütün öğretmenlerin en az üç yılda bir hizmetiçi eğitiminden geçirilmesi için gerekli tedbirler acilen alınmalıdır” görüşü önem taşımaktadır.

Milli Eğitim’in problemlerinin çözülebilmesi için de,

“1. Eğitim araştırmaları,

2. Toplumun tüm kesimlerinin temsilcilerinin eşit oy esasına dayalı olarak temsil edildiği eğitim politikalarının belirlenmesi,

3. Eğitim faaliyetlerinin ölçme ve değerlendirilmesi yapılmalıdır” gibi çözüm önerileri getiriliyordu.

Bülten İdeali

Genel Başkan Mehmet Akif İnan, bütün potansiyel üyelere ulaşacak ve sendikanın temel görüşlerini efkâr-ı umumiyyeye duyuracak, kapsamı pek de geniş olmayan bir bülten çıkarılmasını istiyordu. 100 bin adet civarında basılacak olan bu bülten bütün devlet dairelerine, bütün kamu görevlilerine ulaştırılacaktı. Dağ başındaki okulun öğretmeni de bu bülteni okuyacaktı. Bir sorun vardı: Böyle önemli bir bülten çıkarılacaktı ama, bu bültenin finansmanı nereden sağlanacaktı? İşte bu kaynak bulunamıyordu. Gösterilen kaynaklara ise Mehmet Akif İnan ‘evet’ diyemiyordu.

Finans kaynakları bulunamayan ve çerçevesi daraltılan bu bülten uzun zaman geçtiği halde çıkarılamadı. Ancak, daha sonraları, Mehmet Akif İnan, Sınav Dergisi, Akçağ Yayınevi ve özel dersaneler gibi

eğitimle ilgili belirli kurumların desteğiyle dar kapsamlı bültenlerin çıkarılmasına izin verebilmişti.

EĞİTİM-BİR'İN DİĞER SENDİKALARLA İLGİLİ PRENSİPLERİ

Eğitim-Bir, diğer sendikaların ideolojik saplantılı ve aşırı politize olmuş tabanını biliyordu. Onlar geniş tabanlı ve bütün kamu çalışanlarına kapısını açacak durumda olan sendikalar değillerdi.

Diğer sendikalar, kurulu bulunan dernek ya da vakıflarda ideolojik ya da siyasî yönden eğitilmiş üye potansiyellerini ve çevrelerini kısa bir zamanda, topluca sendikalarına aktaracaklardı. Böylece, sendikaları üye kayıtlarında zirveye çıkacaktı.

Bu ideolojik ve siyasî tabanları olan sendikaların içinde çeşitli fraksiyonlar yok değildi. Ancak neticede, yine de kendilerine en yakın ve varlık gösterebilecek olan sendikalarda toplanmak en makulü olacaktı. Bu ortamda, faaliyetini yürüten sendika, her türlü maddi ve manevi yardımı, ideoloji ve siyasî görüşünü savunduğu kuruluştan alabilecekti. Eğitim-Bir, daha başta bu tarz bir yapılanmayı reddediyordu.

Sonuçta, ideolojik ve siyasî tabanları olan sendikaların, sendika olmaktan ziyade bir dernek ya da bir vakıftan farkı olmayacak, eski kimlikler korunmuş olacaktı.

Eğit-Der tarafından kurulan Eğitim-İş ve Eğitim-Sen sol düşüncenin bütün renklerini bünyelerinde topluyor,

sol örgüt ve marjinal siyasal partilerin desteğinde teşkilatlanıyordu. Sendikacılık çalışmaları sol düşüncenin dışındaki geniş kitlelere yönelik değildi; çalışmalar dar bir kulvarda yürütülüyordu. Yapılan eylem ve faaliyetler, sendikacılık metot ve amacına yönelik değil, sol ideolojinin yaşatılma gayretine yönelik olacaktı. Sendikacılık adı altında yürütülecek olan eylemler ya da grevler, üyelerin hak ve menfaatlerini koruma amaçlı değil, kendi ideolojisini benimsememiş olan yönetimin yıkılmasına ya da yıpratılmasına yönelik olacaktı.

Türk Eğitim-Sen ise milliyetçi ideolojinin bir sendikası olarak görünüyordu. Metodunda ve görüşleri arasında, sendikacılığın temel prensibi ve gücü olan 'toplu sözleşme' ve 'grev' yer almıyordu. 'Güçlü devlet' ve 'Devlet yararı' düşüncesi, ideoloji olarak öne çıkacak ya da 'devlet güdümünde olma' durumu kaçınılmaz hale gelecekti. Böylece 'sarı sendika' değerlendirmeleri her zaman yapılacaktı. Sendika, milliyetçi kuruluşların ve mevcut siyasal partinin desteğinde birden yükselecek, kısa zamanda zirve yapacak, sonra da çok yavaş büyümesine devam edecekti. Sendikacılığın olmazsa olmazı olan ve işvereni muhatap alan 'toplu sözleşme' ve 'grev hakkı' gibi devleti karşısına alma ihtimali olan metotlar Türk Eğitim-Sen'in amaçları arasında olamazdı.

Amaçları, ideolojilerini ve bağımlı oldukları siyasal düşüncelerini gerçekleştirmek olan bu iki sendikanın, daha başta kapsam alanı daraltılmış ve sendikacılık dışında faaliyette bulunma yolu tutulmuş oluyordu.

Bu vasatta, herhangi bir köklü ideoloji ve siyasal düşünce sahibi olmayan kamu çalışanı, olumsuz

faaliyetlerini gördüğü ideolojik fikirler taşıyan sendikalara sıcak bakmıyordu. İşte bu noktada, geniş bir alanda Eğitim-Bir'in önu açılıyordu.

Eğitim-Bir, herhangi bir ideoloji ya da siyasî düşünce ve görüşlerin üzerinde olmayı, böylece geniş kitlelere hitap etme amacını daha başta prensip olarak kabul etmişti. Bu bakımdan Eğitim-Bir'in çeşitli düşünce ve ideolojilerin temelleri üzerinde yükselmesi mümkün değildi. Bunun şuurunda olan ve Eğitim-Bir'i geleceğe taşıyanlar geniş kitlelere hitap etmenin zorluklarını biliyorlardı.

Her ne durumda ve hangi platformda olursa olsun, Eğitim-Bir, kamu çalışanlarının sendikalı olmaları için diğer sendikalarla işbirliğini arzu ediyordu.

Bu nedenle, kamu çalışanı mutlaka sendikalı olmalıydı. Kamu çalışanının sorunları Eğitim-Bir ya da diğer sendikalara üye olunması halinde dile gelecek ve çözülecekti. Bunun için diğer sendikalar ve üyeleriyle çatışmaya değil, diyaloga girilmeliydi. Eğitim-Bir her yerde ve her zaman uzlaşacak ve çatışmaya girmeyecekti.

Eğitim-Bir'in farklı bir sendika olarak kuruluşunun ve diğer sendikalarla diyaloga girilerek uyumlu çalışma arayışının sebeplerini Mehmet Akif İnan şöyle açıklıyordu:

“Ayrı bir sendika olarak kuruluşumuzun sebebini de bu anlayışımızla açıklıyoruz. Bununla birlikte bizimle aynı işkolunda kurulmuş olan öteki sendikalara da başarılar dileriz. Bu, nihayet bir hizmet yarışıdır ve bu hizmeti en

*başarılı biçimde veren sendikanın eğitimcilerimizden daha çok ilgi göreceği kuşkusuzdur.”**

Eğitim-Bir’de Türk-İş’in Fonksiyonu

Hak-İş’in sendikal tecrübesinden yararlanan Eğitim-Bir’in çıkışı, eylemi ve faaliyetinin diğer sendikalar ve bilhassa Türk-İş tarafından takip edildiği biliniyordu. Eğitim-Bir’in başarısı, aynı zamanda Türkiye’de yerleşecek olan kamu sendikacılığının da başarısı olacaktı.

Türk-İş’in 1952 yılında devlet tarafından kurduruluşu ve daha sonraki yıllarda devletle, sendikal işlevine hanel getiren çok uyumlu diyalogları, sendikacılık olarak Eğitim-Bir için etkileyici bir örnek olmamıştır.

Türk-İş’in 12 Eylül 1980 darbesini desteklemesi ve Genel Sekreter Sadık Şide’nin Sosyal Güvenlik Bakanı olması, devletle bütünleştiğini gösteriyordu.

Türk-İş de farklı bir açıdan Eğitim-Bir için tecrübe oluşturunuyordu.

VARLIK GÖSTERMENİN SIKINTILARI

Eğitim-Bir, var olan siyasî platformlardan birinin üzerinde ya da ideolojik sivil toplum örgütlerinden birinin hazırladığı tabana oturmamıştı. Sendika,

* *Eğitim-Bir Bülteni*, Haziran 1992, sayı 1

yetiştirilmiş siyasî ve ideolojik yüzbinlerce hazır elemanın fikir tabanını aşılıyor ve bir kısır döngü içindeki bu sivil toplum örgütlerinin üzerine çıkıyordu. Bu durum, sarı ve güdümlü sendikacılığın da reddi anlamına geliyordu.

Eğitim-Bir, bu metodu ve kısa zamanda ortaya çıkan faaliyetiyle geniş tabanlı bir sendika olduğunu gösteriyordu. Kamu sendikacılığı, Eğitim-Bir eliyle süte atılan bir peynir mayası gibi tutuyor, suya karışan mürekkep damlaları gibi, kamu çalışanları arasında yayılıyordu.

Hiçbir ideolojik ve siyasî örgüte yaklaşmamış ve üye de olmamış kamu çalışanlarının engin alanı Eğitim-Bir'in potansiyel hedefi oluyordu.

Eğitimciler Birliği Sendikası'nın yönetimi ve ekibi sendikacılığı rayına oturtmuş, hedefe doğru yavaş da olsa ilerliyordu.

Sendikanın büluğa ermesinin, varlık göstermesinin sıkıntıları yok değildi. Kamu sendikacılığını, Eğitim-Bir'in mevcut bu ekibi mi götürecekti?

Bir Edebiyat - Kültür Merkezi Gibi Olmak

Sendikaya Zarar Verir mi?

Mehmet Akif İnan, Eğitimciler Birliği Sendikası'nın Genel Başkanı olup da sendikal çalışmalara başlar başlamaz, daha ilk günlerde tenkitler, yadırgamalar, uluorta konuşmalar başlamıştı.

Bir edebiyatçıdan sendikacı, sendika genel başkanı olur muydu? Sendika eylemci olmayı gerektirirdi. Meh-

met Akif İnan ise, ince ruhlu bir şairdi. Şairin karakteri ise eyleme uygun değildi, eylem yapamazdı. Eylemci olmayan, gerektiğinde masaya yumruğunu vuramayacak olan bir Genel Başkan yönetiminde Eğitim-Bir nereye kadar gidecekti? Sendikanın bir gün kapanması mukadderdi. Bundan da muhafazakâr kesim zarar görecek. Bu konuşmalar, Genel Başkan Mehmet Akif İnan başta olmak üzere, bilhassa Genel Yönetim Kurulu üyelerini olumsuz yönde etkiliyordu.

Başka bir söylentiye göre, Edebiyatçı Genel Başkan, sendikayı bir 'edebiyat ve kültür merkezi' gibi kullanacaktı. Bunu önlemenin çaresi var mıydı?

Türkiye, dahası dünya çapında faaliyette bulunacak olan sendika gibi şumullü bir sivil toplum örgütünde, Genel Başkan'ın mesleğini daha geniş bir çevrede icra etme niyetine zemin oluşturma imkânı var mıydı? Mehmet Akif İnan'dan böyle bir ihanet ve samimiyetsizlik; sendikayı özel ilgi alanında bir vasıta olarak kullanması beklenebilir miydi?

Mehmet Akif İnan'ın, sendikacılığı bütün benliğiyle benimsediği ve sendikacılığa olan inancını güçlendirdiği gözleniyordu. Zamanla, sendikal harekete kendisini tamamen kaptırmıştı. Daha da önemlisi, yukarıda değinildiği şekildeki söylentilerin aksine, mesleğini, sanatını, edebiyatını Eğitim-Bir uğruna feda etmişti. Edebiyat günlerinde bile son söz sendika üzerine söyleniyordu.

Mehmet Akif İnan, Eğitim-Bir'de hemen her cumartesi 'şiiir ve edebiyat günleri' düzenliyordu. İster seminciler olsun, isterse dinleyenler olsun bu günlerden memnundu ve katılmaktan zevk alıyorlardı. Böyle faaliyetlerin takip edenler için yararı vardı. Ancak en büyük

yararı sendikaya oluyordu. Bu edebî faaliyetler sendikal amaca yönelik yürütülüyor, programlara katılanlar sendikaya ısındırılıyor ve bazı görevler alıp gidiyorlardı.

Sendikada yapılan ‘ihtisas komisyonları’ toplantıları ve faaliyetleri, ‘şiir ve edebiyat günleri’ sivil toplum örgütlerinin yararını kavramamış olanları, sendikaların amacını ve çalışmalarını bilmeyenleri sendikaya çekiyordu. Sendikal çalışmaları yerinde görenler, Eğitim-Bir’den ümitlenerek ayrılıyorlardı.

Mehmet Akif İnan’a göre, kim olursa olsun, hangi düşünce ve inançta olursa olsun insanları bir araya getirmek kutsaldı ve bu uğurda yapılan çalışmalar, gerçekleri anlatma bir tebliğ idi. Tebliğ ise bilmeyenlere, inanmayanlara yapılırdı.

Başlangıçta, Mehmet Akif İnan’da edebiyat ile sendikacılık içiçeydi. Sendikanın kuruluş safhasında edebiyata verilen ağırlık açıkça hissediliyordu. Zamanla sendikacılık, edebiyat ve hukukun metodunun farklı olduğu anlaşılıyordu.

Mehmet Akif İnan, sendika ve hukukun metod ve prensiplerine ısınmış ve edebiyatla sendikacılığı ayrı düşünmeye, birbirine karıştırmamaya özen göstermeye başlamıştı.

Mehmet Akif İnan’ın sendikacılığını tenkit edenler; sanatının, edebiyatının, şiirinin ve düşüncesinin üzerine kalın bir sis tabakası çektiğini söyleyenler yanılıyordu. Mehmet Akif İnan fırsat ve uygun ortam buldukça edebiyata, sanatına geçiyor, sanatını konuşuyor ve coşuyordu. Zaten okuldaki görevini, edebiyat öğretmenliğini de devam ettiriyordu.

I. OLAĞAN GENEL KURUL KARARININ ALINIŞI

Sendikanın Rüştüne Ermesinin Getirisi

Eğitim-Bir gittikçe geliŐiyordu. Bunun yanında maddî ve manevî sorunlar da çığ gibi büyüyordu. Genel Başkan Mehmet Akif İnan, yine Yönetim Kurulu üyelerine yükleniyor ve “Sendika aidatı olarak 300.000 TL verin” diyordu. Rutin maddî sıkıntıların dışında, yapılması planlanan Eğitim-Bir I. Olağan Genel Kurulu yeni bir masraf kapısı olarak karŐımıza çıkıyordu.

Eğitim-Bir, I. Olağan Genel Kurulu’nu yapacaktı. Bu ne demektir? Bu Genel Kurul, Türkiye’de kamu çalışanlarının ilk Genel Kurul’u ve sendikal alanda ilk büyük tecrübe olacaktı. Bu Genel Kurul, bir yasa tarafından korumaya alınmayan bir kuruluşun, yargı ve kolluk kuvvetleri denetiminde yapılacak bir Genel Kurul’u olacaktı.

Bu Genel Kurul, bir fraksiyona sahip olmayan kamu çalışanlarını sendika çatısı altında büyük bir kitle halinde örgütlemek demektir. Devletin yönetiminde söz sahibi olan, eğitimi ve kültürlü, geniş bir kitlenin örgütlenerek hak araması demek, memleketi sömüren mutlu azınlığın çıkarlarının zedelenmesi demektir. Artık kamu çalışanı uyanacak, hakkını aramada söz sahibi olacak ve kendi hak arama yolunu çizicekti.

İşte Eğitim-Bir'in, Türkiye'de ilk defa Olağan Genel Kurul'unu toplayan sendika olmasıyla, Türkiye kamu çalışanları sendikacılığının meşruluğunun ikinci aşaması başlamış olacaktı.

Genel Kurul'un Zamanında Yapılması Zarureti

Sendikalar için, henüz koruyucu bir yasa olmadığı gibi, sendikal çalışmaları sınırlayan ve kısıtlayan bir yasa da yoktu. Ağır adımlarla ilerlese de Eğitim-Bir, yine de yasal kulvarda sendikacılık yapmak istiyordu. Bu bakımdan 2821 sayılı Sendikalar Yasası'nın kurallarına uyulacaktı.

2821 sayılı Sendikalar Yasası'na göre, bir sendika kurulduktan sonra 6 ay içinde birinci Olağan Genel Kurul'unu yapmak zorundaydı. Aksi takdirde kuruluş yok sayılabilir ve Valilik Makamı tarafından kapatılabilirdi. 14 Şubat 1992 tarihinde kuruluş dilekçesi verilen Eğitim-Bir'in Genel Kurul'unu toplama süresi 14 Ağustos 1992'de sona eriyordu. Bu tarihten sonra 2821 sayılı Yasa kapsamı dışına çıkmış olunacaktı.

Mülkî idare tarafından varlıkları kabul edilmeyen marjinal sendikalar için 2821 sayılı Yasa'ya uyulmamasının bir anlamı olmayabilirdi ama bütün faaliyetlerini yasal bir ortamda yürütmek isteyen Eğitim-Bir için çok şey değişir, sendikanın hitap ettiği kitle ile Türk eğitim sisteminin kaybı çok büyük olurdu.

Eğitim-Bir'in Genel Kurulu her ne pahasına olursa olsun zamanında yapılmalıydı. Bu durumda kamu çalışanları benliklerini gösterecekler ve varlıklarını ispat edeceklerdi. Genel Kurul'unu yapma imkânını

henüz bulamayan diğer kamu çalışanları sendikaları, önlerinde, Türkiye’de ilk defa yasal yoldan yapılmış bir Genel Kurul, bir emsal bulacaklar ve böylece devamlı açılıp kapatılma derdinden kurtulmuş olacaktı.

Bu zorunluluk ortada iken, Eğitim-Bir’in Genel Kurul çalışmalarını önleyen başka büyük engeller vardı. Koruyucu bir yasanın şemsiyesi altında faaliyet göstermeyen bir kuruluşun, yine yasanın düzenlemediği bir alanda Genel Kurul yapması büyük risklerin yüklenileceği anlamına geliyordu.

Bunun yanında sendikanın rüştünü ispat ettiğine ve geleceğinin parlak olduğuna inanan ve “*Sayın Mehmet Akif İnan’a sözümüz -söz söylemeye cesaretimiz (!)- yok ama bu kadro Eğitim-Bir’i geleceğe taşıyamaz*” diyerek, Genel Başkan Mehmet Akif İnan’ı etkilemeye çalışan kişiler de az değildi. Huzur hakkı almak şöyle dursun, maaşının 1/4’ünü ve yerine göre 1/3’ünü sendika için ayıran, hiç bir şeyden korkmayarak risklere giren ve zamanını sendikal faaliyetlere hasrederek fedakârlıkta bulunan Genel Yönetim Kurulu üyeleriyle ilgili Mehmet Akif İnan’ın nasıl bir yaklaşım ortaya koyacağı merak ediliyordu.

Genel Kurul Kararından Önce Yeni Genel Yönetim Kurulu’nu Belirleme Çalışmaları

22 Haziran 1992, Pazartesi

Kuruculardan bazılarının da katıldığı Genel Yönetim Kurulu toplantısında, Genel Kurul’la ilgili değerlendirmeler yapılıyor ve Genel Kurul öncesi yeni oluşacak Genel Yönetim Kurulu üzerine fikir alışverişinde bulunuluyordu.

Genel Kurul'a gidilirken ve henüz Genel Kurul'un toplanma kararı bile alınmamışken Genel Başkan Mehmet Akif İnan, spekülasyonlara fırsat vermemek için, yeni Genel Yönetim Kurulu'nun hemen belirlenmesini istiyordu.

Yusuf Beyazıt, yeni dönemde de çalışabileceğini belirtirken, Genel Başkan Mehmet Akif İnan, *"İki kitap projem var. Konferanslara da epeyi ara verdim. Yönetimden çekilme hususunu değerlendirebilirim."* diyordu.

Ben de, *"Genelde Adliye Sarayı'ndaki duruşmalarım öğleden önce, derslerim de öğleden sonra, avukatlık bürom adliyeye çok yakın. İşlerim yoğun olsa da, sendikada çalışmama bir engel teşkil etmemektedir"* diye konuştum.

Diğer arkadaşlar da göreve devam edebileceklerini belirtiyorlardı.

Genel Başkan Mehmet Akif İnan, -devamı halinde- *"Niyazi Yavuz'la Kamil Aydoğan'ı Genel Yönetim Kurulu'na almak istiyorum"* diyordu.

Olağan Genel Kurul'a Gidilsin mi, Gidilmesin mi?

Okulların kapanmasıyla sendikada sıkıntılar, bilhassa maddî sıkıntılar had safhaya ulaşmıştı. Derslerin kesilmesiyle birlikte öğretmenlerin bir araya gelememelerinden ötürü sendikal faaliyetlerin yavaşlaması, sendikaya verilen moral desteğin hayli zayıflamasına sebep olmuştu. Böyle bir kısır dönemde, hele Temmuz-Ağustos ayları gibi iki kişinin bir arada bulunamayacağı bir zamanda Genel Kurul'un toplanmasının mümkün olamayacağı ileri sürülüyordu.

Daha da kötüsü, sendikal çalışma ortamının -sendikal hakları koruyan bir yasanın- bulunmadığı ileri sürülerek, Eğitim-Bir'in varlığına son verme teklifleri yapılıyordu.

Genel Başkan Mehmet Akif İnan dört bir yandan sıkıştırılıyor, kendi deyimiyle 'sıkboğaz' ediliyor, *"Bu kadar sıkıştırılmanın, sıkboğaz edilmenin anlamı yok, kardeşim!"* diyor ve kükrüyordu.

Maddî destek vermeleri için kendilerine başvuru- lanlar da, *"Artık, kendi ayaklarınızın üzerinde durmasını bilin!"* diye cevap veriyordu. *"Artık sendika, kendi ayakları üzerinde durmalı!"* sözü ve benzerleri, ağızlarında çiklet gibi çiğneniyordu.

Üye aidatı gelirleri, neredeyse 'yok' denecek kadar azdı. Genel Yönetim Kurulu üyelerinin 100 bin lira, 250 bin lira, yerine göre 300 bin lira gibi verdiği aidatlar ve yapılan bağışlarla da bir yere varılamıyordu. Sendikanın tanıtımı ve sendikacılığın sağlam temellere oturtulması için düzenli gelire ihtiyaç vardı.

Bu durumda Genel Kurul'a nasıl gidilecekti? Genel Kurul masrafları nasıl karşılanacaktı?

Konu bütün yönleriyle etraflıca ele alınıyor, müşavereler, müzakereler, münakaşalar yapıldıktan sonra nihayet, 'Eğitim-Bir'in I. Olağan Genel Kurulu'nun toplanmasına karar veriliyordu.

Eğitim-Bir'in Genel Kurulu'nu toplanmasıyla, 15-19 Aralık 1969'da Türkiye Öğretmenler Sendikası (TÖS) ve Türkiye İlkokul Öğretmenleri Sendikası (İLK-SEN) tarafından yapılan genel grev ve sergilenen kötü imajın oluşturduğu, kamu çalışanları örgütlenmeleriyle ilgili olumsuz düşünceler de ortadan kalkacaktı.

Sendikanın Genel Kurulu'nu toplama isteği Ankara Valiliği'ne bildirildiğinde, mülkî idare ne yapacaktı? Tereddütsüz ve büyük bir ihtimalle 'Genel Kurul'un toplanmasını önleme' amacıyla Ankara mahkemelerinde 'ihtiyati tedbir' davası açma yoluna başvuracaktı.

Sendikada böyle bir davanın açılabileceği düşünülüyordu. Bu davanın sonucu ne olabilirdi? Sendika neyi kazanacak veya neyi kaybedecekti?

Dava açılacak ve mahkeme de davanın reddine karar verecek olursa, "Türkiye kamu sendikacılığı hareketi" çok şey kazanacaktı. Eğitim-Bir'in zorunlu organ seçimlerinin bağımsız Türk yargısı nezaretinde yapılmış olması halinde, kamu çalışanları sendikalarının varlığı da kabul edilmiş olacaktı. Bu Genel Kurul, Türkiye'de her şeyi değiştirecek ve kamu sendikacılığının önünü açacaktı.

Mahkeme tarafından, Genel Kurul'un yapılmaması doğrultusunda bir 'ihtiyatî tedbir' kararı verilecek olursa, fazla bir şey değişmeyecekti. Kurulmuş olan ya da kurulacak olan kamu sendikaları mevcut hukukî zeminde çalışmalarına ve mücadelelerine devam edecekti. Ancak, burada kamu çalışanları sendikalarının yüklenecekleri risk çok ağır olacak, daha kaygan bir zeminde faaliyette bulunacaklardı. Bunun için kamu çalışanları sendikaları mülkî idare ile karşılaşmak ve yargıyla muhatap olmak istemiyordu.

Belki ideolojik amaçlı ya da bir siyasî görüşün paralelinde ve desteğinde kurulmuş olan sendikaların üyeleri açısından kapatılıp kapatılmama yahut Genel Kurul yapılıp yapılmaması bir anlam ifade etmeyebilirdi. Ancak Türkiye'de kamu sendikacılığının tutunabilmesi

ve yasal zeminde faaliyetini sürdürebilmesi için hukukîlik sorununun çözülmesi ve potansiyel üyelere moral verilmesi gerekiyordu.

Ankara Valiliği'nin Genel Kurul Toplantısının

Kanunsuz Olacağı Yazısı

8 Temmuz 1992

Ankara Valiliği, 03.07.1992 günlü Genel Kurul toplantısına ilişkin yazımızla ilgili 07.07.1992 günlü yazısıyla cevabî bildirimde bulunuyordu:

“Mevcut yasalarımıza göre memurların sendika kurmasına dair herhangi bir hüküm bulunmadığı; Anayasamızda da memurların sendika kurmasına dair herhangi bir hüküm bulunmadığı, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 22. maddesinde de memurların sendika kuramayacağı amir hükmü olduğundan (...) yapmak istediğiniz 1. Olağan Genel Kurul toplantınızın yapılması halinde kanunsuz olacağından müracaat evraklarınız işleme konulmamıştır.”

Hak-İş Genel Başkanı Necati Çelik, Genel Başkan Mehmet Akif İnan, Metin Selçuk, Yunus Solmaz ve Ahmet Temizkök'ün bulunduğu Eğitim-Bir'de yapılan toplantıda Ankara Valiliği'nin, 'kanunsuz olacağı' yorumuna bağlı kalınarak ve bu yazı gerekçe gösterilerek, Genel Kurulu toplamamanın sonuçları değerlendiriliyordu. Böylece, hayli masraf da yapılmayacaktı.

Hiçbir şekilde Genel Kurul'dan vazgeçilmesine taraftar değildim.

“Valiliğin '657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 22. maddesinde de memurların sendika kuramayacağı

amir hükmü' yorumu nasıl bir değer ifade etmiyorsa, bu yorum Genel Kurul'dan vazgeçmemiz için de kesinlikle gerekçe teşkil etmez” dedim. “Ancak mahkemededen alınacak yürütmeyi durdurma kararının bizi bağlayacağı” hususunu da açık açık anlattım.

Bilahare toplantıya katılan Hak-İş'in avukatı Mecit Zeren, benim söylediklerimden habersiz, benim söylediğim fikirleri aynen tekrarladi ve “*Geri dönüşün çok tehlikeli sonuçları olacağı*”nı ifade etti. Fakat bu toplantıda, Ankara Valiliği'nden gelen yazıya cevap verilmesi gerektiği benimsendi.

Koruyucu yasalar yoktu, kanunîliği tartışılabilirdi ama sendika hukukî temeller üzerine oturuyordu. Olağan Genel Kurul'a gitmemekle 2821 sayılı Kanun aşıldığında, bu durum, sendikal faaliyetin hukukî temelinin de olmadığıнын ilanı anlamına gelecekti. Böylece Eğitim-Bir inanılırlığını yitirmiş ve öz güvenini kaybetmiş olacaktı.

Valilik ve Emniyet Müdürlüğü ile Diyalog

13 Temmuz 1992, Pazartesi

Genel Başkan Mehmet Akif İnan ve Ali Parıldar'la beraber, hazırlanmış olan cevabî yazıyı Valilik Makamı'na götürmemiz uygun bulundu.

Mehmet Akif İnan, vali yardımcısına, “*Bize gönderilen yazınıza cevap getirdik. Mahkemedен yürütmeyi durdurma kararı verilmesini bekliyoruz. Biz de bunun üzerine gereken muameleyi yapacağız.*” dedi.

Valilik havalesini sunduğumuz Emniyet Müdürlüğü'nde Sendikalar Masası Başkanlığı'na Genel Başkan

Mehmet Akif İnan, “*Ne tüzel kişiliğimizin kaldırılması ve ne de Genel Kurulumuzun iptali hususunda mahkeme kararı vardır*” dedi. Başkomiser ise, “*Biz Muhakemât Genel Müdürlüğü’ne gereken uyarıyı yapıyoruz. İlgili avukat davayı açar veya açmaz, bu bizim görevimiz değildir*” karşılığını verdi, Mehmet Akif İnan’ın ısrarı üzerine, “*Valilik yazısı sizi bağlamaz, bunun önemi yoktur, Genel Kurulunuza yaparsınız. Ancak biz emniyet komiseri göndermeyiz*” açıklamasını yaptı.

GENEL KURUL’UN İPTALİ İÇİN DAVA AÇILIYOR

Sendikanın I. Olağan Genel Kurulu’nun 19 Temmuz 1992 tarihinde, çoğunluk temin edilmediği takdirde 25-26 Temmuz 1992 tarihinde yapılmasına karar verilmiş ve gerekli belgeler, 03.07.1992 günlü Genel Kurul toplantısıyla ilgili yazımız ekinde Ankara Valiliği’ne sunulmuştu.

Ne var ki, Ankara Valiliği’ne -İçişleri Bakanlığı’na göre açıkve net koruyucu ve düzenleyici yasalar olmadan kamu sendikacılığı olmamalıydı. Böyle, ‘sendika’ adı altındaki kuruluşlar illegaldi. ‘De fakto’ uygulamalara ve ‘tabii hukuk’ nazariyelerine meydan verilmemeliydi. Bu durumda Türkiye’de yasal Genel Kurul yaparak, ‘de fakto’ uygulamalara yol açacak olan Eğitim-Bir’in Genel Kurul toplantısı mutlaka önlenmeliydi.

15 Temmuz 1992

Eğitim-Bir için bugün çok önemli bir gündü. Sabahleyin Ankara Adliyesi’ndeydim, duruşmalarım da,

sabah mesaisi de bitmişti. Adliyeden ayrılıyordum. 15. Asliye Hukuk Mahkemesi'nden arandığımı, mahkeme kaleminden İsmail Öztürk'le mutlaka görüşmem gerektiğini söylediler.

Duruşmalardan tanıdığım İsmail Öztürk, saat 14.30 sularında kötü haberi verdi. Ankara Valiliği tarafından, Ankara 15. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde 15.07.2002 tarih ve 1992/293 Değişik İş sayılı, Eğitim-Bir'in I. Olağan Genel Kurulu'nun yapılmaması için *"Esas hakkındaki dava kesinleşinceye kadar ihtiyati tedbir yoluyla -Sendika tarafından- yapılacak faaliyetlerin durdurulması ..."* istemiyle dava açılmıştı.

Eğitimciler Birliği Sendikası'nın kurucuları Mehmet Akif İnan ve 14 arkadaşı davalı gösterilerek, *"... mevcut yasalarımıza göre sendika kurmanın mümkün olmadığı 657 sayılı Yasa'nın 22. maddesinde böyle bir hüküm bulunmadığından dolayı taraflarından anılan sendika hakkında dava açılacağını, Eğitim-Bir Sendikası 19 Temmuz 1992 günü, ertelenmesi halinde 25-26 Temmuz 1992 günü, I. Olağan Genel Kurul Toplantısı yapacaklarını 03.07.1992 tarihinde Valiliğe bildirdiklerini, yasalarımıza göre kurulması mümkün olmayan ve tüzel kişiliği bulunmayan bu kuruluşun, bu tür bir toplantıyı gerçekleştirmesi halinde doğacak problem ve zararların telafisinin mümkün olamayacağı, bu nedenle esas hakkındaki dava kesinleşinceye kadar ihtiyati tedbir yoluyla yapılacak faaliyetlerin durdurulması"* isteniyordu.

Tüm Yargı-Sen üyesi ve aktif elemanı olan 15. Asliye Hukuk Mahkemesi çalışanı İsmail Öztürk'ün, kamu sendikacılığı gayretiyle, Eğitim-Bir lehine olacak belgeleri temin ederek dosyaya ekleyeceğine inanılabildi.

Saat 16.30 civarında, tekrar arayan İsmail Öztürk, “Biz 15. Asliye Hukuk Hâkimine, diğer hâkim ve kalem müdürleriyle, sizin adınıza gittik, bazı belgeleri verdik, sizin için çalışıyoruz.” haberini verirken, Ahmet Temizkök’ün, “Hay Allah sizden razı olsun. ... İnşallah ...” gibi mukaabil sözlerine Yunus Solmaz’la gülüyorduk. Çünkü, Tüm Yargı-Senlilerin inşallahlarla, maşallahlarla işi yoktu.

İhtiyatî Tedbir Talebi Reddediliyor

16 Temmuz 2002, Perşembe

Ertesi gün, mesai bitimine az bir zaman kala, ümitli bekleyiş sona eriyor, o müthiş haber Ankara’da bomba gibi patlıyordu: “Eğitimciler Birliği Sendikası’nın Olağan Genel Kurulu’nun yapılmaması için Ankara Valiliği tarafından açılan ihtiyatî tedbir davası mahkeme tarafından reddedildi.”

Türkiye’de kamu çalışanları sendikacılığı Eğitim-Bir sayesinde ileriye doğru bir adım daha atmış oluyordu.

Ankara 15. Asliye Hukuk Mahkemesi’nce verilen kararda şu ifadeler yer alıyordu: “İhtiyati tedbir istemi ileride açılacak davanın sonucunu etkiler mahiyette görüldüğü gibi, şayet hükmî şahsiyet kazanmamış hukukî varlığını kazanmamış bir sendika söz konusu ise Genel Kurul toplantısı yürürlükteki yasalar çerçevesinde suç teşkil ediyorsa cezaî yönden soruşturmanın mümkün olması, kaldı ki bu konuda Emniyet Genel Müdürlüğü’nce genelge yayınlanmadığı gibi suç işlemeyi önleyecek bir tedbirin mahkemece verilemeyeceği, gerekli önlemlerin idari makamlarca alınacağından ihtiyati tedbir isteminin

*bu koşullarda reddine karar verilmesi uygun görölmüş olmakla, Ankara Valiliği tarafından istenen ihtiyati tedbir talebinin yukarıda açıklanan nedenlerle REDDİNE, ... Karar verildi. 15.07.1992.”**

* Ankara 15. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 1992/293 111. Değişik İş ve 1992/111 D. İş sayılı Kararı

BÖLÜM 2

I. OLAĞAN GENEL KURUL VE SONRASI

I. OLAĞAN GENEL KURUL

I. OLAĞAN GENEL KURUL YAPILIYOR

19 Temmuz 1992, Pazar

Eğitim-Bir I. Olağan Genel Kurulu'nun toplanmasının önünde hiçbir engel kalmamıştı. Ancak Genel Kurul'a giden yoldaki son günler, haftalarca sürmüş gibi uzun geçmişti.

Ankara 15. Asliye Hukuk Mahkemesi'nce verilen, "*ihiyati tedbir talebinin REDDİ*" kararına rağmen, çok az Eğitim-Bir yöneticisinin dışında, kamu sendikalarıyla ilgilenenlerin ortak kanaati, Eğitim-Bir'in I. Olağan Genel Kurulu'nu huzurlu bir ortamda yapamayacağı ve Ankara Valiliği'nin buna kesinlikle engel olacağıydı.

19 Temmuz Pazar günü sendikada birkaç Genel Yönetim Kurulu üyesinin dışında kimse yoktu, ama iki minibüs dolusu kolluk kuvveti vardı. Ankara Valiliği, muhtemel 'Genel Kurul'un emniyeti için gerekli tedbirleri alıyordu.

'Çoğunluk temin edilemedi' raporunun tutulmasının ardından, çaylar ve kahveler içiliyor, sohbetler ediliyor, emniyet mensupları sendikadan, çok olumlu bir intiba ile ayrılıyorlardı.

Ankara Emniyet Müdürlüğü'nün Genel Kurul için gereken özeni göstermesi, emniyet mensuplarının samimi davranışları sendikadaki olumsuz havayı dağıtmış ve her türlü tereddüdü gidermişti.

Yeni Genel Yönetim Kurulu'nun Oluşturulması

20 Temmuz 1992, Pazartesi

Kurucu üyelerin bir kısmının da katıldığı 'Yeni Genel Yönetim Kurulu'nun Oluşturulması' gündemli Genel Yönetim Kurulu toplantısı yapılıyordu. Genel Başkan Mehmet Akif İnan'ın yeni dönemde yeni ilkelerle yola devam etmekten yana olduğu anlaşılıyordu.

Mehmet Akif İnan, *"Görev alacak arkadaşlar birinci derecede mesaisini sendikaya vereceklerdir. Genel Yönetim Kurulu'na girmesini istediğim Kamil Aydoğan idi. Ancak, görev alamayacağını kesin olarak belirtti."* diyordu.

Yusuf Beyazıt, *"Mevcut Genel Yönetim Kurulu devam etsin. Daha fazla zaman ayırabilecek arkadaşlar olursa yerimi vermeye hazırım"* diyordu. Ali Parıldar, *"mazeret"* belirtiyor, *"ancak, yerime de birini bulmam mümkün değildir"* diye açıklamada bulunuyordu. Metin Selçuk, görev yapılan okullardaki hizmetin de önemine işaret ediyor, medar-ı maişetin ikinci plana atılmasına gönlünün razı olmadığını belirtiyordu. Ahmet Temizkök ise ikinci işinin de bulunduğunu ancak sendikadaki görevinden ayrılması halinde ızdırap duyacağını ifade ediyordu.

Konular çeşitleniyor, ancak konuşmalar şurada düğümleniyordu: *"Sendikanın yaşaması için, birinci derecede mesaisini sendikaya verecek olan arkadaşların Genel Yönetim Kurulu'nda görev almaları gerekir."*

Sendikal Faaliyeti Kısıtlayan Hükümler

22 Temmuz 1992, Çarşamba

Hak-İş Genel Sekreteri Salim Uslu, şöyle konuşuyordu: *“Yasalarımızda, sizin sendikalaşma ve örgütlenme hakkınızı yasaklayan değil, ama kısıtlayan maddeler vardır. İşte 657 sayılı Yasa’nın 1972 yılında tadil edilen 22. maddesi sendika özgürlüğünü kısıtlamaktadır. Yine aynı yasanın 26 ve 27. maddeleri toplu eylem yasağı getirmektedir. TCK’nın 236. maddesi de grev yasağı getirmektedir.”*

Bu konuşma üzerine Genel Başkan Mehmet Akif İnan, Kamu görevlileri sendikaları kanununun gerekliliğine işaret ediyor, *“Ama, şu anda eylem de, grev de yapabiliriz”* diyordu. Bu inanç, sendikacılıkta belirli bir seviyeye ulaşıldığının kanıtıydı.

Genel Kurul Toplanıyor

25-26 Temmuz 1992

Genel Kurul’a birkaç gün kala, davetlilerin ve bilhassa bürokratların katılımı ile ilgili olumlu cevapları, sendikada neşeli bir havanın oluşmasını sağlamıştı. Genel Kurul’un, tahminlerden çok daha görkemli geçeceği anlaşılıyordu. Genel Başkan Mehmet Akif İnan’ın çok sevdiği Beşir Atalay’ın divan başkanlığı görevini kabul etmesi, Eğitim-Bir’in tahmin edilenin çok üzerinde değerlendirildiğinin işareti olarak görülüyordu.

Devlet Su İşleri Toplantı Salonu’nda toplanan Genel Kurul’da, Beşir Atalay divan başkanlığına, Nurettin Sezen ve Muzaffer Doğan da kâtip üyeliklere seçiliyordu.

Salon hınca hınç dolmuştu. Ankara Emniyet Müdürlüğü'nün de gereken önlemleri aldığı görülüyordu. Türkiye'nin her tarafından gelen delegeler salonda yerini almıştı. Siyasî teşekküllerin, sendika, dernek, vakıf gibi kuruluşların temsilcilerinin ve pek çok bürokrat ve müşahidin yoğun ilgisi dikkat çekiyordu.

Hele hele Genel Kurul salonunun ve kulislerin dolup taşması, basın mensuplarının yoğun ilgisi, Türkiye'de kamu çalışanları sendikalarının ilk Genel Kurulu'nun böyle vakarlı ve olgun bir hava içinde gerçekleştirilmesi, ilgili çevrelere anlamlı ve derin bir mesaj oluyordu.

Bütün faaliyetin hukukî zeminler üzerinde yapıldığı, beynelmilel vasatla uyumlu ve sendikal dilin dışında hiç bir sloganın yer almadığı bir Genel Kurul cereyan ediyordu.

Genel Başkan Mehmet Akif İnan'ın

Genel Kurul'daki Konuşması

Genel Başkan Mehmet Akif İnan, Genel Kurul'a olan yoğun ilgiden çok memnun kalmıştı.

Mehmet Akif İnan, bu olumlu hava içinde konuşmasına başlıyordu. İnan, Eğitim-Bir'in büyüklüğünü, verilen mücadeleyi, gelinen noktayı, o bilinen üslubuyla tane tane anlatıyordu. Türkiye'nin temel meselelerine, inanan insanların talep ve beklentilerine ilişkin vurgular yapıyor, coştukça coşuyor, kitleyi anlamlı mesajlarıyla harekete geçmeye zorluyordu. Ama salon susuyor, dinliyor, adeta anlatılanları tefekkür ediyor, sendikal reflekslerin oluşmamış olmasından ötürü bir türlü ha-

reketlenmiyordu. Bunu fark eden Hak-İş Genel Sekreteri Salim Uslu tam da gerektiği yerde alkışı koparıyor, ilk alkış sesinin duyulmasıyla birlikte bütün salonda bir alkış tufanı başlıyor, sendikanın sendika olduğu, mayanın tuttuğu, sendikanın güçlü olduğu, geleceğin aydınlık olduğu ortaya çıkıyordu.

Genel Yönetim Kurulu Listesi

Eğitim-Bir'in I. Olağan Genel Kurulu'ndan, eski Genel Yönetim Kurulu üyeleri güven tazeleyerek çıkıyor ve birçok sıkıntıyı geride bırakmış olarak yeni dönem için onay alıyordu.

Mehmet Akif İnan	:	Genel Başkan
Metin Selçuk	:	Genel Sekreter
Yusuf Beyazıt	:	Genel Teşkilatlanma Sekreteri
Ahmet Temizkök	:	Genel Mali Sekreter
Yunus Solmaz	:	Genel Eğitim Sekreteri
Nurettin Sezen	:	Genel Araştırma ve Dış İlişkiler Sekreteri
Necdet Pakdil	:	Genel Mevzuat Sekreteri

SENDİKANIN KAPATILMASI VE GENEL KURUL TOPLANTISININ İPTALİ DAVASI

Türkiye’de ilk defa bir kamu çalışanları sendikası I. Olağan Genel Kurulu’nu toplamış, varlığını kanıtlamıştı. Ne var ki, sıkıntılar ve doğum sancıları hâlâ devam ediyordu.

Ekim ayının ilk haftasında, Ankara 15. Asliye Hukuk Mahkemesi’nde, ‘*Mehmet Akif İnan ve 14 arkadaşı*’ davalı gösterilerek Ankara Valiliği tarafından ‘*Sendikanın kapatılması ve yapılan Genel Kurul Toplantısı’nın iptali davası*’ açılmıştı.

Davada, yasa gereği memurların sendika kuramayacaklarının açık olduğu iddia edilerek “*Eğitimciler Birliği Sendikası adıyla kurulan tüzel kişiliğin sendikal faaliyetten men ve kapatılması ile 25-26 Temmuz’da yapılan Genel Kurul Toplantısı’nın iptaline karar verilmesi*” isteniyordu.

Ankara 15. Asliye Hukuk Mahkemesi, davanın REDDİNE karar verecekti:

“*Dosyadaki kayıtlara göre kapatılması istenen ‘Sendika’ 25.07.1992 tarihinde I. Olağan Genel Kurulu’nu yaparak zorunlu organlarını oluşturmuştur.*

Toplanan delillere göre kapatılması istenen kuruluş, bir meslek dayanışma örgütüdür. Hukuk düzenimize göre bu tür amaçlı örgütlerin kurulmasında bir engel yoktur.

*Davacı, meslek dayanışması için oluşturulan birliğin yasalara aykırı biçimde amacı dışına çıktığını, suç oluşturan bir eylemde bulunduğunu da iddia etmediğinden, yetkisi doğmayan davacının kapatma isteminin reddine karar vermek gerekmiştir 05.04.1994.”**

Bu karar, Eğitim-Bir’in oturduğu temeli, kuruluş mücadelesinin boyutlarını, cesur ve kararlı faaliyetlerini göstermesi bakımından önem taşımaktadır.

EĞİTİM-BİR'E GÜVEN VEREN KARAR VE ETKİNLİKLER

Danıştay Kararı

Danıştay 10. Dairesi, 10.11.1992 tarih ve 1991/1262 esas, 1992/3911 sayılı kararında, “Anayasamızda kamu personelinin sendikalaşma hakkı düzenlenmemiş olmakla birlikte söz konusu hakkın kullanımını engelleyen bir hükme de yer verilmemiş” olduğunu, “Anayasal ve ilgili yasal düzenlemelerde genel olarak idarenin anılan tüzel kişiliklerin kuruluş ve faaliyetlerine müdahale etmemesi esası”nı benimsediğini ve dolayısıyla “anılan tüzel kişiliklerin kuruluş ve faaliyetlerine idarenin genel kolluk yetkisini kullanmak suretiyle müdahalesinin mümkün olmadığı”nı açıkça belirtmişti.

* Ankara 15. Asliye Hukuk Mahkemesi’nin (1992/712 Esas ve 1994/369 sayılı) bu kararını, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 15.02.1995 tarih ve 10491 sayılı kararıyla onamıştır.

Uluslararası Çalışma Teşkilatı (İLO)'nın

87 ve 151 Sayılı Sözleşmeleri

Kamu hizmetinde teşkilatlanma hakkının korunmasına ve istihdam şartlarının belirlenmesi usullerine ilişkin 87 ve 151 sayılı sözleşmelerin Türkiye tarafından 25.11.1992 tarihinde onaylanması ile işçilere ve memurlara sendikal haklar alanında yeni ve ek güvenceler sağlanmış, çalışanlar bu konuda iki yeni uluslararası dayanağa daha kavuşmuştu.

Başbakanlık Genelgesi

Başbakanlık, 15.06.1993 tarih ve 1993/15-7159 sayılı Genelge'yi yayımlayarak aşağıdaki hususlara yer vermişti:

“Kamu görevlilerinin sendika kurma ve sendikal etkinlikte bulunmalarını engelleyici davranışların hukuka aykırı olduğunun yargı organlarının kararlarıyla hükme bağlandığı, Sendika ve toplu pazarlık haklarını, kamu görevlilerini de kapsayacak biçimde güvenceye alan ve bu hakların uluslararası kaynaklarını oluşturan sözleşmelerin Türkiye tarafından onaylanmış bulunduğu, Kamu personeli dâhil, tüm çalışanlara sendikalaşma ve toplu pazarlık hakkının tanınmasının ülkemizce esasen üstelenmiş bulunduğu, Kamu görevlilerinin sendika kurma, sendikalara üye olma, sendikal etkinliklerde bulunma yolundaki başvuru girişimlerinin engellenmemesi, sendika yönetici ve üyelerine sendikal çalışmaları nedeniyle disiplin cezaları uygulanması yoluna gidilmemesi, sendikaların

kuruluş ve etkinliklerine genel kolluk yetkisi kullanılarak müdahale edilmemesi Anayasa, onaylanan uluslararası sözleşmeler ile adli ve idari yargı organlarımızca verilen kararların gereğidir.”

Danıştay kararları ve Başbakanlık Genelgesi, kamu çalışanlarına sendikal haklar alanında yeni ve ek güvenceler sağlıyordu. Bu gelişmeler, sendikal çalışmaların ve bilhassa Eğitim-Bir’in etkin faaliyetinin bir sonucu ve ilk aşamasıydı.

I. OLAĞAN GENEL KURUL SONRASI FAALİYETLER

HAK-İŞ'İN 7. OLAĞAN GENEL KURULU 17-20 Aralık 1992*

Mehmet Akif İnan'ın Konuşması

Hak-İş'in 7. Olağan Genel Kurulu'na katılan Genel Başkan Mehmet Akif İnan, Kamu Görevlileri Sendikaları Yasası'nın hala çıkarılmamış olması dolayısıyla fiiliyatta yaşanan sıkıntılara vurgu yapıyor, getirdiği örneklerle ülkemizin demokratik standartlarını sorguluyor ve iktidarı hırpalıyordu:

“Mevcut iktidar büyük vaatlerle halkın oylarını alarak hükümet oldu. Programında demokratikleşme, insan hak ve özgürlükleri konusunda memurların, öğretmenlerin sendikalaşması konusunda vaatlerde bulundu. Fakat bu vaatlerin hiçbirisi gerçekleşmedi. Bir hafta önce Azerbaycan'daydım. Uluslararası bir kurultaya, Türkiye'deki öğretmenler sendikasını temsilen davet edildik. Bendeniz bu kurultayda Yönetim Kurulu üyesi seçildim. Yani ülkemde sendikanın varlığı onaylanmamış velakin komünizmden yeni çıkmış ülkelerde kabul görüyoruz. Yani onların sandikalaşma konusunda insan haklarına gösterdikleri saygı konusunda bizden daha ileri noktada olduklarını görüyoruz. Ne kadar esef edilse yeridir.”

* HAK-İŞ Aylık Mesleki Eğitim Dergisi, Mart 1993.

“Bundan iki ay kadar önce Milli Eğitim Bakanı ile birlikte Orta Asya gezisine çıktık. Sözüm ona varlığımızı, yani ‘sendika haline gelme’ gerçeğini kabul etmenin göstergesi olarak götürülmüştük. Fakat bu, kanuna bağlanmadıkça ve nasıl örgütleneceğimiz konusunda düzenlemeler olmadıkça bize verilenler; küçük, minik, aldatıcı avanslardan başka bir şey değil. Yolda Milli Eğitim Bakanımız bana, ‘siz kongrenizde beni çok şiddetle eleştirdiniz’ diye yarı şaka yarı ciddi târizde bulundu. ‘Bizim size, sizin yönetiminize düşmanlığımız yok ama size de uşak değiliz. Biz Milli Eğitim’in iyileşmesi konusunda varız. Bütün dünyada memur kesimi, öğretmenler sendikalaşmıştır. Siz niçin bu hakkı bize vermiyorsunuz’ dedim. Bizim siyasi otoritenin ters tavrına yenik düşmeye niyetimiz yoktur. Onlarsa örgütlenmemizi engellemek konusunda bütün şubelerimizi arkası arkasına mahkemeye veriyorlar.”

EĞİTİM-BİR TAŞINIYOR

9-10 Ocak 1993 Cumartesi-Pazar

Eğitim-Bir, yeni yerine kavuşuyor, Şehit Adem Yavuz Sokak, Numara, 9/17’ye taşınıyordu. Artık sendika kendi ayakları üzerinde durmasını öğrenmişti ve kendi başının çaresine bakacaktı.

Sendika Genel Merkezi, Şehit Adem Yavuz sokağa taşınmakla, daha rahat ve daha merkezi bir ortamda çalışma imkânı bulmuştu. Milli Eğitim Bakanlığı’na iki adım mesafede, üyelerle daha iç içe hizmet verilecekti. Ayrıca, sendikanın dar bir alanda hizmet verme sıkıntısı ve faaliyette bulunma stresi ortadan kalkacaktı.

Ahmet Temizkök'ün küçük arabası iki gün eşya taşıymıştı. Yusuf Beyazıt, Yunus Solmaz, Bilal Baldemir çuvalları, dolapları, masa ve sandalyeleri yükleniyor, 4. kata çıkarıyorlardı. Kalem, kâğıt ne varsa hepsi taşınmıştı.

MEHMET AKİF İNAN'IN CÖMERTLİĞİ

Eğitim-Bir'in gelişmesi ve performansı hayli artmıştı. Bunun yanında giderler de altından kalkılamayacak derecede artıyordu.

Mehmet Akif İnan, Genel Başkan sıfatıyla kabul ettiği gelir ve giderlerin listesini 3-4 ayda bir, Genel Malî Sekreter olarak, bana teslim ediyordu.

Bilhassa 'gider' listelerinde, hangi gün kime ve niçin ödeme yapıldığı belirtiliyordu. Bu ödemeler seyahat ve ziyaret harcamaları, panelistlere ve seminercilere yapılan ödemeler gibi nev'ileri oluşturuyordu. Telefon, kira ödemelerinin yanında yiyecek ve içecek masrafları da listelerde yer alıyordu.

05.05.1993 günlü "Giderler Listesi"nin sonunda, "Yukarıdaki masraflar tarafımdan yapılmıştır." açıklamasından sonra, aşağıdaki not düşülmüştü:

"Not:

a) 20 civarında Ankara dışı kente yaptığım seyahat masraflarının hiçbiri,

b) Sendika'da son beş aydır yediğim ve yedirdiğim yemeklerin sarflarının hiçbiri Sendika'nın parasından harcanmamıştır. Akif İnan/İmza"

Genel Başkan Mehmet Akif İnan'ın gelir-gider raporları, kuruluştaki özverinin ve şeffaflığın mükemmel örnekleridir. Bu, aynı zamanda kendisinin de ne kadar cömert olduğunun bir göstergesidir.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI'NDA İLK RESMÎ TOPLANTI

16 Haziran 1993

Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Bener Cordan'ın daveti üzerine İLKSAN meselesini konuşmak üzere Ahmet Fidan'la beraber, Eğitim-Bir'i temsilen Bakanlığa gittik.

İLKSAN kangren olmuş bir yara gibiydi. Haklarını alamadan ölen ilkokul öğretmeni emeklilerin sayısı belirsizdi. İLKSAN sosyal tesislerinden ve çeşitli imkânlarından haksız yararlananlar sınırsızdı. Suistimaller ayyuka çıkıyordu. İLKSAN'dan hesapsız ve haksız yararlanan kişi ve gruplar sorunun çözülmesini istemediği gibi siyasî erk de çözüme ilişkin yetkisini kullanmıyordu.

DES'ten Fethi Bolayır, Türk-Eğitim-Sen'den Şuayip Özcan, Eğitim-İş'den Niyazi Altunya da toplantıya katılanlar arasındaydı.

Konunun enine boyuna tartışılarak, çeşitli platformlarda incelendiğini ve mutlaka çözüleceğini ve çözülmesi gerektiğini, ancak 'siyasi karar'la bu işin bitirileceğini belirttim.

Sendikalarla Bakanlık arasında, ilk resmi toplantı bu oluyordu. O ana kadar, devlet kurumları ve bilhassa Milli Eğitim Bakanlığı, varlığımızı kabullenmekte tereddüt ediyordu.

“Memur Sendikalarının Geleceği”

Kamu çalışanları sendikaları mevzuatına ve çalışma yöntemlerine ilişkin pek çok bilgi, belge ve malzeme toplamıştım. Genel Başkan Mehmet Akif İnan, bu belge ve bilgilerin seminerlerde sunulmasını istiyordu. Daha sonra, teşkilat ve üyelerimiz için yararlı olacağı düşüncesiyle bu çalışmamın basılmasını arzu ettiler.

“*Memur Sendikalarının Geleceği*” isimli kitapçık böyle hazırlanmış oldu. Kitabın basılmış halini inceleyen Mehmet Akif İnan çok mutlu oldu.

Kitap hakkında Şevket Sezer, “Memur Sendikalarının Geleceği isimli kitap Ankara’da elime geçtiği gece, okumadan uyuyamadım” derken Birlik-Haber-Sen Genel Başkanı Hüsametdin Şanal da, “Memur Sendikalarının Geleceği isimli kitabı çantamdan hiç eksik etmedim, çok yararlandım” diye kitap hakkında kanaatini belirtiyordu.

Eğitim Politikası

23 Ocak 1994

Eğitim-Bir’de düzenlenen seminerlerle hem sendikanın yöneliş ve stratejilerinin sağlam temellere oturtulması için malzeme ortaya çıkarılıyor, hem ortaya çıkan malzeme müzakerelerle işleniyor ve kullanılabilir hale getiriliyor hem de bünyeyi oluşturan kadronun kişisel birikimine katkıda bulunulması hedefleniyordu.

Kırıkkale Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Beşir Atalay, Eğitim-Bir’de sunduğu seminerde şu ilginç görüşleri paylaşıyordu: “*Türkiye’deki problem ‘Temel Eğitim’in*

ilköğretim gibi düşünülmesidir. Ortaokul kaldırılmış, yerine yeni bir statü konmuş gibidir. Aslında halk çocuğunu ortaokula vermektedir. Bu durumda zorunlu eğitim kendiliğinden sekiz yıla çıkmaktadır.

Almanya'da ilköğretim dört yıldır. Dört yıldan sonra meslek okullarına yöneltme vardır. Genel eğitim; insanların beynini bilgiyle dolduralım fikri, dünyada terk edilmektedir. Şimdi meziyet aranıyor. Kişilerde özellik, sanat aranmaktadır.”

Kopuşlar, Savruluşlar

Genel Başkan Mehmet Akif İnan, sık sık sıkboğaz ediliyoruz diyor ve maddi sıkıntılardan yakınıyordu. Bir gün, genişletilmiş bir Genel Yönetim Kurulu toplantısında, *“Arkadaşlar! Günlük giderlerimizi dahi karşılamada sıkıntı çekiyoruz. Hepimiz elbirtliği ile daha çok çalışalım, üyelerimizden daha çok aidat toplayalım. Ayrıca, Genel Yönetim Kurulu üyeleri olarak üye aidatlarımızı da artırmayı teklif ediyorum”* diye konuşuyordu.

Genel Yönetim Kurulu üyeleri, ödedikleri aidatla beraber, Ankara dışı yol masrafı gibi çeşitli giderlerini ceplerinden karşıladıkları halde yine de, *“Arkadaşlar, üye aidatlarımızı artıralım”* teklifi ile karşılaşıyorlardı.

Genel Yönetim Kurulu üyesi bir arkadaşımız, Genel Başkan Mehmet Akif İnan'a karşı, *“Başkanım, 'paramız yok, paramız yok' diyorsun, Genel Başkan ne yapar yapar, giderlerin karşılanacağı imkânları bulur ve bulmak zorundadır.”* diye konuşmaktan çekinmemişti. Aslında, kuruluşlarda az veya çok icraattan bütün yöneticiler sorumluydu.

Yaşanan sıkıntılar, imkânsızlıkların getirdiği yılgınlıklar, aşırı yükün yorgunluğu neticesinde Eğitim-Bir, kurucu ve Genel Yönetim Kurulu üyelerinin bir kısmının yeni mekânları Mart 1994 Mahalli İdareler Seçimleri sonrası, belediyeler olacak ve sendikadan kopacaklardı.

GENEL YÖNETİM KURULU'NDAN AYRILMALAR

7 Kasım 1994

Ahmet Temizkök ve Yusuf Beyazıt, Eğitim-Bir'in Genel Yönetim Kurulu'ndan ayrılıyorlardı. Ahmet Temizkök, Etimesgut Belediyesi'nde; Yusuf Beyazıt da İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde göreve başlıyordu. Daha sonra, Yunus Solmaz da Altındağ Belediyesi'nde göreve başlayacaktı.

Genel Yönetim Kurulu üyeliklerinden ayrılan bu arkadaşlar Eğitim-Bir'in kuruluşunda görev almış, Genel Yönetim Kurulu'nda istikrar unsuru olmuş, zor zamanda söze sığdırılamayacak hizmetlere imza atmışlardı.

Sendikadan Diğer Kopma Nedenleri

Mehmet Akif İnan, sendikaya hizmet veren her yöneticinin kendisi gibi olmasını; kendisi gibi düşünmesini, kendisi gibi çalışmasını istiyordu.

Mehmet Akif İnan, hata yapanı bağışlıyordu, ancak birkaç hata üst üste geldiğinde, hatanın, ağır ihmal nedeniyle ya da bilerek yapıldığına inandığında, hatayı yapanı fena haşlıyordu. Hele görevi dolayısıyla kendisine pay çıkarmak isteyene karşı hiç müsamahasızdı.

Genel Başkan Mehmet Akif İnan'ın, yine sendikada hatırı sayılır görevler almış birini fena haşladığını duydum. Mezkûr arkadaşta, 'verilen göreve, niçin dört elle sarılmadığını, görevini niçin ihmal ettiğini' sorduğumda *"Benim de kişisel amaçlarım bulunmaktadır. Sanırım herkesin de böyle bir amacı vardır. Sendika benim için ileride siyaset yapmam ya da bir makam ve mevkiye ulaşmam için bir vasıta"dır. Bunun için sendikadayım"* diyordu.

Mehmet Akif İnan, sendikal unvanla değişik niyetlerle çalışıldığını, sendikanın birtakım emellere ulaşmada vasıta yapılmak istendiğini anladığında öfkeleniyor ve muhatabını ciddi hırpalıyordu.

Yozgat Eğitim Semineri

7 Ağustos 1994

Yerel Yozgat Birlik Televizyonu'nda 'Eğitim' konulu açık oturum düzenlenmişti. Doç. Dr. Eyüp Sanay, Doç. Dr. Yavuz Kır ve Mehmet Akif İnan oturuma katılacaklardı. Mehmet Akif İnan, aşırı yorgunluktan olacak, son anda katılmaktan vazgeçti. Bana, *"Nurettin Hocam, benim yerime senin katılmanı istiyorum"* dedi.

Eğitimle ilgili sorunların tartışıldığı açık oturum saatler sürdü. Yoğun gündemin yorgunluğunun üzerine yol yorgunluğu ve programın yorgunluğunu dikkate aldığımda Mehmet Akif İnan'ın katılmamasına hak veriyordum.

Sendikanın Sesinin Duyurulması

Mehmet Akif İnan, bizim gibi düşünönlere ve belirli bir költür seviyesinde olanlara davette bulunmanın mantıksız ve yararsız olduğunu düşünöyör, dışımızdakiilere gitmenin zorunlu olduğunu ve yararlı olacağını söylöyördu.

Planlı ve programlı bir şekilde çalışılmasını, medyanın akıllıca kullanılmasını, fırsatların anında değeriendirilmesini istiyördu.

Kuruluşun üzerinden iki sene gibi bir zaman geçmiş, Eğitim-Bir'in prensipleri oturmuş, hizmet sendikacılığı dönemi başlamıştı.

Türkiye çapında, Genel Merkez öncülüğünde veya gözetiminde sendika yönetici ve üyelerinin sendikacılığı, Eğitim-Bir'in amaç ve ilkelerini özümsemeleri için eğitim seminerleri, konferanslar düzenleniyördu.

Gelecek zamanda kemiyet değil keyfiyet değeri kazanacaktı. Kaliteli ve yetişmiş elemanların kitleleri harekete geçirmelerinin daha kolay olacağı açıktı.

Mehmet Akif İnan da hiç durmadan, hemen hemen her hafta, ilden ile, toplantıdan toplantıya, televizyondan televizyona koşuyör, koşuyördu...

Öğretmenler Günü

24 Kasım 1994

Genel Başkan Mehmet Akif İnan'a, Mesaj TV'den, 'Öğretmenler Günü' dolayısıyla ana haber bülteninde konuşması için davet gelmişti. Her nedense, Mehmet Akif İnan bu davete icabet etmekten imtina ediyördu.

Bana, “Nurettin Hocam, siz gidin ve öğretmenler günü dolayısıyla Mesaj TV’de konuşun. Sonunda Sendikamızın mesajını vermeyi unutmayın, hemen hazırlanın” dedi.

İki bölüm halinde olan konuşmamı noktalarken, Mehmet Akif İnan’ın isteğini hatırladım: Sendikamızın, eğitimin ve eğitimcilerin sorunlarının çözümü için tüm örgütsel gücüyle mücadele ettiği mesajını vererek tüm öğretmenlere Eğitim-Bir adına başarı ve mutluluk dileklerimi ilettim.

‘Öğretmenler Günü’ dolayısıyla yapılan bu söyleşi, gece saat 24’ten itibaren tekrar yayınlandı.

Ertesi gün, sendikamızın sesinin duyurulduğu bu program üzerine çevreden ve teşkilatlardan gelen telefonlardan memnun olan Mehmet Akif İnan, bana hissiyatını belirterek teşekkür etti.

Danışma Kurulları

31 Mart 1995

Genel Başkan Mehmet Akif İnan tarafından ‘Danışma Kurulları’ ile ilgili tüzüğün hazırlanması görevi verilmişti.

Danışma kurulları, “Sendikanın, hedeflerine ve amaçlarına ulaşmada ortaya çıkan ya da çıkacak olan sorunları açıklığa kavuşturacak uzman kişi ve kişilerden oluşan kurullar” olacaktı.

Kurullar, ayda bir, belirli bir gündeme göre toplanacak, üç ayda bir de genel kurul yapılacaktı. Bu kurulların, gerek görülen şubelerde de uzantıları olacaktı.

Bu olumlu kurullar yanında, çeşitli alternatifler sunan ve aykırı görüşler belirten 'ret cephesi kurulları' kurulması önerim tartışma konusu oluyordu.

Anayasa Değişikliği

14.06.1995 - 23.06.1995

1982 Anayasası'nın 54. maddesi 'Grev Hakkı ve Lokavt' kavramlarını düzenlemiştir. Buna göre, *"Toplu İş Sözleşmesinin yapılması sırasında uyuşmazlık çıkması halinde işçiler grev hakkına sahiptirler. Bu hakkın kullanılmasının ve işverenin lokavta başvurmasının usul ve şartları ile kapsam ve istisnaları kanunla düzenlenir."*

Bu madde, 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu'nu işaret etmektedir. Açıkça görüldüğü gibi, 54. maddede kamu görevlilerine grev hakkı ne verilmiş ve ne de yasaklanmıştır.

Anayasa'nın sendikal faaliyetleri düzenleyen 52. maddesi yürürlükten kaldırıldı. Kaldırılan bu maddeye göre sendikalar 13. maddede yazılı yasaklara aykırı davranmayacaklar, siyasi amaç güdemeyecekler, siyasi faaliyette bulunamayacaklar, dernek, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile ortak hareket edemeyeceklerdi. Sendikalar üzerindeki idari ve mali denetim ve sendikaların tüm gelirlerinin devlet bankalarında saklanması konusundaki buyurucu maddeler de kalkmış oldu.

Anayasa'nın 53. maddesinde yapılan değişiklikle de kamu görevlilerine sendika kurma hakkı tanınmıştı. Grev ve toplu sözleşme hakkı verilmedi ama idareyle toplu görüşme yapma hakkı tanındı. Bu tür sendikaların üyeleri adına yargı mercilerine başvurmaları hakkı tanındı.

EĞİTİM-BİR'İN II. OLAĞAN GENEL KURULU TOPLANIYOR

Eğitim-Bir'in II. Olağan Genel Kurulu'nun 23 Temmuz 1995 günü toplanmasına karar verilmiş ve Genel Yönetim Kurulu adayları da aşağı yukarı tespit edilmişti.

Genel Yönetim Kurulu üyeliklerine kimlerin girmesi gerektiği hususunda, Genel Başkan Mehmet Akif İnan'la özel, ikili istişareler yapıyor, adayların vasıfları üzerinde duruyorduk.

Bir ara, sendikada uzun süre fahrî olarak hizmetler veren bir-iki arkadaşı Genel Yönetim Kurulu adayı olarak önermiştim. Bu üyelerimizin kendisiyle özel dostlukları da olduğu halde, Mehmet Akif İnan adaylıklarına itiraz ediyordu ve *“Ben, daha dış kapıdan girdikleri anda ‘kim geliyor’ tanırım. Kapıdan girerken, ‘Ben geliyorum’ dercesine ölçüsüz konuşanlardan ve böyle davranış sergileyenlerden sendika yöneticisi olamaz. Sonra bizi mahcup ederler”* diyordu.

Mehmet Akif İnan, aktif üyelerin ya da potansiyel yönetici olduğuna inandıklarının yeteneklerini biliyor ve kaydediyordu: Neyi iyi yapıyorlar? Ne yapmaktan hoşlanıyorlar? Sendika için nerede hangi tavrı ortaya koyuyorlar? Kimin güçlü bir adım atmak için yeteneği, ilgisi ve zamanı var?

Zaman zaman teklifteki ısrara dayanamayan Mehmet Akif İnan'ın, ‘evet’ dediği oluyordu. Mehmet Akif İnan'ın pişman olduğu ‘evet’leri oldu mu, bilmiyorum

ama ben bazı kimseler için Genel Yönetim Kurulu üyeliği teklifi yaptığıma ve Genel Başkan Mehmet Akif İnan'ın itirazlarına uymadığıma sonradan çok üzülecektim.

Genel Kurul yapılacaktı. Genel Kurul için gerekli olan her şey; teklifler, tüzük değişiklikleri, raporlar hazırlanmıştı. Ne tecelli ki, çok yakın bir akrabamın vefatı ve cenazesine katılmam zarureti dolayısıyla Genel Kurul'a iştirak edemedim.

II. Olağan Genel Kurul'da bulunamadım ama Genel Kurul'da bana yine Genel Mali Sekreter olarak görev veriliyordu.

Genel Kurul'daki konuşmasında Mehmet Akif İnan, *"Biz gelecek günlerin, kalıcı iş ve eylemlerin sendikasıyız. Bizim olur olmaz zamanlarda sokaklara dökülerek, kendimize, mesleğimize yakışmayacak tarzda hareket ederek hükümetlerden bir şeyler koparmak gibi bir politikamız yoktur. Bizler onurlu bir mücadelenin insanlarıyız. Bizim sendikamız bütün eğitimcilerin sendikasıdır; eğitim davasına gönül verenlerin sendikasıdır. Barışın, kardeşliğin sendikasıdır. O nedenle, sendikamız hiçbir siyasi yelpazenin, hiçbir hizip, grup ve kişinin etkisi altında değildir"* diyerek, Eğitim-Bir'i başarıya ulaştıran değerleri özetliyordu.

II. Olağan Genel Kurul'da, Eğitim-Bir'in kurucularından ve ilk Genel Yönetim Kurulu üyelerinden Mehmet Akif İnan ve Nurettin Sezen'den başka hiç kimse yeni Genel Yönetim Kurulu'nda görev almıyordu. Mehmet Akif İnan, bu duruma değindikten sonra ve yeri geldikçe, acı acı tebessüm ederek, *"Bu sendikada bir ben kaldım bir de Nurettin Hoca kaldı!"* diyordu.

Bir g¼n gelecek biz de g¼revimizi tamamlayacak ve Genel Y¼netim Kurulu üyeliğimizi, bir zamandır tutageldiğimiz nöbeti, bir başkasına, bizden daha fazla hizmet edecek olanlara devredecektik.

II. Olağan Genel Kurul'da Seçilen Genel Y¼netim Kurulu Üyeleri

Mehmet Akif İnan	: Genel Başkan
Kamil Aydoğan	: Genel Başkan Yardımcısı
Besim Eşsiz	: Genel Sekreter
Nurettin Sezen	: Genel Mali Sekreter
Ahmet Fidan	: Genel Teşkilatlanma Sekreteri
Doç. Dr. Ramazan Kaplan	: Genel Eğitim Sekreteri
Şafak Toprak	: Genel Mevzuat Sekreteri
Kemal Yazıcı	: Genel Dış İlişkiler Sekreteri

BÖLÜM 3

MEMUR-SEN KONFEDERASYONU AŞAMASINDA MEHMET AKİF İNAN

MEMUR-SEN KURULUYOR

KONFEDERASYON KURULMASI ÇALIŞMALARI

Eğitim-Bir'in kurulmasından hemen sonra güçlenmesi, eğitim sektörü dışında çalışan diğer kamu görevlilerini de sendikalaşma konusunda ümitlendirmişti. Eğitim-Bir'in önderliğinde çeşitli illerde, eğitim sektörünün dışındaki kamu görevlileriyle toplantılar yapılıyor, sendikalaşma hususunda onlara cesaret veriliyordu. Ne var ki, sendikalaşmanın getireceği riskleri ortadan kaldıran koruyucu bir yasa olmadan sendikal faaliyette bulunma hususunda, kamu görevlilerinin kafasındaki tereddütler hâlâ giderilemiyordu.

Toplantı üzerine toplantı yapılıyor, Mehmet Akif İnan, sevecen ve esnek tavrıyla korkulacak bir durum bulunmadığına dair cesaret ve teminat vermesine rağmen gerekli belgeler hazırlanıp sendika kuruluşları bir türlü tamamlanamıyordu. Kurucu adaylarının defalarca ayaklarına gidilip işi hızlandırmaları telkin ediliyordu. Kurulacak sendikalardan bazılarının tüzüklerinin hazırlanmasına varıncaya kadar bütün işleri tarafımızdan yapılıyordu (Bu vesileyle Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin Ulus'taki Taş Binası'na ve Orman Bakanlığı'na defalarca gitmiştim).

Kamu çalışanlarının varlıklarını gösterebilmeleri ve ezilmekten kurtulup haklarını alma mücadelesine başlamaları için sendikalarını kurup bir konfederasyon bayrağı altında güçlerini birleştirmeleri zorunluydu.

Hesaplaşma

Memurlar, mücadelelerini örgütlü bir şekilde ve kurulacak bir konfederasyonun çatısı altında yapmalıydılar. Ancak sendikal mücadelenin anlamı, kamu çalışanları tarafından kâmil manada kavranmadığı için örgütlü mücadele de yapılamıyordu.

Aşağıda anlatacağım olaya dikkati çekmeden geçemeyeceğim.

Bir gece Eğitim-Bir Genel Merkezi'nde, 'kamu çalışanlarının sendikalaşması ve konfederasyon kurulması'yla ilgili geniş katılımlı bir toplantı vardı. Ateşli konuşmalar yapılıyordu.

Bir bakanlıktan gelen temsilciler, Fatih Uğurlu'ya o kadar çok yükleniyorlardı ki anlamak mümkün değildi. Bu yüklenişte sanki geçmişin, başka yaşanmışlıkların hesaplaşması vardı. Fatih Uğurlu'nun bulunduğu bir kuruluştaki yer almayacaklarını belirterek hesap görüyorlardı.

Fatih Uğurlu cevap vermeye tenezzül etmezken, soğukkanlılığını muhafaza eden Mehmet Akif İnan, ortamı sakinleştiriyordu.

Sendika ve konfederasyon kurulması çalışmalarında pek çok ince hesaplar yapılıyordu. İnce hesaplar çalışmalarını geciktiriyor, netice almayı güçleştiriyordu.

Süreç içerisinde kurulması arzu edilen bazı sendikalar, işlemlerini tamamlamış, hatta bazı kamu kuruluşlarında bir değil, birkaç sendika kurulmuştu.

Nihayet, Hizmet-İş Sendikası'nda yapılan ve ciddiyet arz eden toplantıda konfederasyon şekilleniyordu.

MEMUR-SEN KURULUYOR

Konfederasyon kuruluşunun önüne çıkan engeller az değildi. Konfederasyonun kuruluşuna sıcak bakan bir sendika, diğer kamu kuruluşundaki başka bir sendikanın; ya da aynı hizmet kolunda kurulu iki sendikadan biri diğerinin aynı konfederasyonda yer almasını istemiyordu.

Mehmet Akif İnan, ağırlığını koyarak ve sendika yönetimlerini uzlaştırmakla birlikteliği ya da aynı hizmet kolundaki sendikaların birleşmelerini sağlıyordu. Yine de, bazı hizmet kollarında varlığını sürdüren iki sağlık veya iki yerel yönetim sendikası birden konfederasyon kuruluşunda yer alabiliyordu.

Konfederasyon tüzüğünün hazırlanmasında örnek olmak üzere akla gelen ilk tüzük Hak-İş Konfederasyonu'nun tüzüğüydü. Ne var ki, Hak-İş'in tüzüğünü bilen yoktu. Hak-İş yöneticilerine müracaat ettiğimizde olumsuz cevaplar almıştık. Sonunda, teklifimizi geri çevirmeyen Genel Sekreter Salim Uslu, *"Bu, Hak-İş Konfederasyonu'nun tüzüğü, yönetim kurulu üyelerinden başka, ilk defa sizin elinize geçiyor. İçeriği hakkında edindiğiniz bilgileri saklamanızı istirham ediyorum"* diyordu.

Hak-İş'in tüzüğü bize ilham kaynağı olmuştu. Memur-Sen'in tüzüğünün bazı maddeleri, 'hayırlara vesile olsun' diyerek Hak-İş'in tüzüğü gözönünde bulundurulmuştu. Sonraki tüzük tadilatlarında ise Hak-İş'in tüzüğünün etkisi altındaki maddeler değiştirilirken, ısrarcı olunmamıştı.

Nihayet, kuruluşlarını tamamlayan sendikalar Mehmet Akif İnan'ın Genel Başkanlığı'nda **Memur Sendikaları Konfederasyonu**'na (Memur-Sen) **09.06.1995** tarihinde, tüzel kişilik kazandırılıyordu.

Bu oluşumda, Eğitim-Bir'den Memur-Sen 'Kurucu Üyesi' ve 'Yönetim Kurulu Üyesi' olarak bana da görev veriliyordu.

İleride, Türkiye'de önemli bir güç ve milletin milli eksenindeki en büyük umudu haline gelecek olan **Memur-Sen'in kurucuları**, sivil toplumun önemine inanmış şu isimlerden oluşuyordu:

Mehmet Akif İnan, Nurettin Sezen, Abdullah Akar, İsmail Kılıoğlu, Şevket Sezer, Ahmet Aksu, Bülent Kutluca, Necati Şimşek, İlknur Poyraz, M. Fatih Uğurlu, Emin Zararsız, Mesut Kınalı, Hasan İpek, Hayati Kırılı, Eyüp Ersoy, Ömer Çiçekçi, Fatma Acun, H. İbrahim Eken, Mevlüt Doğan, Davut Denek, Halil Üstüner, Hamdi Saylan, Abdullah Tombul, İbrahim Demirhan, Hüsamettin Şanal, Mehmet Uçar, Bülent İlhan, Y. Ziya Odabaşı ve Sadık Danışman.

**9 Haziran 1995 tarihinde Memur-Sen’i oluşturan
11 sendika şunlardı:**

Eğitimciler Birliği Sendikası
(Eğitim-Bir)

Bütün Belediye Memurları Birliği Sendikası
(Bem-Bir-Sen)

Sağlık alışanları Birliği Sendikası
(Sağlık-Bir-Sen)

**Türkiye Birlik Haberleşme ve
İletişim alışanları Sendikası**
(Türkiye Birlik Haber-Sen)

evre ve Sağlıkçılar Sendikası
(Sağlık-Sen)

**Enerji-Maden-Kimya-Petrol ve
Metal Kamu alışanları Sendikası**
(Enerji-Bir-Sen)

Büro Hizmetleri Kamu alışanları Sendikası
(Kamu-Büro-Sen)

Öz Büro Hizmetleri Kamu alışanları Sendikası
(Öz Büro-Sen)

Tarım-Orman Kamu alışanları Sendikası
(Tok-Sen)

Belediye Memurları Sendikası
(Belediye-Sen)

Memur-Sen Genel Başkanı Mehmet Akif İnan, 22.09.1995 Cuma günü Çorum'da yapılan panelde, Memur-Sen'in sendikal duruşunu "*Bilinçli, çift yakalı sendikacılık gerekli. Kariyer sahibi olan, sanatkâr, toparlayıcı, vasıflı insana ihtiyaç vardır*" şeklinde açıklıyordu.

Mehmet Akif İnan, Kasım 1995'de yayımlanan Bülten'in 'Merhaba' köşesinde Memur-Sen'in sendikal mücadeleye muhtemel etkisini şöyle değerlendiriyordu: "*Eğitimcilerimizin bir an önce sendikalarına üye olmaları, örgütümüzün güçlenmesini ve dolayısıyla beklenen kanunun, daha da gecikmeden çıkmasında etkinliğimizin artmasını sağlayacaktır.*"

Nevşehir Bölge Toplantısı

12 Kasım 1995

Nevşehir'de Memur-Sen'in Bölge Toplantısı yapılıyordu. Toplantıya büyük bir ilgi vardı. Mehmet Elkatmış başta olmak üzere, Nevşehir milletvekilleri de çalışmaları ilgiyle takip ediyorlardı. Nevşehir Belediye Başkanı Yalçın Demir'in samimi duygularını, gösterdiği misafirperverlikle açığa vurması Genel Başkan Mehmet Akif İnan'a moral veriyordu.

Mehmet Akif İnan da, hedefleri olan insanlarla bir arada olunca, her zaman keyifli ve heyecan verici oluyordu. Mehmet Akif İnan, bir insanın gözlerindeki ışıltıya bakınca, herhangi bir amaca sahibi olup olmadığını anlayabiliyordu.

Nevşehir Belediye Başkanı Yalçın Demir, Memur-Sen heyetini kahvaltıya davet etmişti. Kahvaltıda Nevşehir dışından gelen bütün sendikacılar vardı. Kahvaltının sürprizi, kasım ayında bütün tazeliğini, güzelliğini ve tadını koruyan, Belediye Başkanı'nın bizzat takdim ettiği Nevşehir'in has üzümüydü.

Mehmet Akif İnan, üzümün tadına bakarken, sendika ve siyasetle ilgili nükteli sözlerinden birini söylüyordu: *"Sendikamız da bu üzüm gibi neşv ü nemâ bulur inşallah!"*

MEMUR-SEN'İN I. OLAĞAN GENEL KURULU

18-19 Kasım 1995

Memur-Sen'in I. Olağan Genel Kurulu'na da katılmıyordum. Yine çok yakın bir akrabamın cenazesi dolayısıyla Ankara dışına çıkmam gerekiyordu. Mehmet Akif İnan'dan müsaade istirham ettiğimde üzüntüsünü belirtiyordu. Ancak, Genel Kurul ile ilgili faaliyet raporları, tüzük tadilatı teklifleri ve tutanakları, seçileceklerin listeleri gibi bütün hazırlıkların bitirilmiş olması ve herhangi bir eksikliğin bulunmaması dolayısıyla memnuniyetini ifade ediyordu.

Memur-Sen I. Olağan Genel Kurulu'nda bulunamamıştım ama yeni yönetim kurulunda Mali Sekreter olarak bana yine görev verilmişti.

Memur-Sen I. Olağan Genel Kurulu'nda Seçilen Yönetim Kurulu Üyeleri

- Mehmet Akif İnan : Genel Başkan
İsmail Kılılıoğlu : Genel Başkan Yardımcısı
Ahmet Aksu : Genel Sekreter
Nurettin Sezen : Genel Mali Sekreter
Hamdi Saylam : Genel Teşkilatlanma Sekreteri
Muzaffer Kale : Genel Eğitim Sekreteri
Hüsamettin Şanal : Genel Mevzuat Sekreteri
Fatih Uğurlu : Genel Basın Yayın Tanıtma
Sekreteri
Mevlüt Doğan : Genel Dış İlişkiler Sekreteri
Hayati Kırılı : Araştırma Sekreteri

MEMUR-SEN'İN KURULUŞU SONRASI SENDİKAL FAALİYETLER

MİLLİ EĞİTİM BAKANI NEVZAT AYAZ'LA GÖRÜŞME
24 Kasım 1995

Milli Eğitim Bakanı ile Mehmet Akif İnan'ın Tartışması

'Öğretmenler Günü' dolayısıyla Milli Eğitim Bakanı Nevzat Ayaz'ı ziyaret etmiştik.

Bakan, Mehmet Akif İnan tarafından kendisine sunulan 7 maddelik teklifi madde madde okumuş ve bir süre üzerinde düşünmüştü. Sonra da, 5 maddeye "olmaz" diyerek itirazlarını ve gerekçesini belirtmişti.

Birinci sıradaki, "Kamu kesimi çalışanlarına sendikal örgütlenme hakkı tanıyan tasarının bir an önce yasalaşması" ve altıncı sıradaki "Sendika aidatlarının kaynaktan kesilmesi" ile ilgili iki maddeye de "inceleyelim" demişti.

Genel Başkan Mehmet Akif İnan, "Bu çıkardığınız beş madde Milli Eğitim ve sendikamız açısından çok önemlidir. Siz ise bu maddelere değer vermiyorsunuz. Bu olacak şey değil!" itirazında bulunurken, Nevzat Ayaz, "Sizi seviyorum, size saygım var. Bunun için sizin karşınızda siyaset yapmıyorum. Diğer teklif götüreceğiniz kişiler gibi, 'Çok güzel teklifleriniz var, gereğini yapalım' diyerek, sizlerin gönlünü aldıktan sonra, teklifnizi sümenaltı etmiyorum" karşılığını veriyordu.

Mehmet Akif İnan, Bakan'ın yanından ayrıldıktan sonra, "Çok önemli konuları değerlendirmede bile..." diye serzenişte bulunuyordu.

Milli Eğitim Bakanı'na sunduğumuz teklifler arasında, "Öğretmenler Günü münasebetiyle tüm öğretmenlere bir maaş ikramiye verilmesi" teklifi de bulunuyordu.

Milli Eğitim Bakanlığı Tarafından Eğitim-Bir'in Kabul Gören Teklifleri

Eğitim-Bir'in ilk bülteninde yer alan tekliflerden bazıları bizzat Milli Eğitim Bakanlığı'nca taltif görmüş ve icraya konulmuştu: "Öğretmenlerin derece ve terflerinin illerde yapılması,

Gerek öğretmenlerin gerekse idarecilerin izin prosedürünün (okul müdüründen izin alabilme gibi) daha basitleştirilmesi,

Emeklilik işlemlerinin iller vasıtasıyla bitirilmesi,

Öğretmen olarak çalışan elemanların, her çalıştıkları yıla 3 ay daha eklenmesi (Bu teklif, kanun teklifi olarak TBMM'ye sunulmuştu).*

Teklifler seneler sonra değerlendirilse de, Eğitim-Bir'in bu başarısı, Mehmet Akif İnan başta olmak üzere sendika yönetimi ve üyeler için büyük bir moral kaynağı oluyordu.

Doğru Bilinen Prensiplerden Taviz Verilmez

Mehmet Akif İnan kararlı, cesur, ilkeliydi ve doğru bildiklerinden asla ödün vermiyordu.

* *Eğitim-Bir BÜLTEN'i*, Temmuz 1995.

Genel Yönetim Kurulu toplantısı devam ediyordu. Telefondaki, Eğitim-Bir Kayseri Şube Başkanı, “*Valiliğin, yapacakları toplantı için izin vermediğini*” bildiriyordu. Mehmet Akif İnan’ın verdiği cevap çok sert, net ve kesindi: “*Kim dedi size, Valilikten izin alın diye? Niçin izin istediniz? Siz izin isterseniz, onlar da, tabii izin vermezler*”

Mehmet Akif İnan, sonra yumuşuyordu: “*İzin istemiyor, toplantının yapılacağını duyuruyorsunuz. Tekrar, toplantı gündemini Valiliğe bildirin ve bir daha izin istemeyin!*”

Konuşma 10-15 dakika kadar sürmüştü. Böylece Kayseri Şube yöneticileri, bu gibi durumlarda nasıl hareket edeceklerini öğrenmiş oluyor; negatif durum pozitifte çevriliyordu. Ama asıl toplantıda bulunanlara, “*doğru bilinen prensiplerden taviz verilmemekle başarılı olunacağı*” mesajı veriliyordu.

Sendikal çalışmalarda titiz davranmanın pek çok yararı vardı. İşler, gereğini yerine getirerek ve titizlenerek yapıldığında yönetimin başı ağrımayacaktı.

Eğitim-Bir Denizli Şubesi’nin küçücük bir hatasının verdiği sıkıntı senelerce devam etmişti: Denizli Şube yöneticileri düzenledikleri bir panelde uygun bir yere asmak üzere, Atatürk’ün fotoğrafını getirirler, ancak asacak uygun bir yer bulamayınca, geçici olarak sahne duvarına dayarlar, sonra da orada unuturlar. Panel başladığında, bir foto muhabirinin fotoğrafın bulunduğu yeri görüntülemesi üzerine olayın farkına varılır ve kaldırılır ama iş işten geçmiştir. Olay, ertesi günü yerel basında ‘Panelde Atatürk’e Hakaret’ başlığı ile yer alır. Arkasından savcılığın açtığı dava, seneler sonra beraat kararıyla sonuçlansa da, pek çok kimsenin başını ağrıtıyordu.

MİLLİ EĞİTİM KOMİSYON RAPORLARI

Aralık 1995

Okul-idare-öğrenci-veli-öğretmen münasebetlerindeki problem ve hal çareleri konusunda 8 sayfalık bir komisyon çalışma raporu gelmişti. Bu rapor memnuniyeti mucip olmuş ve Genel Başkan Mehmet Akif İnan'ı çok mutlu etmişti.

Öğretmen Yetiştirme ve İstihdam Sistemi (Mevcut durum, problemler ve çözüm önerileri, 3+8=11 sayfalık) raporunu da Mehmet Akif İnan, noktasına virgülüne kadar inceledikten sonra, Milli Eğitim Bakanlığı'na sunulacak yeni bilgiler elde etmenin mutluluğunu yaşıyordu.

Mehmet Akif İnan'ın Hazırladığı İftar Yemeği

29 Ocak 1996, Pazartesi

Akşam, Eğitim-Bir'in iftar yemeği var. Öğleden sonra sendikaya geldiğimde Mehmet Akif İnan'ı mutfakta çalışırken buluyordum. Sigara tiryakilerinde görülen Ramazan stresi o gün görülmüyordu. Bilakis çok neşeliydi. Kollarını sıvamış, çiğ köfteyi bizzat kendisi yoğuracaktı.

Diğer hazırlıkları sürdürüyor, mutfağa girip çıkıyoruz. Mehmet Akif İnan'ın çiğ köftesi, saatler geçtiği halde hâlâ kıvamını bulmuyordu. Mehmet Akif İnan, hem köfteyi yoğuruyor hem de anlatıyordu: *"Köfte harcı özel hazırlandı. Biberler, Kahramanmaraş'tan*

özel getirildi. Güneş görmeden, gölgede ve hiç leke yaptırılmadan kurutulmuştur. Bu biberler acıdır, ama kişiyi hiç rahatsız etmez, acılığı geçicidir. Hele ayranla yenildiğinde, ayran biberin hızını alır. Bulgur da özeldir, yoğrulduğunda kaybolur, gider.”

Çiğ köfteler masaya taksim ediliyor, iştahlar kabarak iftar saatini beklerken, çiğ köfteden yana, rahatsız eder korkusuyla tereddütlerimiz artıyordu.

İftar saatinin gelmesiyle Mehmet Akif İnan başta olmak üzere çiğ köfteye hücum başlıyordu. Mehmet Akif İnan bana, *“Hocam çekinme, ye! Duâlıdır, şifalıdır, sindirim organlarınızı temizler, ye, ye! Başta biraz acı hissedersiniz ama geçicidir, geçici”* diyordu.

Bir iki lokmadan sonra almıştık, ayranla beraber yemeye devam ediyorduk; gece midelerimizin yanması pahasına da olsa. Mehmet Akif İnan’ın dediği gibi, şifalı köftelerin hiçbir sıkıntısı görülmemiştir.

Mehmet Akif İnan, başarılı insanların enerji dolu olduklarını, bunun da mutluluğun ve başarının kaynağı olduğunu gösteriyordu.

Enerji seviyesi, ruhsal ve fiziksel olarak içinde bulunulan duruma bağlı oluyordu. Güçlü ve enerjik olabilmemiz için hem ruhumuz hem de vücudumuzun sağlıklı olması gerekiyordu.

Mehmet Akif İnan, beraber çalıştığı dostlarına, insanın enerjisini tüketen nefret, kin, öfke ve kızgınlık gibi duygularının olmadığını ‘çiğ köfte’ sohbetlerinde gösteriyordu.

Eğitim-Bir Konya Paneli

7 Eylül 1996

Prof. Dr. İsmail Kılıoğlu, Konya'daki panelde insan haklarına vurgu yapıyor, olumlu statü haklarından, olumsuz statü haklarından dem vuruyor, sonra da insan haklarına geçiyor ve kişisel hakları işlemeğe çalışıyordu.

İsmail Kılıoğlu, “*Türkiye’de memurlar devlettir, devleti temsil eder*” diyor, memurların konumunu belirtiyordu.

Kılıoğlu’nun sendikacılıkla ilgili görüşleri çok sönük geçmişti. Mehmet Akif İnan, Prof. Dr. İsmail Kılıoğlu’dan heyecanlı, sendikacıları coşturan bir konuşma bekliyordu, olmadı. İleride Eğitim-Bir’i, hatta Memur-Sen’i yönetecek birinin konuşması heyecanlı olmalıydı.

Genel Başkan Mehmet Akif İnan, Memur-Sen Genel Başkan Yardımcısı Prof. Dr. İsmail Kılıoğlu’nun başarılı olması için çaba gösteriyor, gayret ediyor, çalışıyor ve kendisiyle beraber onun başarılarına da odaklanıyordu. Neden? Mehmet Akif İnan, sanki ömrünün kısalığını biliyormuşçasına, sendikal hedefini gerçekleştirecek ve yolunu izleyecek insanların yetişmesi için çırpınıyordu.

Eğitim-Bir İstanbul Şubesinin Genel Kurul’u

3 Aralık 1996

Eğitim-Bir İstanbul Şubesi’nin I. Olağan Genel Kurul toplantısı 3 Aralık 1996 tarihinde yapılacaktı.

Genel Başkan Mehmet Akif İnan, İsmail Kılıoğlu'dan ümidi kesmemişti, yetişir ve sendikayı yönetecek duruma gelebilirdi. Önce İstanbul Şube Başkanlığı'nı alıp, çalışmasıyla kendini göstermeliydi.

Mehmet Akif İnan, “Genel Kurul çalışmalarını yürütmek üzere Nurettin Sezen İstanbul'a gidecek” dedi ve gerekli talimatları verdi. Ne var ki, çok zaruri bir durumum ortaya çıkınca yerime Ahmet Fidan görevlendirildi.

Eğitim-Bir İstanbul Şubesi'nin Genel Kurul'u yapılmış, İsmail Kılıoğlu seçimleri kaybetmişti.

Mehmet Akif İnan'a, “İstanbul Şubesi'nin Şevket Sezer başkanlığındaki, -Mehmet Doğan, Ahmet Gündoğdu, Orhan Durmuş, Hasan Sarısoy, Ahmet Ay, Şükrü Şayakçı, Mustafa Arslanoğlu ve A. Kadir Şahin'den oluşan- yeni yönetimini veto edecek miyiz” diye sordum.

“Hayır, bir şans vereceğiz Şevket Sezer'e” diyordu Mehmet Akif İnan, sendika içi demokrasi vardı ve işletilecekti.

Daha sonraları İsmail Kılıoğlu'nun Eğitim-Bir'in Genel Başkanlığı'na ve dahası Memur-Sen'in Genel Başkanlığı'na aday olma şansı gittikçe zayıflayacaktı.

Mehmet Akif İnan'ın vefatından sonra, Kamil Aydoğan Eğitim-Bir'in Genel Başkanlığı'nı 7 ay ve Zübeyir Yetik de Memur-Sen'in Genel Başkanlığı'nı ancak 15 gün kadar sürdürebileceklerdi.

Ali Oğuz'un Şehit Adem Yavuz'daki Konuşması

Şehit Adem Yavuz Sokak'taki Sendika Genel Merkezi'nde milletvekili Ali Oğuz, programlı bir konuşma yapıyordu. Vereceği mesaj sendikacılık açısından önemliydi. *"Toplu sözleşme ve grev hakkını veren bir yasanın çıkarılması"* beklentisi vardı.

Ali Oğuz, kamu çalışanları yasasının çıkarılması hususunda, hiç ümit vermemişti: *"Şimdilik, bu yasanın çıkması çok zor, ancak memur sendikaları çalışmalarına devam etmelidir"* diyordu.

Mehmet Akif İnan başta olmak üzere, hepimiz hüsrana uğramıştık.

SENDİKADA TİCARİ ADIMLAR

Eğitim-Bir, yokluklar içinde gelişmiş ve büyümüştü. Mehmet Akif İnan, bilhassa sendikanın günlük giderlerinin karşılanabilmesi için, deyim yerindeyse bizzat kendisi kapı kapı dolaşıyordu. Evet, kaynaklar bulunuyordu ama Mehmet Akif İnan'a karşı bin lafın beli de kırılıyordu.

İşte bu sırada, kem söz işittirmeyecek basit bir kaynak da bulunmuştu.

Hüseyin Tanrıverdi, daha sonra bu kaynağı şöyle dile getirecekti: *"Akif İnan, sendikal çalışmalarını büyük sıkıntı içinde sürdürüyordu. Yanında birçok arkadaşı gönüllü bir nefer gibi çalışıyor; zaman zaman sevdiği dostları kendisine yardımcı oluyordu. İşte bu bağlamda, sendika üyesi bir grup eğitimci arkadaşının hazırladığı"*

(Başkanlığını benim yaptığım bir komisyon tarafından hazırlanmıştır) *‘Öğretmenin El Kitabı’* adlı bir kitabın satışından elde edilen gelir, sendikanın çalışmalarını önemli ölçüde rahatlatmıştır.”*

Hemen belirtelim ki, bu kitabın hazırlanması da çok kolay olmamıştı. Eser Konya’da hatıra binaen uygun bir fiyatla bastırılmıştı. 1996 yılında 10 bin adet basılan kitap kısa sürede tükenmiş; 1997 ve 1998 yıllarında kitabın 2. ve 3. baskıları gerçekleştirilmiş ve toplam 40 bin adet basılmıştı.

Sendikanın tüzüğünde, *“kurs gibi eğitim ve kültürel faaliyetlerde bulunur”, “Üyelerine ve topluma hizmet için, sağlık, tatil, dinlenme, lokal, misafırhane, kreş, yurt, spor ve benzeri ekonomik ve sosyal tesisler kurar, kurulmasına yardımcı olur, işletir”, “Üyelerinin ve toplumun kültürel gelişmesine katkıda bulunabilmek için kütüphane, kitapevi ve basımevi kurar ve işletir. Kitap yayını, süreli ve süresiz yayınlar yapar”* ve yine, *“Nakit mevcudunun yüzde yirmisinden fazla olmamak kaydıyla sını ve ekonomik teşebbüslere yatırımlar yapar”* kurallarına yer verilmişti.

Tüzük gereği kurulan hayallere Mehmet Akif İnan katılmıyor değildi.

Avrupa ve Amerika’da olduğu gibi *“En büyük vakıf üniversitelerini”* Eğitim-Bir ve Memur-Sen kurmalıydı. Her şube, *“özel okullar ve kurslar”* açmalı ve çalıştırmalıydı.

* *Medeniyetin Burçları, M. Akif İnan’ın Hatırasına.* Hasan Hüseyin Tanrıverdi. s. 184.

Sendika, “sağlık, tatil, dinlenme, lokal, misafırhane, kreş, yurt, spor ve benzeri ekonmik ve sosyal tesisler” kurmalı, kurulmasına yardımcı olmalı ve işletmeliydi.

Sendika, “Kitap yayını, süreli ve ekonomik teşebbüslere yatırımlar” yapmalı ve çalıştırmalıydı.

Sendikalar mülk edinmeli, kendi binalarında hizmet vermeli, sahillerde ve orman alanlarında dinlenme yerlerine sahip olmalı, üyelerine böylece hizmet vermeliydi. Bir senelik iki senelik kira bedelleriyle mülk sahibi olunabilirdi.

Tavşanlı Temsilciliği'nden Gelen Bağış

Sendikada hemen her zaman para sıkıntısı vardı. Tam böyle bir sıkıntının pençesindeyken Kütahya'nın Tavşanlı ilçesi Eğitim-Bir Temsilciliği'nden bir miktar bağış geldi. Bu bağış, Mehmet Akif İnan'ı çok rahatlatmıştı. İnan, bu bağışı çeşitli toplantılarda defalarca dile getirdi. Her anlatışında seviniyor, dört köşe oluyordum. Amaca bir adım daha yaklaşıldığına ben de inanıyordum.

Tavşanlı'daki Eğitim-Bir üyeleri omuz omuza vermişler ve ticaret yapıyorlardı. Üyeleri biraraya getiren, kaynaştıran da Eğitim-Bir'di. Tavşanlı'daki üyeler araba pazarlaması işine girişmişlerdi ve hayli para da kazanmışlardı. İşte üyelerin kaynaşmasını ve maddi bakımdan kazanç elde etmelerini sağlayan Eğitim-Bir Genel Merkezi'ne şükranlık olarak bağış gönderiliyordu. Bu bağış, Mehmet Akif İnan'ın mutluluğuna ve tüzüğün amaçlarına uygun faaliyet gösteren Eğitim-Bir Tavşanlı İlçe Temsilciliği'ni takdir etmesine vesile oluyordu.

Eğitim-Bir Kayseri Şubesi önderliğinde de üyeler tarafından, biri şehir merkezinde olmak üzere üç market ve benzeri ticari kuruluşlar açılmıştı. Kâr eden bu kuruluşlar hem üyeleri, hem müşteriyi hem de sendikayı memnun ediyordu.

ŞEHİT ADEM YAVUZ'DAN AYRILIŞ

3 Mart 1996

Şehit Adem Yavuz Sokak'taki yerimize artık veda ediyoruz. Nice hatıraları, bu ara sokağın miskinliğinde bırakarak, aydınlık, her bakımdan önü ve ufku açık bir mekâna, Sıhhiye'deki Beyaz Saray Apartmanı'nın zirvesine taşınıyoruz. Bu değişiklik Memur-Sen'e, Eğitim-Bir'e, bizlere yeni bir ruh ve atılım gücü verecekti. Genel Başkan Mehmet Akif İnan başta olmak üzere herkes neşeliydi.

Mehmet Akif İnan için sendika yerinin anlamı daha da büyüktü: Sağda Topraklık sırtlarında Şehitlik, karşıda bütün hatırasıyla Mehmet Akif Ersoy'un İstiklal Marşı'nı yazdığı Taceddin Dergâhı var.

Samanpazarı, Mehmet Akif İnan için çok önemli. Hemen karşıda Mehmet Akif İnan'ın kalbini ve gönlünü bağladığı mekân olan 'Ofis' var. Kimbilir, şimdi kimler kalıyor, orada? Herhalde, iğne, iplik, simit satıp nefsini terbiye etmeye çalışan müdâvimler.

Daha yukarıda Ankara Kalesi, tarihin simgesi.

Mehmet Akif İnan'ın gözleri daha sola kayacak olmalı ki, masası ve koltuğu o tarafa yönlendirilmiş, sigarasının dumanı yakın planda mavi ebrular çizerken, İnan, ufukta, gönül sultanı Hacı Bayram-ı Velî Hazretleri'nin menkîbelerini tahayyül edecek.

Bu yeni binaya taşınmanın en çok beni memnun ettiğini belirtmeliyim: Taşındığımız Beyazsaray Apartmanı, Strazburg Caddesi'nin 2 numaralı binası, benim avukatlık büromun bulunduğu bina ise bitişikteki 4 numaralı bina. Ayrıca, Beyazsaray Apartmanı, duruşma aralarında da sendikaya kolaylıkla gelebileceğim, Ankara Adliye Sarayı'na en yakın bina idi. Artık yollarda vaktim ziyan olmayacaktı.

Memur-Sen Yönetim Kurulu Toplantısı

27 Mart 1996, Salı

Toplantı başlamadan az önce Mehmet Akif İnan, sekretere şöyle talimat veriyordu: *“Telefonu bağlayarak cevap vermek zorunda bırakma beni, olur mu yavrucuğum. Telefonda konuşarak ya da sohbet ederek arkadaşların zamanını almak istemiyorum.”*

Bu tembihle; en sık yapılan hatalardan birisinin, toplantı yapılırken gelen telefonlara cevap vermek olduğu gösteriliyor, toplantı esnasında özel bir görüşmenin dikkati dağıtacağına ve daha da önemlisi çalışma arkadaşlarımıza saygısızlık yapmış olacağıma işaret ediliyordu. Bu, toplantıya katılanlara direkt olarak tüm dikkatimizi, konuşulacaklara yoğunlaştırmamız gerektiği mesajı veriliyordu.

Banka Hesapları

12 Nisan 1996, Perşembe

Şubelerce toplanan aidatların elimize daha çabuk geçmesi bakımından, mutemetler tarafından kaynaktan kesilecek veya verilecek talimatla bankalarca hesaplardan aktarılacak aidatların toplanabilmesi için bankalarda hesaplar açılmasına karar verilmişti.

Yapı Kredi Bankası Necati Bey Şubesi isteğimizi hemen kabul etmişti. Provizyon ücretinin dahi alınmayacağını belirtmişlerdi.

Türkiye İş Bankası'nın Necati Bey Şubesindeki şef bütün sorumluluğu kabul ederek, sırf bizim hatırımız için hesap açılmasını sağlamıştı. Yine ısrarlarımız üzerine provizyon ücretinin alınmayacağını teminatını da vermişti.

Kızılay'daki Halkbank Şubesi'nin çıkardığı zorlukları Mehmet Akif İnan'ın özel gayretiyle aşabildik. Yine de, çalışmalarda bu banka zorluklar çıkarıyordu.

Mehmet Akif İnan'ın bizzat ilgilenmesine rağmen Ziraat Bankası Bahçelievler Şubesi, isteklerimizi yerine getirmede, havalelerden provizyon ücreti almaktan vazgeçmedi. Dolayısıyla Ziraat Bankası'yla çalışamadık.

Bankaların zorluk çıkarmalarının asıl sebebi, kamu çalışanları sendikalarının varlığının illegal olduğu düşüncesiyle tüzel kişiliklerini kabul etmemeleriydi. Bu kuruluşların her an kapatılma ihtimali olduğunu varsayan bankalar başlarına problem çıkarılabileceğini düşünüyorlardı.

Anayasa Değişikliği

Hak-İş'in 23. kuruluş yıldönümünde Genel Başkan Mehmet Akif İnan şöyle konuşuyordu:

"Anayasa'da dört maddenin değiştirilerek, oradaki 'işçiler' kelimesinin kaldırılarak yerine 'çalışanlar' kelimesi konulmasını; böylece memurlarımızın da o tarihe değin işçi sendikalarımızın elde etmiş oldukları kazanımlara sahip olmasını savunduk ve biz ayrı bir 'memur sendikası yasası'na da gerek duymadık. Bu Anayasa değişikliği ile sorunlarımızın kökten çözümleneceği ve tüm çalışanların aynı düzlemde çalışmalarını sergileyeceklerini söylüyorduk, ama ne var ki, 1995 yılında yapılan bir Anayasa değişikliği ile çıkarılacak olan 'memur sendikası yasası'nın da önünü tıkayan yeni bir düzenleme gerçekleşti. Bilindiği gibi, şimdiki hükümetin bir ara düzenleyerek, parlamentoya getirmiş olduğu 'memur sendikası yasası' taslağına da biz karşı çıktık. 48 maddeden oluşan bu yasa taslağının, biz Memur-Sen olarak, 18 maddesine itiraz ettik."

Mehmet Akif İnan, "Devlet, memuru ile kâimdir; iktidarlar değişir ama memur, yine memurdur, bürokrat yine bürokrattır." diyor, devletin temel taşları olan ve yapısını oluşturan bu kesimin durumlarının iyileşmesi konusunda yük altına girilmesi gerektiğini vurguluyordu. İnan, "Biz kendimizi işte böyle bir sorumlu sendikacılık anlayışının içinde sayıyoruz ve biz bu işi yaparken, kendimizi asla bir siyasî görevi de üstlenmiş kurum olarak görmedik. Bir ideolojik kurum olarak da, asla görmeye yönelmedik"* diyerek, sorumlu sendikacılığın görev alanının sınırlarını çiziyordu.

Mehmet Akif İnan'ın Takipçiliği

3 Temmuz 1996

Memur-Sen Yönetim Kurulu'nun 3 Temmuz 1996 günü mutad toplantısı olacaktı. Sendikalardan raporlar gelecek, âfâkî sonuç ve raporların incelenmesi yine zaman alacaktı. Mehmet Akif İnan, her şeyi takip ediyor ve biliyordu ama sendikalar da bir türlü gerekli performansı gösteremiyordu. Bu durum gayet normaldi. Sendikaların önlerindeki engelleri aşmaları için zamana ihtiyaçları vardı.

Mehmet Akif İnan, not defterini açıyor ve “*Kardeşim, falan tarihte falan görevler verildi, sonuç çıkmadı. Falan tarihinde şu şu görevleri üstlendiniz netice elde edemedik. Sorun nedir*” diye soruyordu. Yine de, faaliyet raporlarında gerçek faaliyet ortaya çıkmıyordu. Bir nevi, havanda su dövülüyordu.

Yönetim Kurulu toplantıları mazeret bildirimleri nedeniyle ağır aksak devam ediyordu.

REFAHYOL'LA İLİŞKİLER

Hükümet'in henüz çiçeği burnundaydı. Uzun yıllar Hak-İş Konfederasyonu Genel Başkanlığı'nı yapmış olan Necati Çelik, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı olmuştu. Bu bir ilkti. Çelik, Eğitim-Bir'in ve Memur-Sen'in de hamiliğini yapmış, bu uğurda önemli fedakârlıklarda bulunmuştu.

Hal böyle olunca, olumlu tekliflerin ve yapılması gerekenlerin, usulüne uygun olarak Bakanlığa götürülmesinden daha tabii ne olabilirdi ki? Bu cümleden olarak başta 'kamu çalışanları yasası' olmak üzere çeşitli kanunlarda yapılacak değişiklikler Bakanlığa sunuluyordu. Ayrıca, kamu çalışanlarının kayıplarının telafisine, durumlarının iyileştirilmesine yönelik teklifler de yine usulüne uygun olarak yapılıyordu. Ancak, kamu çalışanlarının maaşlarına yapılan zamlarla iyileştirmeleri yetersiz gören diğer sendikaların hükümete ve dolayısıyla Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Necati Çelik'e yüklenmesi karşısında tutum belirlemede sıkıntı yaşıyordu.

Memur-Sen, çalışanların haklarını savunmak üzere muarızlarla aynı safta sendikal cephede mi yer almalıydı, yoksa dostların bulunduğu ama sendika zaviyesinden bakıldığında karşı cephe olan Hükümet cephesinde mi yer almalıydı?

İşte böyle durumlarda ve kritik konularda, devreye girip gerekli eleştirilerde bulunacak akil insanlara ihtiyaç vardı.

En Büyük Sendika Olmaya Yönelik Güçlü İnanış

Mehmet Akif İnan, ister Türkiye'de isterse yurtdışında olsun insanların gerçek kişiliklerini ve benliklerini kazanmalarını, sivil toplum örgütlerinin başarılı olmalarına bağlıyordu. Bu kuruluşlardan da siyasî amaçlı olanlarının değil, yalnız ve yalnız sendikal kuruluşların hedefe ulaşacaklarına inanmıştı.

Dernek ya da vakıf adı altında varlıklarını sürdüren kuruluşlar, bir gün ve mutlaka siyasî gücün güdümüne girmek zorunda kalıyordu. Aksi takdirde yok olması ya da varlığının ortadan kalkması işten bile değildi. Bu konudaki yasaların sık sık değişikliğe uğradığı ve idari baskıların kuruluşları kıpırdayamaz hale getirdiği her an görülüyordu. Bu sebeplerle aynı amacı güden dernek ya da vakıf adı altında çalışan sivil toplum örgütlerinin faal üye sayıları onbinleri geçmiyordu.

Sendikal kuruluşların ise, nisbeten dünya çapında varlıklarını ve faaliyetlerini sürdürmeleri istikrar kazanmıştı. Bu nedenle yüzbinlerce, hatta milyonlarca üye faal olabiliyor, sonuca gidebiliyordu.

Mehmet Akif İnan, yeri geldikçe ya da tamamen siyasî bir kişi olmasını ve sonunda bakan olarak emellerini gerçekleştirebileceğini önerenlere sendikacılığın önemini şöyle açıklıyordu: *“Benim siyasî olmam, bakan olmam sorunu çözmez. Önemli olan Konfederasyon ve sendikanın Türkiye’nin en büyük sendikası olmasıdır. Problemlerin çözümü en büyük olmakla, masaya oturmakla çözülecektir.”*

TUTARLI SENDİKACILIK

7 Eylül 1996

Anayasa değişikliği ile ilgili olarak konunun çeşitli komisyon ve toplantılarda irdelenmesinden sonra Memur-Sen’in görüşü oluşmuştu.

Bakanlığın isteği belli idi: Toplu iş sözleşmesi ve grev hakkını içermeyen bir kanunun çıkarılmasından

yanaydı. Bakanın özel görüşü ise, toplu iş sözleşmesi ve grev hakkını içeren bir kanunun çıkarılmasından yanaydı.

Memur sendikalarına grev ve toplu sözleşme hakkının verilmeyeceği hemen hemen kesinlik kazanmıştı.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, sendikalardan ‘kamu çalışanları yasa tasarısı’ üzerine görüş istemişti.

KESK aşırı isteklerde bulunacak, Türkiye Kamu-Sen de tutucu olacak ve toplu sözleşme ve grev hakkı istemeyecekti.

Memur-Sen’in de ‘Bakanlığın resmî görüşleri’ doğrultusunda ve Türkiye Kamu-Sen’in paralelinde tekliflerini hazırlayacağı öngörülüyordu.

‘Kamu çalışanları sendikaları kanun tasarısı’ üzerindeki görüşler, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’nda, Müsteşar başkanlığındaki bir toplantıda yazılı ve sözlü olarak sunulacaktı.

Yapılan toplantıda, Memur-Sen’in Bakanlığın görüşü istikametinde bir görüş ortaya koyacağı sanılırken Mehmet Akif İnan’ın, “*toplular iş sözleşmesi ve grev hakkını da içeren bir yasanın çıkarılmasını istiyoruz*” teklifi toplantıya katılanları oldukça şaşırtmıştı.

Memur-Sen, bundan sonra, sendika üyelerinin istekleri doğrultusunda, “toplular sözleşme ve grev hakkını içeren bir yasanın çıkarılması” için, kamuoyu önünde tutarlı ve süreklilik arz eden bir sendikacılık faaliyeti yürütmüş olacaktı.

Kamuda Yeniden Yapılanma Paneli*

30 Kasım 1996

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Necati Çelik: *“İki şeyin önemi büyüktür ve o iki şey kötü sonuç verir: Teslimiyetçilik ve yetinmedir.”* Bakan Necati Çelik, devamla, *“Kamu Çalışanları Sendikaları Yasa Tasarısı ile ilgili olarak, otoritelerin bir kısmı Anayasa’nın ‘Toplu sözleşmeli ve grevli’ sendikalar yasasına izin vermediğini, bir kısmı da izin verdiğini belirtmektedir. Şu anda ‘de facto’ -fili durum- söz konusudur. Sendikalar yasalardan önce kurulmuş, sendikal işlevlerini yerine getirmiş, ancak daha sonra çıkacak olan mevzuata yön verecek etkinlikleri gösterememişlerdir”* diyerek, sendikal faaliyetlerde daha etkin olunmasını istiyordu.

Mehmet Akif İnan *“Anayasa’da ‘toplu sözleşmeli ve grevli’ yasanın çıkmasını engelleyen bir kural yoktur”* diyordu.

SENDİKAYI GÜÇLENDİRMEK İÇİN YETKİ VERME

Memur-Sen Genel Yönetim Kurulu Toplantısı

02 Ağustos 1997, Cumartesi

Mehmet Akif İnan, sendikaları, daha fazla yetki ve sorumluluk vererek güçlendirmenin yollarını arıyordu. Yöneticinin her şeyi kendisine saklamasını istemiyor ve kontrolü kaybetmekten korkanları uyardıktan edemiyordu. Üyelere güven verilmesinin başarı olasılığını artırdığını ifade ediyor, başarısızlık

* KAMU-BÜRO-SEN, Kocatepe, TDV Konferans Salonu

durumlarında da, hesabın yöneticiden sorulduğunu belirtiyor, gayretli olanların çabasını da, başarılarını da övüyordu.

Ancak, bazı sendika başkanlarının abartılı ve tutarsız konuşmaları üzerine, Mehmet Akif İnan, *“Eğer bir yönetici yararlı olamıyorsa istifa etmelidir. Başarılı olamıyorsak istifa edelim ya da yeni sendikalar kuralım”* diyordu.

Mehmet Akif İnan, kendi şahsî hayatı ile ilgili problemlerini hiçbir zaman gündeme getirmiyordu ve mazeret de üretmiyordu.

Daha önce verilen görevlerin unutulduğunu zannedenlere, not defterini açarak hangi tarihlerde, hangi görevleri yüklendiklerini gösteriyor, görevlerini yerine getirmeyip mazeret ürettiklerini söylüyordu.

Daha ileri giderek, işyerinden izin alamadıklarını belirten görevlilere, *“Sendikal göreviniz varsa işyerinizden ayrılınız. Ankara dışına çıkarken de aynı şekilde hareket ediniz. İzin meselesi, yöneticinin sorunudur. Ben işyerimden ayrılırken izin istemem.”* diyordu.

Ankara Sıhhiye’de Zamların Kınanması Mitingi

28 Haziran 1998, Pazar

Hükümetin yüzde 20’lik zam kararı Memur-Sen Konfederasyonu üyesi binlerce memur tarafından protesto edilmişti. 28 Haziran 1998 Pazar günü, kamu görevlileri Tandoğan’dan Sıhhiye Meydanı’na kadar yürümüşlerdi.

Miting, Genel Başkan Mehmet Akif İnan'ın konuşması ile başlamıştı. Diğer işçi ve memur sendikası temsilcileri de desteklediklerini ifade ederek toplululuğu selamlamışlardı.

Mitingde, soygun ve vurgunun ulaştığı boyutları simgeleyen meclis koltuğu maketi yakılmıştı. Bu mitingte memurların tepkisini gören hükümet Ekim ayında yüzde 10 ek zam vereceğini hemen ilan etmişti.

Memur-Sen Konfederasyonu, bu Ankara eylemi ile, gerektiğinde üyelerinin haklarını koruma konusunda demokratik mücadele yöntemlerinin her türüne başvuracağını ve kararlılığını bir kez daha göstermişti.

EMEK PLATFORMU

Türkiye'de de son yıllarda sendikal örgütlenme hızlı bir gelişme göstermişti. Bu gelişmenin yanında, ekonomik gücü elinde tutan TÜSİAD, TOBB gibi kuruluşlar, hükümette revizyon, hükümetin istifası gibi isteklerde ve eylemlerde bulunmaktaydı. Hatta sahip oldukları ekonomik imkânlar sayesinde yüklü miktarlarda paralar ödeyerek çeşitli bilim adamlarına ülke sorunları ve çözüm yollarıyla ilgili inceleme ve araştırma raporları yazdırmakta, bu yollarla kamuoyu oluşturmaktaydılar.

Yerli ve yabancı sermaye ile bir bütün olarak halkımızın ve ülkemizin çıkarları, çok açık ve net bir biçimde karşı karşıya geliyordu.

Yıllardan beri tek yanlı şartlandırmalarla, uygulanmakta olan yanlış politikaların alternatifinin bulunmadığı iddialarına karşı, Türkiye gerçeklerine uygun, halkımızın sorunlarına çözüm üretilebilmesi; yatırım, üretim ve istihdamı artırmayı ve sosyal adaleti sağlamayı amaçlayan alternatif programın ayrıntılarının geliştirilmesi ve kamuoyuna daha yaygın bir biçimde tanıtılması ve duyurulması; kamu çalışanlarının insan onuruna yaraşır bir ücret almalarını sağlayacak ve eşit işe eşit ücret ilkesinin hayata geçirilecek şekilde uygulanması için, çok farklı siyasal eğilimlerin yönetimlerde bulunduğu işçi ve kamu çalışanı konfederasyonları ilk kez belirli eylemleri gerçekleştirmek amacıyla biraraya geliyordu.

Böylece, 54. Hükümet -Refah-Yol iktidarı-döneminde 'Sivil İnisiyatif' adı altında örgütlenen işçi ve memur sendikaları -Memur-Sen'in de dâhil olduğu 6 konfederasyon- ileride, 'Emek Platformu' adı altında kurumsallaşacak olan bir örgüt halinde bir araya gelerek seslerini duyurma ve isteklerini gerçekleştirme yolunda güç oluşturmuş oluyordu.

1999 yılı başında Memur-Sen'in de içinde bulunduğu 'Emek Platformu' ortak bildiri yayınlatabilme noktasına gelmişti.

14 Temmuz 1999'da Emek Platformu'na, bazı emekli örgütleri ile bazı meslek birlikleri de katılmıştı. Emek Platformu, bileşenleri açısından bakıldığında, çalışanların bugüne kadar gerçekleştirdikleri en yaygın ve kapsamlı örgütlenmedir.

Son katılan örgütlerle beraber 'Emek Platformu,' Türk-İş, Hak-İş, DİSK, Memur-Sen, KESK, Türkiye

Kamu-Sen, Türkiye İşçi Emeklileri Cemiyeti, Tüm İşçi Emeklileri Derneği, Tüm Bağ-Kur Emeklileri Derneği, TMMOB, Türk Dış Hekimleri Birliği, Türk Eczacıları Birliği, Türk Tabipleri Birliği, Türk Veteriner Hekimleri Birliği, TÜRMOB'dan oluşuyordu.

Türkiye'de sendikalar açısından, 1999 yılının gündeminin önde gelen birkaç maddesinden biri, 'Sosyal Güvenlik Reformu' adı verilen yasa tasarısıydı.

1995 yılında hazırlanan "Sosyal Güvenlik Yasa Tasarısı" üzerindeki tartışmaların ardından, 1996 yılında yeni bir tasarı gündeme gelmişti. Bu tasarının önemli bazı maddeleri konusunda TBMM Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu'ndaki görüşmeler sırasında işçi, işveren ve hükümet temsilcileri arasında büyük ölçüde bir mutabakat sağlanmıştı.

Başbakan Bülent Ecevit'in, 11 Temmuz 1999'da yaptığı konuşmada, sosyal güvenlik reformunun yapılmaması durumunda 'devletin çökeceği' biçimindeki iddiası da çok tepki uyandırmıştı.

Tasarı TBMM Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu'nda görüşülürken, Türk-İş, Hak-İş, DİSK, Memur-Sen, KESK ve Türkiye Kamu-Sen genel başkanları komisyon üyelerine "Sosyal Güvenlik Yasa Tasarısı" ile ilgili görüşlerini anlatmışlar ve bazıları birer dosya sunmuşlardı.

Emek Platformu'nu oluşturan kuruluşlar 24 Temmuz'da Ankara'da büyük bir miting yapılmasını uygun bulmuştu. Böylece, 24 Temmuz 1999'da Ankara'da, yüzbinlerce kişinin katılımıyla Türkiye tarihinin en büyük işçi ve kamu çalışanı mitingi gerçekleştirilmişti. Bu

eylem, Emek Platformu'nun Sosyal Güvenlik Yasası'nın görüşmeleri sürecinde gösterilen önemli etkinliklerinden biriydi.

Bu mitingde, organizasyona liderlik eden ve hastalığına rağmen mitinge katılan Memur-Sen Genel Başkanı Mehmet Akif İnan'ın yaptığı anlamlı konuşma dikkat çekmişti. Bu konuşma, Mehmet Akif İnan'ın kitlelere ve yüzbinlere hitap ettiği son konuşma oluyordu.

Memur-Sen'i kısa sürede kamu çalışanlarının ve kamuoyunun gündemine sokan Mehmet Akif İnan, Emek Platformu'nun kuruluşunda önemli bir rol oynamış, daha sonra Emek Platformu'nun dağılma sürecine girmesi dönemlerinde de birleştirici kimliğiyle platformun devamını sağlamıştı.

13 Ağustos 1999 günü ülke çapında, Türkiye tarihinde ilk kez tüm siyasal eğilimlerden kişiler ve tüm işçi ve kamu çalışanı örgütleri, Türkiye tarafından onaylanmış 87 sayılı Sözleşme'de yer alan meşru ve demokratik direnme haklarını birlikte kullanmışlardı.

Emek Platformunun gösterdiği önemli etkinliklerinden biri de, 2000 yılında Kamu Görevlileri Sendikaları Yasası'nın çıkarılması aşamasında gerçekleşmişti. Platformun, tarihe kaydedilen en büyük eylemiyse, 1 Aralık 2000 tarihinde dönem sözcülüğünü Memur-Sen'in yaptığı ve ülke çapında 1 milyon çalışanın katıldığı iş bırakma eylemi ve mitingidir.

BÖLÜM 4

İZLENİM VE ANEKDOTLARLA MEHMET AKİF İNAN

İZLENİM VE ANEKDOTLAR

MEHMET AKİF İNAN'IN METODU VE ETKİSİ

Mehmet Akif İnan'ın Çalışma Prensipleri

Genel Başkan Mehmet Akif İnan, amacına ve gereğine inanmadığı bir fikrin ve bir eylemin savunucusu olmuyor; kabul ettiği bir fikri bütün benliğiyle savunuyor ve canı pahasına da olsa, bütün sıkıntılara rağmen o fikirden taviz vermiyordu.

Mehmet Akif İnan, bu durumunu ve genel karakterini şöyle dile getirir: *“Çocukluğumda oldukça duygusal, içe dönük, romantik biriydim. Biraz da inatçılığım vardı. Bir hayli de kavgacıyım.”*

Mehmet Akif İnan'ın sendikal mücadelesinin altında yatan özellik, yaptığı beyanın son cümlesinde özetlenmişti.

Yönetim Kurulu toplantıları geniş kapsamlı tutuluyor, sekreterlerin yardımcılarıyla beraber toplantılara katılmaları sağlanıyordu.

Yönetim Kurulu toplantılarında, bir önceki toplantıda alınan kararların irdelenmesi yapılıyordu. Mehmet Akif İnan, alınan karar ve yüklenen görevleri not ediyor, yerine getirilip getirilmediklerini, daha sonra mutlaka kontrol ediyordu. Verimliliğin artırılması için not alınmasını istiyordu. Bir konu ya da kişiyle ilgili notlarını hatırlarında tutuyor ve yeri geldikçe, sıralıyordu.

Bu prensibin neticesi, kısa yoldan ve emek sarf etmeden hedefe ulaşmak isteyenler sendikaya üye olmuyorlar veya sendikadan ya da Mehmet Akif İnan'ın çevresinden hemen uzaklaşıyorlardı. Mehmet Akif İnan'ın nazarında 'bunlar birer hımbıl'dı.

Yakın arkadaşı Rasim Özdenören de, Mehmet Akif İnan'ın 'Kurallara bağlı kişiliği' ile ilgili aşağıdaki görüşlerini ileri sürüyor: *"Gündelik sıkıntılarıyla dolu olduğu zamanlarda bile sıkıntılarını açık etmez, kendine saklardı. Bu, aynı zamanda Akif'in soyluluğunun da bir göstergesiydi. Şiirinin bir beytinde: 'Nefsimin sırçası dolanır elde / ne kırarım onu ne de korurum' diyor.*

Acaba nefsi kimin elinde dolanıyor? Kimdir o eğitici? Ve kendisi acaba niçin onu ne kırıyor ne de korumasını beceriyor? Bütün bu tedirgin duruşlarda, onun kendini kapıp koyuvermede tutuk davrandığını hissetmiyor muyuz?

Hayır, onun, bir iman adamı olarak sonuna kadar gitmediğini söylemek istemiyorum, orada bir kuşku ve tereddüt yok. Fakat onun kendini bütün çıplaklığı ile ortaya koymaktan çekinmesi ve kendine mahrem tuttuğu bir sır bırakması... İşte bu özellik, Akif'i Akif yapan belirtilerden başta olan biri! Onun şiirleri de, bizce böyle bir sırda bekâsını sürdürecektir.^{27}*

Sen Hangi Görevi Yapacaksın?

İnsanlar bir konuda dert yanarken, büyük bir ihtimalle sadece dinlenilmelerini istiyorlar. Çoğu zaman Mehmet Akif İnan da, bu durumda olan kişilerin ne

* *Medeniyetin Burçları, M. Akif İnan'ın Hatırasına, R. Özdenören, s.23.*

demek istediklerini hemen anlasa da dinlemeyi tercih ediyor ve neler yapmaları gerektiğini söylemiyordu.

Zor durumda kaldığımız zaman bize nasihat verecek ya da yol gösterecek birilerini değil de, bizi anlayacak birilerini, yani bizimle empati kuracak birilerini aradığımız olur. Ya da birisi yaptığı bir şeyi anlatırken, bazen söze karışıp o konuda kendi yaptıklarımızı anlatmaya başlarız. Sürekli kendimizden bahsetme isteğimizi dizginlemede sıkıntı çektığımız olur.

Kişi, birkaç defa kuralları çiğnediğinde ya da haddini aşıp saygısızlık sınırlarını geçmeye başladığında Mehmet Akif İnan öfkelenirdi. İlk istifini bozmaz, muhatabının susmasını beklerdi. Öfkesi, iradesini ve tahammül sınırını zorladığında da muhatabını paylamaktan geri durmazdı.

Sihhiye'de bulunan Genel Merkez'de Mehmet Akif İnan'ın makamında özel bir mesele görüşülüyordu. Kapı açıldı, bir arkadaş içeri girdi, müsaade alarak oturdu. Bir müddet sonra söze karıştı.

Konuşma sırasında cebinden çıkardığı kağıttan birinci maddeyi okuduğunda Mehmet Akif İnan, koltuğunda gerildi, bir kartal gibi bakışlarını arkadaşın üzerinde topladı. Ağır ve sert bir söz söyleyeceği anlaşılıyordu ki, 7-8 maddeden ibaret olan teklifin daha 2. maddesi bitirilmeden Mehmet Akif İnan gürlledi: *"Sen!.. Bunları bana sayma!.. Sen!.. Bunlardan hangisini yapacaksın, bana onu söyle!.."*

Arkadaş kağıdını cebine koydu. Başka bir şey konuşamadı. Sıraladıklarından herhangi birini yapacak durumda değildi çünkü.

Mehmet Akif İnan, akıntıya kürek çekmeyi ve zamanını boşa harcamayı istemiyordu.

Mistik Spekülasyon

Karşımızdaki kişinin espri anlayışını, duygu ve düşüncesini her zaman bilemeyiz. Bunun için sohbet esnasında, sözlerimizin muhatabımızı nasıl etkilediğini ölçüp tartmada yarar vardır.

Bir arkadaş: *“Falan beldede kerâmetli bir şeyh, falan beldede ma’rifetli bir şeyh var. Falan yerdeki şeyh efendi kerâmet sahibi ve seyyid-i kirâmdan ...”* diye konuşmasına devam ediyordu.

Mehmet Akif İnan: *“Şeyhin de, falanın da kerâmeti vardır. Falanın da ma’rifeti vardır”* diyor ve önce anlatılanların bir benzerini anlattıktan sonra devam ediyordu: *“Ve aziz kardeşim! Bu anlattıklarımız mistik spekülasyonlardır.”*

Mehmet Akif İnan bu davranışıyla, gelecekte elde edilecek menfaatler açısından keyfi ve mesnetsiz düşünme ve eylemde bulunmanın bir yarar sağlamayacağını göstermek istiyordu.

İnsanların sık sık gerçekte var olamayan şeyleri tasarladıklarına ve daha sonra da bunları gerçekmiş gibi anlatarak işin özünü kaçırdıklarına işaret ediyordu. Böyle anlatılanları da, “faydasız, indi -kişisel- görüşler” olarak yorumluyordu.

İslam

Müslüman:

Mehmet Akif İnan, şiirinde İslâm ve ona bağlı olan dünya görüşünü dile getirmiştir: *“Evet, İslâm’ın bütün hassasiyetini, estetik kanunları kullanmaya; ama onu içimin süzgecinden geçirerek ona yeni bazı unsurlar eklemeye gayret göstererek kurmaya çalıştım.”*

Müslüman odur ki, bütün eyleminin, rüyalarının bile hesabını yüz akıyla vermeye kalksın. İşte müslüman odur...

Tebliğ:

Tebliğ bir fikrin, bir kültürün ve bilginin diğer tarafa duyurulmasıdır. Tebliğden sonra muhatapta, tebliğ doğrultusunda bir değişikliğin olması beklenir.

Tebliğde bulunma bir zorunluluk bazen de bir sorumluluk ya da görevdir.

Ancak, Mehmet Akif İnan’a göre tebliğin konusunu teşkil eden fikir ve bilgilerden karşı tarafın, daha önce bilgilendirilmemiş ya da şuurlanmamış olması gereklidir. Aksi takdirde ‘tereciye tere satmak’ gibi gülünç bir duruma düşülmüş olur.

Mehmet Akif İnan’ın tebliğ dersi:

Sendikanın çeşitli seminer ve toplantılarında dile getirilen ve bu konuları dert edinen kimselere aynı konularda nutuk çekenleri, Mehmet Akif İnan müdahale ederek hemen susturur; *“Tebliğ, bilmeyen kimselere yapılır, bu işin şuuruna ermiş olanlara, işi bilenlere değil!”* derdi.

Konuşma Zamanı

Mehmet Akif İnan, zamanını bir şeyler verebileceğini, etkileyebileceğini düşündüğü kişilere, kendisinden istifade etmek isteyenlere hesapsız harcıyordu.

Sözünün kesilmesini, araya girilmesini istemiyordu. Hele, sohbet ettiği kişilerin yanında, kendi düşüncesine ters düşen olgunlaştırılmamış bir fikrin söylenmesi veya empoze edilmesi karşısında tartışmaya fırsat vermeden söyleneni reddediyordu.

Bu hareketiyle Mehmet Akif İnan'ın anlatmak istediği *“İcraatlar, planlı ve programlı olmalıdır. Plansız ve programsız, zamansız ve mekansız yapılan icraatların yararı yoktur. Bu teşebbüsler sahibini her zaman hüsrana uğratır ve uğratmalıdır da.”*

Bu nedenle konulu ve amaçlı bir toplantıda en ağır tenkitlere bile tahammül etmiş ve dinlemiştir.

Mehmet Akif İnan'a önerilecek teklifler, uygun bir zamanda, uygun bir yerde ve uygun bir ortamda, tercihen yalnızken sunulmalı, açıklamalar yapılmalı ve tartışılmalıydı. Mehmet Akif İnan, içten ve dikkatli bakışlarla dinler, anlayamadığı hususlar varsa sorar ve açıklanmasını isterdi.

İdari meselelerin ve eğitime ilişkin günlük sorunların, öğrencilerin durumlarının görüşüldüğü Fen Lisesi Öğretmenler Kurulu toplantılarında hemen hemen hiç söz almadığını defalarca söylemiştir.

Zihni ile Hesaplaşma

Yalnız başına kaldığında hep düşünür ve sanki sigara dumanıyla çizilen resimleri seyrederdi. Sokakta yürürken kendisiyle ilgilenen yoksa, gözlerini iki adım öteye diker ve hızlı adımlarla yürürdü. Gelen geçen hiç umurunda değildi.

Sokak ve caddeleri geçişinde trafik kuralları yok gibiydi. Yoğun trafiğine rağmen, sendikanın önündeki Atatürk Bulvarı'nda -yaya geçişini engelleyen bariyerler olmadan önce- karşıdan karşıya geçmede tereddüt etmiyordu. Caddeyi geçerken bile adeta zihin muhasebesi yapar gibi yürüyordu.

Bir ara, özel arabamız iki şeridi ayıran beton bariyerlere çarpmış ve büyük hasar oluşmuştu. Kendisine İtalyan fizik bilgini Piyer Curi'nin, henüz trafik yoğunluğunun olmadığı caddeden geçerken, kazaya uğrayarak canından olduğu hatırlatıldığında, Mehmet Akif İnan susmayı tercih ediyordu. Adeta *"Kaza yapıp yapmama, yoldan geçen taşıtların sorunu; benim sorunum değil, ben kadere inanıyorum"* der gibiydi.

Doğru ve Yerinde Yapılan Hareketten Korkulmaz

Mehmet Akif İnan, Mehmet Doğan, Bahri Zengin, Rıfki Kaymaz bir siyasi kuruluşa danışman olarak çağrılırlar. Mehmet Akif İnan ve arkadaşları tarafından, siyasî kuruluşa alışılmamış, hatta yadırganabilecek yöntemler tavsiye edilir. Lider, *"Sizi anlıyorum, tekliflerinizi de makul kabul ediyorum. Ancak, hitap ettiğimiz toplumun bir kısmı, bu tavsiye ettiğiniz yöntem karşısında bize karşı soğuk davranacaklardır, onları kaçırabiliriz"* der. Mehmet

Akif İnan, “Sizin kaçabileceğini düşündüğünüz grupları kapıdan kovsanız, onlar pencereden girerler. Onlar sizlere tam inanmışlardır, kaçabileceklerinden korkmayın” diye teminat verir.

Yapılan tavsiye ve reklâm metodu icra safhasına konur. Reklâm, o kadar cazip hale gelir ki, yeni sempatanlar kazanıldığı gibi, kaçabileceklerinden korkulanlar, her şeyi olgunlukla karşılarlar.

Önder Kim?

Mehmet Akif İnan, bir sendika başkanı ve bir liderdi. Kuruluştaki lidere saygı gösterilmesi gerekirdi. Böylece kuruluş üyeleri, liderlerine bağlılıkları nedeniyle verilen görevleri de kolayca yerine getireceklerdi.

Mehmet Akif İnan, manevî yönden de bir liderdi. Namaz vakitleri geldiğinde abdestini alır, beyaz takkesini giyer ve seccadenin başına geçer namazını kılar. Sendika’da ziyaretçi bulunmadığı zamanlarda, “Nurettim Hocam kalk, hazırlan da namazımızı kılalım” derdi. Seccadenin başına geçtiğimizde bütün liderlik vasıflarını geride bırakır, “Nurettin Hocam, imamlığı sen yap” der ve ileriye işaret ederdi. Israrlarımın rağmen imamlık yapmazdı.

Mehmet Akif İnan, benim ehl-i tarik olduğuma inanıyor ancak nereye mensup olduğumu sormuyordu. Bu nedenle ‘Ofis’e gitmemi de teklif etmiyordu.

Şarktan gelen âlim zatlar ve müderrislerle tanıştırmak için, kendisi bizzat gelip davet ediyordu.

Hatanın Sorumluları

Mutâdı olduğu üzere Mehmet Akif İnan, Gazi Hastanesi'ndeki tedavisi sonrası yine Memur-Sen'e uğramıştı. Selâm verdikten sonra, yan taraftaki koltuğa oturmak isterken, bir yandan masa üzerindeki evrakları ve klasörleri topluyor, bir yandan da *"Buyrun Hocam, buyrun! Koltuğa oturun"* diye yönlendirmede bulunuyordum.

Mehmet Akif İnan, *"Lütfen, lütfen! Olmaz, rica ederim, rahatsız olmayın! Çalışmanıza devam edin, lütfen ..."* diye, tüm vakarıyla mukabelede bulunuyordu.

Evraklar deftere işlenirken sohbete de devam ediliyordu. Bir ara, İsmail Tezer içeri girdiğinde Mehmet Akif İnan konuyu değiştirerek, *"Bir insan ilim sahibi de olsa; mürit de, şeyh de olsa hata yapabilir, yanlış yollara sapabilir. İster âlim ister cahil; ister şeyh, ister mürit olsun hatayı farkedene sorumluluk yüklenmiş olur. O kişi, usulüne göre hatanın giderilmesinden sorumludur "* dedi ve konuşmasına devam etti.

Bu sözüyle Mehmet Akif İnan, *"Beraber çalıştığımız ve sorumluluk yüklediğimiz arkadaşlarımız var. Bir insan hata yapabilir. Hata farkedilmiş de giderilmeye çalışılmamışsa, sorumluluktan kurtulunmuş olmaz!"* demek istiyordu.

Bu söz, yapılmayan görevlerin, yakalanan ve değerlendirilmeyen fırsatların sorumlularının vicdanlarında senelerce kalacak nedâmetin acısını tattıracaktı.

Akıl Defteri

Mehmet Akif İnan, Genel Yönetim Kurulu toplantısına, son derece güzel bir not defteri getirmişti. *“Bu akıl defterinden, hepinizde bulunmasında yarar var. Yazılmayanlar unutulur. Unutmamak için önemli olan bilgileri kaydediniz. Unutulmaması gereken isimleri, telefon numaralarını, randevularınızı kayda alınız”* diyordu.

NÜKTELER / ANEKDOTLAR

Durmuş Ali Aker’in Partisi

Durmuş Ali Aker’i çeşitli toplantılardan, bilhassa Memur-Sen’in kuruluş aşamasındaki istişarelerden tanımiştık.

Mehmet Akif İnan’la çok samimilerdi. Güzel konuşuyordu. Zayıf vücutlu değildi, boyuna göre kilosu fazlaydı.

1996 yılından itibaren sendikada fazla görünmeye başladı. Ayrıca, ‘Beyazsaray’ apartmanında, sendikamızın bir alt katındaki avukatların bürosuna da çok sık gelip gittiğini söylediler.

Bir gün Mehmet Akif İnan’ın makamında ayakta sohbet ediyorduk. Ortamı uygun bulmuş olacak ki, Mehmet Akif İnan’a, *“Akif Bey! Sizi, yeni kurmuş olduğumuz partiye davet ediyorum”* dedi.

Mehmet Akif İnan, hiç yapmadığı bir şeyi yaptı, kahkahaya varacak derecede güldü ve: *“Siz, şair-yazar Durmuş Ali, siyaset yapacaksınız, parti kurdunuz ha!..”* dedi ve işi alaya alarak konuşmasına devam etti.

Durmuş Ali Aker, hiç cevap vermedi ve tebessüm etti. Mehmet Akif İnan ise siyasetin, o kadar basit olamayacağına işaret ediyordu.

Mehmet Akif İnan'dan İlk ve Son Uyarı

Sendikada günlük çalışmamı yapıyordum. Görev değişikliği yaptığımı öğrenen Mehmet Akif İnan yanıma geldi. Çok öfkeli olduğu anlaşılıyordu. İçeriye girer girmez, *“Ne yaptığını biliyor musun? Niçin gittin? bize haber verseydin olmaz mıydı? Bizi yalnız bırakıyorsun!”* diye, teessüflerini taşıyan sözler söyledi.

Biraz teskin olduktan, hızını aldıktan ve öfkesini yendikten sonra: *“Hocam! Konuşmama müsaade buyurur musunuz?”*

“Buyrun!”

“Hocam! Bakın, yine buradayım. Sendikada benim yerimi doldurabilecek arkadaşlara hizmet imkânı hazırlamak istiyorum. Ayrıca, sizin de bir an önce eserlerinizi bitirmede yarar var.”

Mehmet Akif İnan'ın en zayıf ve hassas yanı, bu düşünceydi. *“Çok doğru; burada çok, pek çok oyalanıyorum. Yerimi dolduracak birini bulsam hemen ayrılacağım”* diyordu.

Güzellerim

Gazi Üniversitesi Hastanesi'nde Mehmet Akif İnan'ın yanında oturuyorduk. Ziyaretçilerin ardı arkası kesilmiyordu. *“Gelenler var”* dediler. Bu gelenler farklıydı. İkisi kız, biri erkek üç öğrencisiydi. Ankara

Fen Lisesi'nden, hocalarını ziyarete gelmişlerdi. Öğrencilerini karşısında gören Mehmet Akif İnan'ın hali birden değişti. Büyük bir enerji kazanmıştı sanki, dinçleşmişti.

Bizlere, *“Ahmet Bey, Nurettin Bey, Mehmet Beyciğim”* diyen Mehmet Akif İnan öğrencilerine çok daha yakın ilgi gösteriyordu.

Hallerini, hatırlarını, diğer arkadaşlarını sorarken hep *“güzellerim, şekerim, tatlım”* diye hitap ediyordu.

Öğretmen Mehmet Akif İnan, işte buydu.

Vermesenz Ne Olur?

Hatırşinaslığının, cömertliğinin sınırı yoktu. Arkadaş hatırı uğruna yalnızca elinden geleni yapmakla yetinmez, elinden gelmeyen de zorlardı.*

Bir gün, M. Göktürk Uytun, Mehmet Akif İnan'ın kulağına bir şeyler fısıldamıştı. Mehmet Akif İnan elini cebine attı.

Bir işi için, Mehmet Akif İnan'dan 10-20 milyon TL isteyen ve parayı aldıktan sonra teşekkür ederek ayrılan M. Göktürk Uytun, aradan kısa bir zaman geçtikten sonra tekrar gelerek Mehmet Akif İnan'a bir kağıt uzattı.

Mehmet Akif İnan: *“Bu nedir?”* diyerek kağıdı aldı, okudu ve istifini bozmadan, elindeki kağıdı yırtarak çöp kutusuna attı. *“Kaç lira ki, senet mi yazılır; vermesenz, ne olur?”* dedi. M. Göktürk Uytun, geldiği gibi çıkıp gitti.

Taltif

Yabancı öğrenciler sendikayı, seri olarak ziyaret ederlerdi. Bir gün, yine içeri giren iki Kazakistanlı öğrenciye, yanına yaklaşımları için Mehmet Akif İnan işaret etti.

Öğrenciler vedalaşıp ayrıldıktan sonra Mehmet Akif İnan, *“Bu öğrencilere 3-5 kuruş veriyorum da onun için geliyorlar”* diyordu.

Böyle, pek çok öğrenciye ve yolda kalmışa yardım etmekten geri durmuyordu.

Evet, Mehmet Akif İnan; *“Hiç kimseden kendisi için bir şey istemezdi. Ömrü boyunca hep ‘veren el’ olmak için çırpındı durdu.”*^{*}

Müthiş İrade

Mehmet Akif İnan’ın öğrencisi ve edebiyatçı Osman Çeviksoy anlatıyor: *70’li yılların sonunda bir gün, okulda -Gazi Üniversitesi’nde- olaylar çıktı. Bir kısım öğretmenlerle öğrenciler panzerlerin korumasında okuldan ayrılmışlardı.*

Öğretmenler odasına girdiğimde Akif İnan Hocamızla karşılaşınca şaşırđım. Bütün öğretim üyeleri gitmiş, yalnız o kalmış. “Hocam, siz hâlâ burada mısınız?”

“Evet, kimi götürürlerse götürsünler, umurumda değil! Eğitim engelleniyor, eğitim!”

Mehmet Akif İnan, siyasî yönetimin ve karanlıktaki birilerinin eğitimi engellediğine inanıyordu.

* Nazif Gürdoğan, *Yeni Şafak*.

Sigaram bitmiş, dışarıya çıkıp sigara alamamıştım. Koridorda biraz dolaştıktan sonra, hocam Mehmet Akif İnan'dan sigara istemeye karar verdim ve odaya tekrar girdim. Hocamdan sigara istemenin verdiği mahcubiyetle, "Hocam, çok özür dilerim. Sigaram kalmadı, bir sigara verebilir misiniz?" dedim.

"Aaa! Ne münasebet, sigaranın lafı mı olur" dedi ve sigara paketlerini çantasından çıkararak masanın üzerine bıraktı.

Köroğlu Dağları

Mehmet Akif İnan, "Kıyısından geçmekte olduğumuz bir nehrin, kendince beğendiği bir kenarında, hayalen bir çiftlik kurar; orada hayvan yetiştirir dışardan satın alınabilecek herhangi bir şeye ihtiyacı olmaz; çiftliğin ürünleriyle maişetini sağlarken, okuyup yazması için de fırsat bulmuş olurdu! Bu hayalini o kadar çok tekrarlardı ki, artık, onun nerede çiftlik kurabileceğini bilir hale gelmiştik."^{*}

Bolu'da Tekke köyünün yaylasındaki çam ağacından çatma evler Mehmet Akif İnan'ın çok hoşuna gitmişti. Hele, ormanın içindeki etrafı envai çeşit Karadeniz Bölgesi bitkileriyle kaplı, kuş civıltılarından başka bir ses olmayan vadide, bir krater gölünü andıran yerleşim yeri Mehmet Akif İnan'ın hayallerini yine canlandırmış ve yine uygulandırmıştı. M. Göktürk Uytun'la bana, "İşte benim evimin bulunduğu yer. Geleceksin buraya, uygulanacaksın, düşüneceksin ve yazacaksın. Eserlerimi tamamlayabileceğim bir yer" diyordu.

* Rasim Özdenören, *Yeni Şafak*, 20.01.2000.

Urfa – Maraş Arası

Mehmet Akif İnan'ın annesi Maraşlı idi. Babası at üzerinde Maraş'a defalarca gidip gelmişti. Mehmet Akif İnan'ın babası, bir gün yine atla Urfa'dan Maraş'a gelmişti. Mehmet Akif İnan, babasının şöyle konuştuğunu söylüyordu: *"Kaç günde geldik. Nereden nereye, ne zahmetle geldik: Urfa nere, Maraş nere?"* Böyle konuşan baba, Allah'a şükreliyordu.

Urfa-Maraş yolculuğu, at üzerinde birkaç gün sürebiliyordu. Yollarda hanlarda konaklanıyor, sıcak-soğuk ve yağmurlu havalarda yol alınıyordu.

Hayvan Sevgisi

Mehmet Akif İnan'ın tavukları vardı, bir değil on tane, on beş tane. Mehmet Akif İnan bu hayvanları zevk için aldıktan sonra, neredeyse onları unuttuyordu. Unutuyor değil, işi dolayısıyla onlara bakacak vakti yoktu. Bir gün sendikaya üzüntülü gelmişti. Fırsatını bulup sordum: *"Bugün üzüntülü görüyorum, hasta mısınız?"*

"Hayır, tilki biraz beni üzdü" diye cevap verdi. Anlamamıştım.

"Tilki bu gece tavuklarımın tamamına yakınıni boğmuş, taşımış" dedi.

Kümesin kapısı akşam örtülmemiş, Ortadoğu Teknik Üniversitesi ormanlarından gelen tilki tavukları boğarak ormana taşımış.

Bir gün, Mehmet Akif İnan bana tilkinin tavukları nasıl taşıdığını, lojmanın karşısındaki kümesin yanında anlatıyordu.

Başka bir gün de, tavukların bakım işini hallettiğini söyledi. Okulun müstahdeminin oğlu tavuklara bakacak, yemi Mehmet Akif İnan'ın, yumurtası öğrencinin olacaktı.

Hindileri de çalınmıştı. Bildircinleri balkonda besliyordu. Hanımı şöyle söylüyordu: *“Bu bildircinleri getirdi, balkona koydu. Bildircinlerin bakımı olamıyor, cırak cırak bağıyorlar, dayanamıyorum.”*

Bir zaman, yine sendikada keçiden bahsediyorlardı. Mehmet Akif İnan, bir keçinin 5 kilo süt verdiğini söylüyordu. Merak sardığımı görünce, Hatay'dan benim için de bir keçi getirecekti. Bakımını yapmakta zorlanacağımı belirterek, tekliften kurtuldum.

Ara sıra da olsa Mehmet Akif İnan'ın hayvanlarla ilgilenmekten ve onlarla beraber olmaktan zevk duyduğu anlaşılıyordu. İyi de evde beslenen bu hayvanlara kim bakacaktı?

Kitap Tetkiki

“Etkin Yönetim ve Etkinlikte Başarı” isimli kitabın kontrol ve tashihlerini yapıyorduk. Noktasına ve virgülüne kadar dikkat eden Mehmet Akif İnan, zaman zaman fikir adamı hüviyetine bürünerek, ciddiyetle düzeltmeleri yapıyor ve yaptırıyordu.

Bazı Osmanlıca deyim ve kelimelerin yadırganabileceğini ve çıkarılması gerektiğini belirtiyor, cümleleri, paragrafları çizdiriyor ya da yerlerini değiştiriyordu.

Dikkati çeken bir husus, daha önce okunan ve incelenen bir konu ya da bir bölümde geçen bir cümleyi, bir paragrafı veya bir fikri hatırlıyor, birinin veya birkaçının çıkarılmasını tavsiye ediyordu.

Kitabın üçte ikisinin tetkiki tamamlandıktan sonra liderlik bölümünün tetkiki yarıda kalmış ve diğer bölümleri kontrol edilememiştir.

Bununla beraber Mehmet Akif İnan, bazı bölümlerin toplantılarda kullanılmasını ve bildiri olarak sunulmasını tavsiye ediyordu.

Namaz Yapma

Mehmet Akif İnan, Kazakistan dönüşü hatıralarını anlatıyordu. Kazakistan'da İslâmiyet unutulmuştu. Dinî törenlerde dahi içki takdim ediliyor ve “*Tanrı bizi bağışlasın!*” denerek içkiler içiliyor, ibadetler yapıyordu.

Kazakistanlı bir profesör kendisine: “*Ankara’da bir de ben namaz yaptım*” demişti. Mehmet Akif İnan, profesör “*Namaz kıldım*” diyemiyor da, “*Namaz yaptım*” diyor diye bu profesörün kültür seviyesine ve ömründe bir defa namaz kıldığına işaret ediyor, “*yapmak*” kelimesinin yerinde kullanılmadığına dikkat çekiyordu.

“Ulu Hakan II. Abdülhamit Han”

Bir zamanlar, Necip Fazıl Kısakürek’in “Ulu Hakan II. Abdülhamit Han” isimli eseri zevkle okunan eserler arasındaydı. Mehmet Akif İnan, bu eserin yazılışında emeklerinin çok fazla olduğunu belirtiyordu.

Necip Fazıl Kısakürek, böyle bir eseri yazması tavsiye edildiğinde, çekimser kalır. Böyle bir çalışmaya girişmez. İşte bu sırada Mehmet Akif İnan ve arkadaşları devreye girerler. Gerekli dokümanı ve belgeleri hazırlarlar. Necip Fazıl Kısakürek’e de, bazı rötuşları yapmak ve kendi tarzını esere vermek düşer.

Mehmet Akif İnan, “Ulu Hakan II. Abdülhamit Han” isimli eserin yazılışındaki emeklerini ve çalışmasını zevkle anlatırken, kendi eserlerini de birilerinin toplamasını mı istiyordu?

Yeni Devir’de Yayımlanan Makaleler

Sendikada müsait zamanlarda makaleleri tetkik ediliyordu. Bu incelemeler bitmek bilmiyordu. İşimiz yoğun olduğu için ilgilenemiyorduk. Ancak güzel bulduğu birkaç makaleyi, tetkik için değil, okumamız için veriyordu.

İncelemeler bitmek üzere iken Mehmet Akif İnan rahatsızlandı, eserin basılmasını göremedi.

Nazif Gürdoğan’ın Mehmet Akif İnan’ı

Değerlendirmesi

Nazif Gürdoğan’ın, Mehmet Akif İnan’ın sendikacılığından bahseden bir yazısı Yeni Şafak’ta yayımlanmıştı. Kendisine yazıyı haber verdim ve yazının içeriğini özetledim. Mehmet Akif İnan’ın tepkisini merak ediyordum. Ancak O, Nazif Gürdoğan’ı tanımazlıktan gelerek, olumsuz tepkisini ortaya koyuyordu. Bu durum Rasim Özdenören’in, “*Nazif Gürdoğan profesör oluncaya kadar onun kariyerine yakın ilgi göstermiştir*”^{*} sözüyle çelişmektedir.

Niyazi Yavuz, Mehmet Akif İnan’ın “*Kararlı, cesur, doğrularından ödün vermeyen, yorulmak nedir bilmeyen, yiğit duruşlu, bir mücadele adamı, dinamik bir sendikacı*”

* Rasim Özdenören, *Yeni Şafak*, 16.01.2000.

*oluşunu, edebiyat çevresi onun bu kimliğini kıskanmıştır*** şeklinde değerlendirir ve Nazif Gürdoğan'ın aşağıdaki sözlerini nakleder:

*“Şair adamın akli sendikacılıkta olmaz. Akli sendikacılıkta olan adamdan da şair olmaz. Onun gözü sendikacılıkta değildi, onun için (önceleri) sendika işin eğlencesiydi. O yakaladığı şiiri ve medeniyet anlayışını geniş kitlelere ulaştırmak için sendikacılığı da araç olarak kullandı.”****

Nazif Gürdoğan, Yeni Şafak Gazetesi'nde, *“Şiir ve serüven elele gider. Ancak, onun şiiri serüvenle değil, eylemle elele giderdi. Bu yüzden en verimli yıllarını sendika çalışmalarına verdi”, “Onun gönlü sendikacılıkta değil, eylemdeydi. Tıpkı Nuri Pakdil gibi ‘Eylem yapıyorum, öyleyse varım’ derdi”* diye yazıyordu.

Nazif Gürdoğan'ın Mehmet Akif İnan'ın sendikacılığı ile ilgili değerlendirmelerinin Eğitim-Bir'in kuruluş devresinde belki biraz doğruluk payı olabilir.

Bununla beraber Nazif Gürdoğan, *“Bu ülke halkının ve bu ülke insanının düzlüğe çıkmasının sendikal mücadele ile eşdeğer olduğunu, sendikal mücadele ile başarıya ulaşılacağına inanıyor ve söylüyordu. ‘Bu sendikal mücadele ile başarıya ulaşılacağına inanmasam bu kadar meşakkate katlanmam, çekilir bir köşeye yazar, çizer ve rahat bir hayat sürerim’ diyordu”* değerlendirmesini de yapar.

Ancak, dikkat edildiğinde, Nazif Gürdoğan'ın düşüncelerinin tenakuz halinde olduğu anlaşılmaktadır.

** *Ölümünün 1. Yılında Akif İnan*, Niyazi Yavuz, s. 16.

** *Ölümünün 1. Yılında Akif İnan*, Niyazi Yavuz, s. 17.

MEHMET AKİF İNAN'DA ŞİİR VE ŞAİR

Mehmet Akif İnan'ın Şiiri

Mehmet Akif İnan, yeri geldikçe, *“Ben şiirlerimden telif ücreti istemiyorum. Şiirlerimin okunmasını istiyorum. Memlekette şiir okuyan yok. Bir şiir kitabı bin adet, iki bin adet basılıyor, yine de satılmıyor”* diyordu. Mehmet Akif İnan'ın bu yakınması, Türkiye'de edebiyat zevkinin ve kitap okuma alışkanlığının ne derece düşük olduğunu göstermek içindi.

Kimsenin bulunmadığı zamanlarda Mehmet Akif İnan'la her türlü konuda konuşabilir, her şeyi tartışabilirdiniz. Bir de, yalnız ve yalnız Alâeddin Özdenören'in yanında...

Mehmet Akif İnan, Alaeddin Özdenören'le şiir sohbeti yapıyordu. Yine sınırlar aşılmış, mübalağa kapıları açılmıştı:

“Hocam! Sizin şiirlerinizi, birkaçı hariç hiçbir kalıba sokamıyorum. Vezin yok, kafiyeye yok. Mısralar ve beyitler arasında anlam uyumsuzlukları var. Bir şiir içinde hem realist, hem sürrealist; hem romantik ve hem de idealist olan tanımlamalarınız var! Füzeyle Ay'a çıkıyorsunuz, sonra da yaya olarak yere iniveriyorsunuz. Çorak araziden uçak kaldırıyorunuz gibi geliyor, bana!”

Mehmet Akif İnan, istifini bozmadan ve sinirlenmeden:

“İşte, benim şiirim budur!” cevabını veriyordu.

Mehmet Akif İnan'ın Okuduğu Örnek Şiir

Mehmet Akif İnan, Alâeddin Özdenören'le yine şiir üzerine konuşuyordu. Uygun bir zamanda devreye girdim. Medh ü senâsı yapılan bir şiiri tenkit ettikten sonra sözü yine Mehmet Akif İnan'ın şiirine getirdim. Bir-iki mısra sıraladıktan sonra klasik üsluba uymayan unsurları sıralamaya başladım. Anlama ve akıcılığa fazla vurgu yaptım. *“Ormanın güzelliklerini anlatırken, birden, ıssız vadinin tenhaliğinden dem vuruyorsunuz”* dedim. Yine sözümü kesmedi, beni hep dinledi.

Gözümün içine baktı, baktı ve bir şiir okumaya başladı. Mısralar dilinden dökülüp gidiyordu. Karacaoğlan'ın ya da Dadaloğlu'nun yahut bildiğimiz ve alışageldiğimiz bir şairin aşk şiirine benziyordu. Necip Fazıl'ın değildi, Ahmet Haşim'in de değildi. Kafiye, vezin, anlam; her şey vardı. Hislere hitap eden duygusal bir türkü gibiydi.

Mehmet Akif İnan, *“Beğendin mi”* diye sordu. *“İşte bu, benim 25 yaşlarımda yazdığım bir şiirimdir. Ama, şiir kitaplarımda bu türden şiirlere yer vermedim”* dedi.

Böylece Mehmet Akif İnan, sanatına ve felsefesine aykırı kabul ettiği ilk şiirlerinden birini bana, bir örnek sunmuş oluyordu.

Aşağıya aldığımız şiir, Mehmet Akif İnan'ın gençlik yıllarında yazdığı ve okuduğu şiirin bir benzeridir.

AĞLAYAN ŞEHİR*

*İhmalin vefasız alçak hükmüne
Sabırla elini bağlayan şehir
Haşmetli devrinde gördüğü güne
Bakıp da anarak ağlayan şehir*

*Yürekler parçalar sahipsiz halin
Masal mı kalacak söyle ikbalin
Görüp de utansın yüzü ihmalin
Bin va'de kanarak ağlayan şehir*

Bazı eleştirileri, Mehmet Akif İnan'a karşı bizzat yapmaktaki amacım, onu harekete geçirmek, tamamlanmamış edebî yazılarını tamamlamasını sağlamaktır. “Yeni coşkulu şiirler söylettirilebilir mi acaba?” duygusuna kapılır, tahrik ederdim.

Şiir Hangi Çağda Yazılır?

Mehmet Akif İnan'ın makamına sık sık giriyordum. Kiminle ne konuşursa konuşsun ya da ne yazarsa yazsın beni ilgilendirmeyen şeyler dikkatimi çekmiyordu.

*“Sevinçlerini paylaşır ama derdine kimseyi ortak etmek istemezdi.”***

* *Medeniyetin Burçları*, M. Akif İnan'ın Hatırasına, s. 27. Mehmet Akif İnan'ın kitaplarına almadığı bir şiirinden.

** *Medeniyetin Burçları*, M. Akif İnan'ın Hatırasına, R. Özdenören, s. 19.

Mehmet Akif İnan, makam odasında yalnız başına otururken, gözleri yine Tacettin Dergâhı'nda, tarih kokan Ankara Kalesi'nde, Ofis'te, Hacıbayram'da geziniyordu. Hülyalara daldığında, duygularının derinliklerinde neşesi kaybolup gidiyordu. Evet derdine de kimseyi ortak etmiyordu. Ancak bazı kağıtlara, arada bir mısraya benzeyen, şiirlerindeki gibi anlamlı sözler yazdığını fark ediyordum. İçinde bulunduğu ortam, o andaki hâlet-i ruhiyesi neydi, acaba? Bu duyguların müsveddesini mi yapıyordu?

Merakla beklediğim şey, birkaç beyit ya da coşkuyula dolu yeni bir şiir yazsın, ben de şiirlerin yazılış stilini göreyim. Olmadı, seneler geçti, şiir yazdığını göremedim.

Alâeddin Özdenören'le yine neşeyle konuşurlarken Mehmet Akif İnan'a sordum: *“Sizi, şiir yazarken hiç görmedim, şiir yazmanın da bir yaşı var mı?”*

Cevabı olumlu idi: *“Sanat genç yaşlarda ortaya çıkar ve eserler de genç yaşlarda verilir. Puşkin en güzel şiirlerini 25 yaşlarında yazmıştır. Mozart en güzel eserlerini 25 yaşlarında vermiştir. ...”*

Demek istiyordu ki, *“Ben yaşlandım, şiir yazma çağımı yitirdim. Artık eylem zamanı, duygularımı eyleme dökmeyi tercih ediyorum, şiir yazmıyorum.”*

Eşi Sevim İnan'ın açıklamalarına göre, Mehmet Akif İnan, şiirlerini, benim gördüğüm gibi mısra mısra yazıyor, sonra beyitler haline getiriyordu. Mısralara benzettiğim yazıların da yeni şiir müsveddeleri olduğuna inanıyorum. Ne var ki, benden gizlemediği defterlerinin ve notlarının arasında yine de bir tek mısraya, bir şiire rastlamış değilim. O, bahsettiğim müsveddeler nerededir, acaba?

Sevilen Şairler

Mehmet Akif İnan'ın yaşayan şairler arasında en çok beğendiği ve saygı duyduğu şair Sezai Karakoç'tu.

Altındağ Yunus Emre Kültür Merkezi'nde yapılan bir etkinliğe katılırken, salonun ismi ile yazılan bir vecize, Mehmet Akif İnan'ın dikkatini çekmişti.

Mehmet Akif İnan vecizeyi okuduktan sonra hüzünlenmiş, salondaki koltuklardan birine oturduğunda gözyaşları yanağını ıslatmıştı.

Salona "Cahit Zarifoğlu" adı verilmiş ve sahnenin üzerine de boydan boya şairin "*Bir kalbiniz vardır. Onu tanıyınız!*" sözü yazılmıştı.

Bu söz, bir zamanların tatlı hatıralarını canlandırıyor ve can dostunu hatırlatıyordu.

Mehmet Akif İnan, bu vecize ile Cahit Zarifoğlu'nun adının salona verilmesini günlerce dilinden düşürmedi. Bu hatırayı canlandırarlara ve bu güzelliğe vesile olanlara duâlar etti.

Tenekeci Mahmut ve Kazancı Bedih

Şanlıurfa'yı dünyaya tanıtan isimler pek çoktu. Bu önemli kişiler arasında Tenekeci Mahmut (1919-1988) ve Kazancı Bedih Usta (1929-2004) da yer alıyordu. Bu şahıslar, Urfa'da, Mehmet Akif İnan'ın yaşadığı dönemde, Fuzulî'den, Nâbî'den, Şair Nezîhe'den, Şair Abdî'den gazeller ezberleyerek sıra gecelerinde seslendirmişlerdi. Bunlar, son dönemin önemli gazelhanlarıydı.

Mehmet Akif İnan'la karşılıklı sohbet ediyorduk, telefonu açtı ve İsmail Tezer'i çağırdı, "Oğlum, Kazancı'nın CD'lerini getir, Nurettin Hocam'la dinleyelim" dedi.

Arka arkaya gazellerini dinliyorduk, Kazancı'nın. Şanlıurfa, Halilullah, Balıklı Göl, Eyyüp Aleyhisselâm, Urfa çarşısı, Harran canlanıyordu gözlerimizin önünde.

Nice bu hasreti dildâr ile giryân olayım

Yanayım aşkın ile püryân olayım

Görmedim gül yüzünü âhü fîgân etmedeyim

Akıtıp gözyaşımı dert ile nâlân olayım

"İşte bu Tenekeci, müzik zevkini Şanlıurfalılara aşıladı. Şanlıurfa'da sıra geceleri bu tenekeci sayesinde gelişti" diyordu.

Mehmet Akif İnan, hayallere dalıyordu. Evet, Şanlıurfa'da edebiyat zevki, gazel zevki, sanat vardı.

"Ait olduğu toplumun kültürü, zevki, ruh ahengi, düşünce ve hayat felsefesinden habersiz bir sanatçının veya aydının o insanlara vereceği bir şey yoktur" sözü de, bu gerçeği çok güzel ifade etmektedir.

MEHMET AKİF İNAN'IN ARDINDAN

*Yansın gönlüm, ayrılık ateşiyle,
Bizi terk eyledi, çün sevdi Yezdân!
Akif'im gitti, bütün heybetiyle,
Ayrılığı bizlere oldu figân!*

*Kim anlardı ki ömür tamam oldu,
Çiyleyle geçti günler, yüzler soldu,
Mutlu gönüller, hep hicranla doldu,
Özümüz pişmân, gözlerimiz giryân!*

*Sevgisi gönülde, cân gibi azîz,
Her bir sözü: "güzelim," dâim lezîz,
"Ben" yok, aslâ; hizmette hedef, hep "biz,"
Dost olana bulunmaz, öyle sultân!*

*Halk ile zâhirde, Hak ile özü,
Nerede söylense, hikmetti sözü,
Hakkı, her an görürdü, nurlu gözü,
Rahat uyu, ey canım, güzel insan!*

*Her nefes deyerek, "Allah Allah!"
Neyleyelim, buyurdu Hak Teâl'Allah:
"Küllü şey'in hêlikun, el-hukmü l'illâh!"
Dileriz, affıyla güfrân, ey Rahmân!*

SONSÖZ

Mehmet Akif İnan, vefatından önce yaptığı son konuşmada şunları söylüyordu:

“Memur-Sen, memur sendikacılığında örnek bir hale gelmiştir ama yine de benim istediğim yerde değildir. Amacımız toplu sözleşme masasına oturmaktır. Ben bu vasıfları sendikalarımda görüyorum.

Ben sizlerden, her birinizden konfederasyonun genel başkanymış gibi çaba göstermenizi istiyorum.

*Benim esas ilacım sizlerin duâsıdır. Takdir neyse, o olur. Öte dünyada nasıl hesap veririz, yüz akı ile acaba bu yolculuğa çıkar mıyız, bilemiyorum ve benim bu konularda korkum vardır. Hepinizden ayrı ayrı helallik diliyor; ben de sizlere hakkımı helal ediyor, hepinizi teker teker kucaklıyorum.”**

Mehmet Akif İnan, 2000 yılının 6 Ocak Perşembe günü saat 02.00’da, ardında yerini doldurabilecek güzide insanlar bırakarak Hakk’ın rahmetine kavuştu.

Mehmet Akif İnan, hayatı boyunca iyi bir insan olarak yaşadı ve vefat etti. Arkasından gelen ve kendisini rahmetle anan çok değerli insanlar var. Bırakmış olduğu emanetler onun takipçileri tarafından en güzel şekilde korunmaktadır.

*“Tekrar mülâkî oluruz bezm-i ezelde,
Evvel giden ahbaba selâm olsun erenler.”*

* Akif İnan’ın, 14 Kasım 1999 tarihli Memur-Sen 2. Olağan Genel Kurulu’ndaki konuşması

KAYNAKLAR

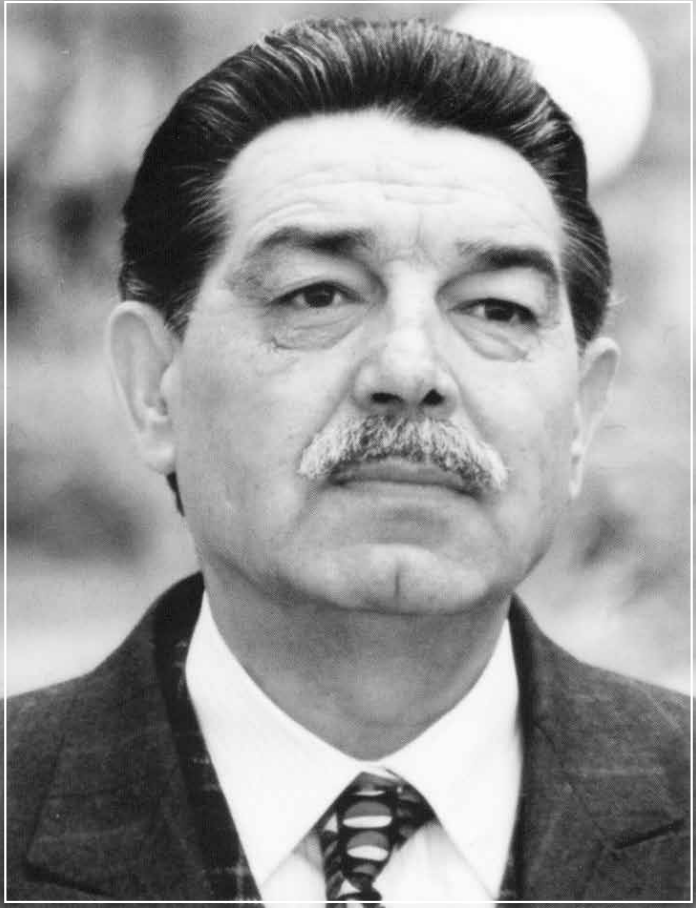
- Ankara 15. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 1992/293 111 Değişik İş ve 1992/111 D. İş sayılı Kararı.
- Ankara 15. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 1992/712 Esas ve 1994/369 sayılı Kararı.
- Başbakanlık 15.06.1993 Tarih ve 1993/15 – 7159 sayılı Genelgesi.
- Danıştay 10. Dairesi 10.11.1992 Tarih ve 1991/1262 Esas, 1992/3911 sayılı Kararı.
- *Eğitim-Bir Bülteni*, Haziran 1992, sayı 1.
- *Eğitim-Bir Bülteni*, Temmuz 1995.
- *Eğitim-Bir Bülteni*, Kasım 1995.
- Eğitim-Bir, Seminer, 23.01.1994, Prof. Dr. Beşir Atalay, Kırıkkale Ün. Rektörü.
- *Hak-İş Dergisi*, Mart 1993, sayı 21, s.96.
- Hak-İş Anayasa Kurultayı, 17-20 Aralık 1992, *Hak-İş Aylık Mesleki Eğitim Dergisi*, Mart 1993, s. 18-19, 21.
- *Globalleşme ve Uluslararası Sendikal Hareket/ Hak-İş Konf. Yayını*, Ankara 1999.
- *Medeniyetin Burçları, M. Akif İnan'ın Hatırasına*, Nisan 2004, Kayseri.
- Nazif Gürdoğan, *Yeni Şafak*, muhtelif tarihlerdeki yazılar.
- Nurettin Sezen, *Memurların Sendikalaşma Gereği*, 1993.
- Nurettin Sezen, özel tutulan notlar, günlük ve belgeler.
- *Okul-İdare, Öğrenci-Veli-Öğretmen Münasebetlerindeki Problem ve Hal Çareleri*, 8 sayfalık komisyon çalışma raporu.
- *Öğretmen Yetiştirme ve İstihdam Sistemi*, 3+8 = 11 sayfalık rapor, Aralık 1995.
- Rasim Özdenören, *Yeni Şafak*, 16.01.2000.
- Rasim Özdenören, *Yeni Şafak*, 20.01.2000.
- Salim Uslu, "Avrupa Sendikal Eleştiriler ve yeni Alternatifler" Konferansına sunulan tebliğ, 24-27 Kasım 1992, Paris.
- Salim Uslu, Kırıkkale Birlik Vakfı'nda "1993'e Girerken Çalışma Hayatı ve Sendikacılık."
- Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 15.02.1995 tarih ve 10491 sayılı onama kararı.
- Yıldırım Koç, *Memurlar ve Sendikalaşma*, Ank. Ocak 1992.
- Yerel Yönetimlerde, Kamuda Yeniden Yapılanma Paneli/ Kamu-Büro-Sen, Kocatepe Konferans Salonu, 30.11.1996. (Necatî Çelik, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bak.).

**FOTOĞRAFLARLA
MEHMET AKİF İNAN**

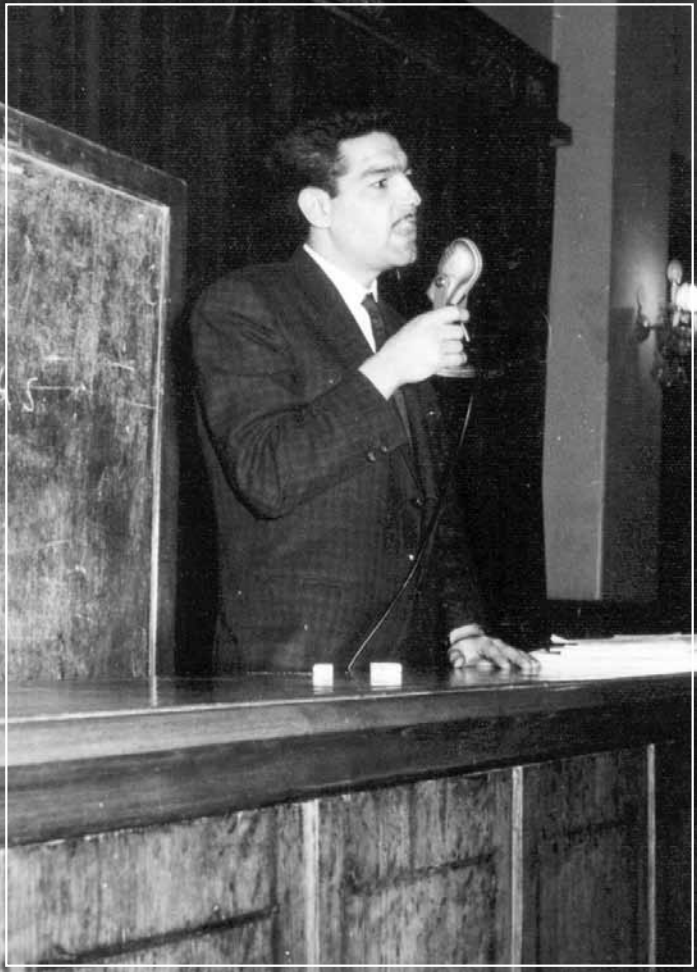

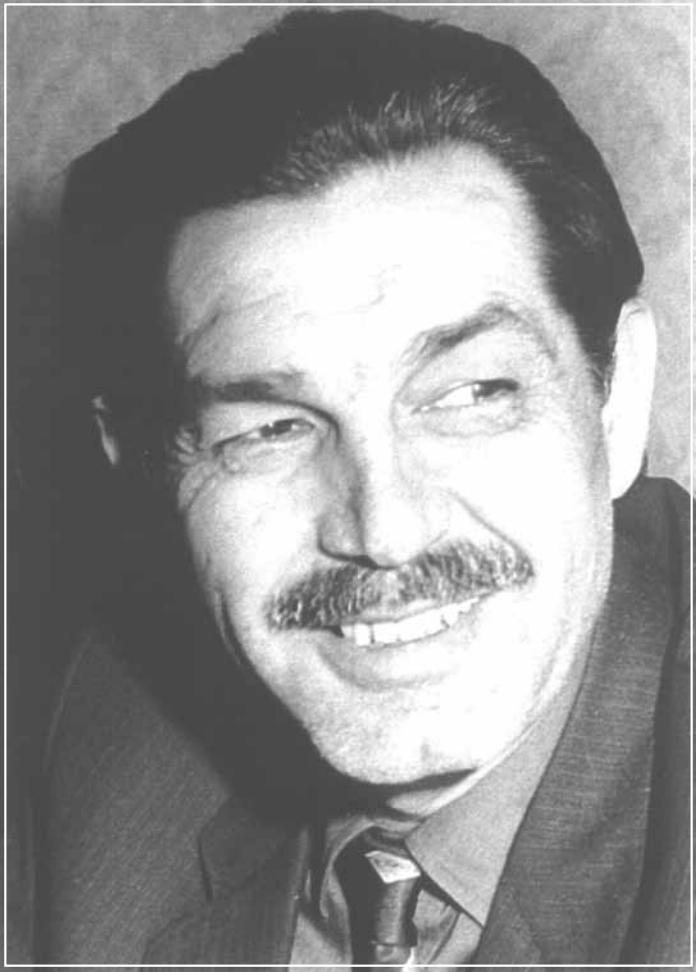

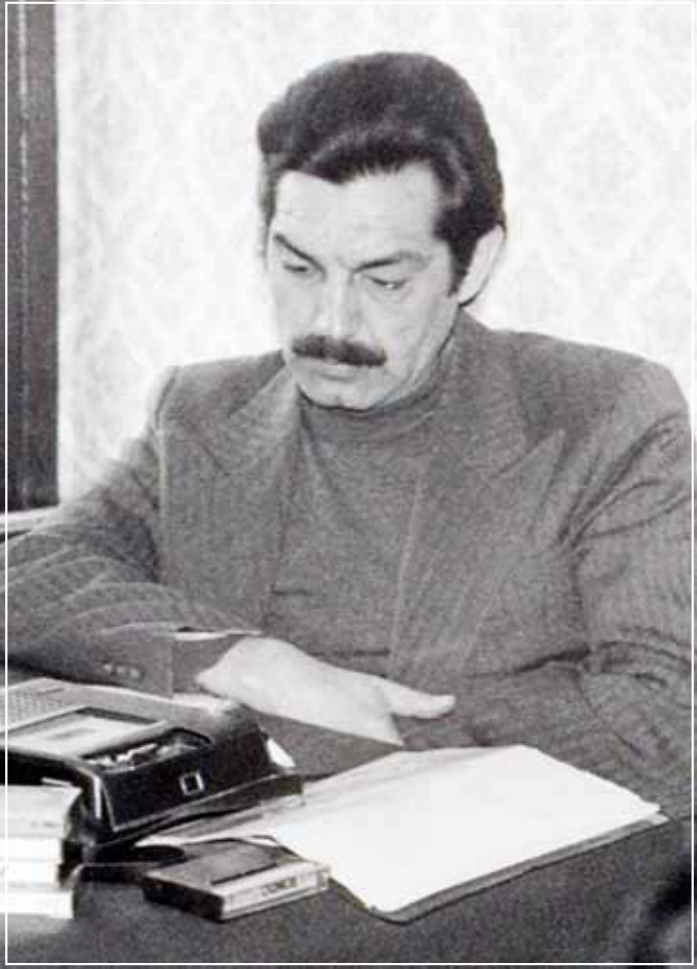

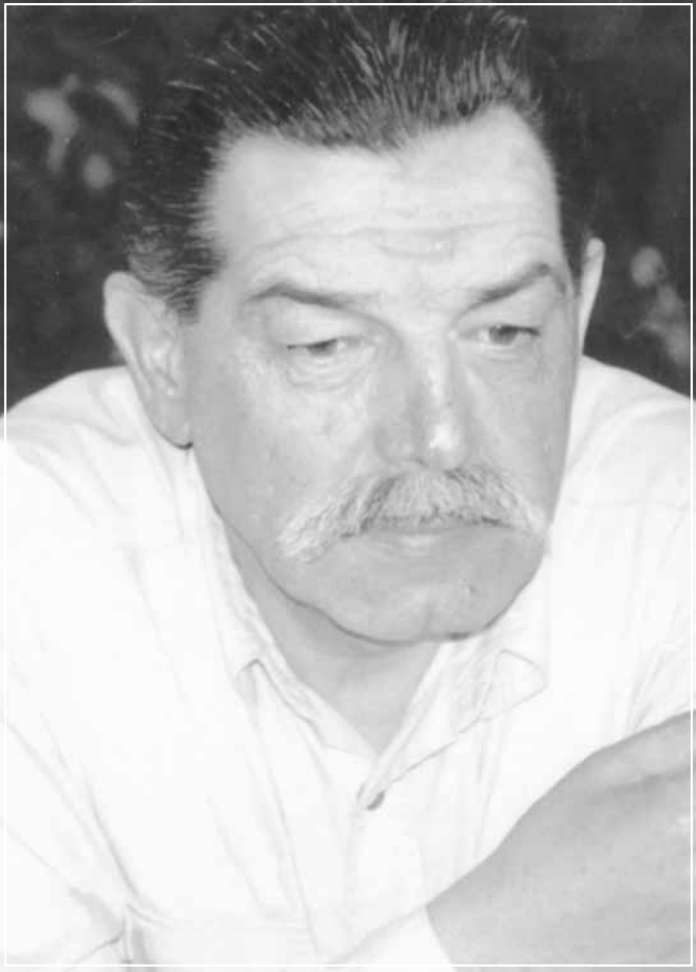

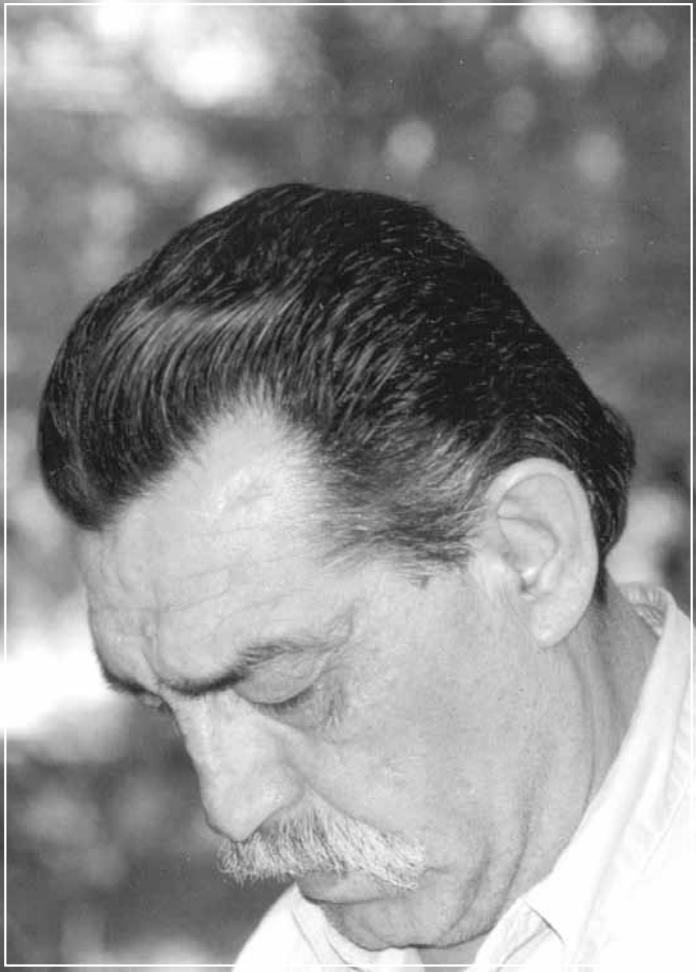

"Ben sizlerden, her birinizden konfederasyonun genel başkanımı gibi çaba göstermenizi istiyorum.

Benim esas ilacım sizlerin duâsıdır. Takdir neyse, o olur. Öte dünyada nasıl hesap veririz, yüz akı ile acaba bu yolculuğa çıkar mıyız, bilemiyorum ve benim bu konularda korkum vardır. Hepinizden ayrı ayrı helallik diliyor; ben de sizlere hakkımı helal ediyor, hepinizi teker teker kucaklıyorum."

Ed. Alif İnanç

MEMUR-SEN KONFEDERASYONU
EGİTİM-BİR-SEN
EĞİTİMCİLER BİRLİĞİ SENDİKASI

www.egitimbirsen.org.tr